

MUZEKCENTRUM

ER ZIT MUZIEK IN DE SUBSIDIES

Muziekcentrum Vlaanderen v.z.w.
Steenstraat 25
1000 Brussel
T: 02 504 90 90
F: 02 502 81 03
info@muziekcentrum.be
www.muziekcentrum.be

Met steun van de
Vlaamse overheid

ER ZIT
MUZIEK
IN
DE SUBSIDIES

ER ZIT MUZIEK IN DE SUBSIDIES

Landschapsanalyse van de professionele actoren in de muzieksector die voor (een deel van) hun activiteiten afhankelijk zijn van subsidies in het kader van het kunstendecreet.

Voorwoord	7
Inleiding	9
Methode	11
1 Overzicht subsidies muziek uit het kunstendecreet	12
1.1 Structurele subsidies	12
1.2 Projectsubsidies	17
1.3 Verhouding project- en structurele subsidies	19
1.4 Andere subsidies	20
1.4.1 Creatieopdrachten muziek	21
1.4.2 Beurzen voor individuele kunstenaars	21
1.4.3 Opnameprojecten muziek	21
1.4.4 Internationaal	22
1.4.5 DAC-tewerkstelling	23
1.4.6 Andere subsidies	24
1.5 Samenvatting rondetafel subsidies	25
1.6 Korte samenvatting hoofdstuk subsidies	28
Bijdrage Herman Baeten: Succes en toekomst van de Vlaamse muzieksector	31
2 Basisanalyses structureel gesubsidieerden	36
2.1 Activiteiten	36
2.2 Samenvatting rondetafel activiteiten	41
2.3 Korte samenvatting hoofdstuk activiteiten	43
2.4 Tewerkstelling	43
2.4.1 Personeel in loondienst	44
2.4.2 Tewerkstelling in voltijds equivalenten	47
2.4.3 Tewerkstelling als aandeel in het loon	50
2.4.4 De 'vergoedingen buiten loon'	52
2.4.5 Totale vergoedingen aan het personeel	54
2.4.6 Aandeel van totale vergoedingen naar artistiek personeel	58
2.4.7 Vergoedingen en subsidies	59
2.4.8 Samenvatting rondetafel tewerkstelling	59
2.4.9 Korte samenvatting hoofdstuk tewerkstelling.	61
2.5 Financieel	63
2.5.1 Inkomsten 2007	63
2.5.2 Structurele en andere subsidies	71
2.5.3 Uitgaven 2007	74
2.5.4 Vergoedingen	78
2.5.5 Artistieke uitgaven	79
2.5.6 Samenvatting rondetafel financieel	81
2.5.7 Korte samenvatting hoofdstuk financieel	82
2.6 Tijdreeksen financiële indicatoren	83
2.6.1 Volledige groep structureel gesubsidieerden	83
2.6.2 In beide jaren structureel ondersteund	87
2.6.3 Kort overzicht tijdreeksen	90
Bijdrage Peter Swinnen: Componeren in Vlaanderen	91

Projectsubsidies	94
3.1 Inkomsten	94
3.2 Uitgaven	96
3.3 Detail subsidies	97
3.4 Opmerkingen projectsubsidies	98
3.5 Kort overzicht projectsubsidies	99
Toelichting CultuurInvest	100
4 Grote instellingen, kunstencentra en werkplaatsen	104
4.1 Structurele subsidies	105
4.2 Tewerkstelling	105
4.3 Totaal vergoedingen	107
4.4 Economische indicatoren	108
4.4.1 Inkomsten	110
4.4.2 Uitgaven	111
4.4.3 Subsidies in detail	111
4.5 Korte samenvatting hoofdstuk grote instellingen, kunstencentra en werkplaatsen	112
5 Besluit en beleidsimplicaties	114
5.1 Evolutie subsidies muziek- en kunstendecreet	114
5.2 Tewerkstelling	116
5.3 De economische waarde van de gesubsidieerde organisaties	119
5.4 In de marge van de cijfers	122
6 Kwarts.be: een permanente monitoring	125
7 Bijlagen	127
Bijlage 1: De actoren in het kunstendecreet	127
Bijlage 2: Rondetafelgesprekken	128
Bijlage 3: Advies- en stuurgroep	132
Bijlage 4: Lijst organisaties structurele subsidies 2007	133
Bijlage 5: Lijst projectsubsidies 2007	136
Bijlage 6: Lijst grote instellingen, kunstencentra en werkplaatsen:	137
Bijlage 7: Structureel gesubsidieerden: resultatenrekening	139
Bijlage 8: Projecten	141

VOORWOORD

De kracht van muziek, het belang van de muziek in ieders leven, daarover kunnen moeiteloos hele winteravonden gesprekken worden gevoerd. Maar het is helemaal anders wanneer de hardere feiten die achter het maken van muziek schuil gaan, ter sprake komen. Zeker als het gaat over muziek uit de gesubsidieerde sector; daarover is men vaak net wegens gebrek aan nauwkeurige informatie, snel uitgepraat.

Maar nu is er de Landschapsanalyse met als titel “Er zit muziek in de subsidies”. Hiermee wordt dit deel van het Vlaamse muziekveld in de kijker gezet dat, in het kader van het cultuurbeleid, voor subsidiëring in aanmerking komt. Deze Landschapsanalyse heeft de niet geringe ambities om hierover juiste en hanteerbare gegevens te verzamelen en om deze in een correcte context in te passen en te interpreteren. De gesubsidieerde muziek is immers een belangrijk onderdeel van de globale muzieksector in Vlaanderen; hierover een objectief beeld krijgen is zowel voor de actoren uit het brede muziekveld als voor de overheid van groot belang.

Voor de realisatie van dit werkstuk vonden drie initiatiefnemers elkaar in hun belangstelling voor en betrokkenheid bij dit onderdeel van de muzieksector en bij cultuur in het algemeen. De coöperatieve financiële groep Cera (www.cera.be) zag dit onderzoek duidelijk kaderen in haar maatschappelijke opdracht en was dan ook graag bereid om het financieel en procesmatig te steunen en te begeleiden.

De inhoudelijk leidinggevende rol van Muziekcentrum Vlaanderen, het steunpunt voor de globale muzieksector in Vlaanderen, lag voor de hand. En ook het engagement van oKo, Overleg Kunstenorganisaties, de belangenbehartiger voor - onder andere - het overgrote deel van de sector van de gesubsidieerde professionele muziek, was een vanzelfsprekendheid. Met deze partners hebben we dit onderzoeksavontuur dus aangevat en afgewerkt.

Deze landschapsanalyse is voor deze partners overigens geen losstaand feit. Het kadert in een perspectief op langere termijn.

In de volgende beleidsperiode (2010-2013) zal Muziekcentrum Vlaanderen werken aan de ontwikkeling van een set indicatoren die toelaat om tot een algemeen maar objectief beeld te komen van de muzieksector in Vlaanderen. Dit kan op termijn leiden tot een soort ‘gezondheidsindex’ voor de muzieksector.

De Landschapsanalyse biedt ook informatie en inzicht voor een ander traject van de Vlaamse muzieksector, het ‘sectoroverleg’ dat in 2008 werd opgestart met 17 organisaties - steunpunten en belangenbehartigers - die samen de georganiseerde muzieksector vertegenwoordigen. In dit ‘sectoroverleg’ spelen oKo en voornamelijk Muziekcentrum Vlaanderen, de logistieke en inhoudelijke trekker ervan, een belangrijke rol.

We wensen u, als lezer, heel veel genot bij het ontdekken van de feiten en de cijfers over de gesubsidieerde muziek in Vlaanderen. U komt niet alleen te weten welke subsidies er in de muziek zitten, maar ook – vooral zelfs – waartoe al die subsidies leiden; welke muziek er precies dàarin zit.

Lies Daenen
Cera

Stef Coninx
Muziekcentrum Vlaanderen

Liesbeth Dejonghe en Paul Corthouts
Overleg Kunstenorganisaties

„La musique est un bruit qui coûte cher”
(Leopold II)

INLEIDING

In dit rapport wordt de gesubsidieerde muziek in Vlaanderen in kaart gebracht. De gesubsidieerde muziek wordt afgebakend als alle professionele muziekorganisaties die in 2007 structurele of projectsubsidies ontvingen in het kader van het kunstendecreet. Deze analyse van de gesubsidieerde kunstmuziek is een aanvulling op een Vlerick studie uit 2007¹. Deze studie had tot doel de creatieve industrie in Vlaanderen in kaart te brengen, waarbij de muziekindustrie een van de drie sectoren was waarop dieper werd ingegaan, naast de boeken- en beeldende kunstindustrie. In de studie werd echter maar een deel van de muzieksector in beeld gebracht, namelijk de muziekindustrie of de commerciële muzieksector. Door nu ook de gesubsidieerde muziek in kaart te brengen verkrijgen we reeds een meer volledig beeld van de sector.

De noodzaak naar een complementaire studie werd ook door de sector zelf uitgesproken. Zo deed OkO² een oproep tot vervollediging van het onderzoek en het cijfermateriaal op dit vlak. Op korte, maar ook lange termijn, werd de behoefte onderkend aan meer inhoudelijke discussie en zelfreflectie binnen de sector, waarbij dit onderzoek voor de noodzakelijke input kan zorgen.

Over het belang van cultuur zijn reeds veel rapporten verschenen. Zo gaf de eurobarometer van september 2007³ aan dat 76% van de Belgen antwoordde dat cultuur voor hen persoonlijk 'belangrijk' is. Hiermee bevindt België zich midden in het Europese peloton, 1% onder het Europese gemiddelde. In de nieuwe VRIND-publicatie vinden we enkele indicatoren die het belang van cultuur weergeven. Op basis van de SCV-survey vinden we hier een overzicht van de participatiegraden aan verschillende podiumkunsten. Als we even focussen op muziek zien we dat ongeveer 30% van de Vlamingen in 2008 minstens 1 maal een klassiek concert bijwoonde (15% zelfs meermaals). Voor een rock- of popconcert ligt deze participatiegraad op 35% (18% meermaals), voor jazz en blues op 13% (5% meermaals) en voor een folkloristisch- of traditioneel concert op 17% (4% meermaals).

Het belang van cultuur wordt echter meer en meer bekeken in relatie met de algemene economie. Zo verspreidde de Europese commissie in 2006 het rapport 'the economy of culture in Europe'. In dit rapport werd het economische belang van de culturele sector uit de doeken gedaan. Zo blijkt dat de totale omzet van de culturele sector in Europa in 2003 ruim 654 miljard bedroeg, goed voor 2,6% van het bruto binnenlands product van Europa. Tussen 1999 en 2003 steeg deze omzet met bijna 20%, wat ruim 12% hoger is dan de groei van de rest van de economie in deze periode. Bovendien werkten er in 2004 minstens 5,8 miljoen

1- Enerzijds het rapport 'Creatieve industrie in Vlaanderen' en vooral '3 sectoren in de Vlaamse Creatieve Industrie' (boekenindustrie, muziekindustrie en beeldende kunstindustrie). Beide zijn studies van de Vlerick Leuven Gent Management School. Het muziekcentrum Vlaanderen was 1 van de vragende partijen en opdrachtgevers voor deze studie die een poging doet om de zeer beperkte en versnipperde informatie omtrent de creatieve industrie in Vlaanderen in kaart te brengen. De integrale tekst van dit rapport kan worden gedownload via <http://www.muziekcentrum.be/document.php?ID=5087>

2- Overleg Kunstenorganisaties v.z.w. (www.overlegkunsten.org)

3- Eurobarometer survey on cultural values within Europe

mensen in de sector, goed voor 3,1% van de totale tewerkstelling. In deze studie werd zoveel mogelijk gebruik gemaakt van verschillende bronnen, maar toch werd aangegeven dat deze cijfers een onderschatting zijn van het werkelijke belang van cultuur⁴.

Ook in de VRIND publicatie wordt een indicatie gegeven van de groei van de tewerkstelling in de culturele sector. De meest ruime definitie van cultuur hanterend, werkten er in Vlaanderen eind 2006 bijna 133.000 mensen in de culturele sector⁵. Tussen 1999 en 2006 groeide deze tewerkstelling met 62%. De algemene tewerkstelling groeide in dezelfde periode met 16%. De meest enge definitie die we uit de tabel van VRIND kunnen halen is de tewerkstelling in 'cultuur, sport en recreatie', waar de tewerkstelling tussen 1995 en 2006 groeide met 38% tot 24.884 werknemers in 2007.

Het belang van cultuur wordt dus niet enkel meer bepaald door de 'intrinsieke' waarde ervan, maar meer en meer ook door de bijdrage ervan aan de algemene economie. Ook in dit rapport schuwen we de meer economische analyses niet. Zo wordt er een overzicht gegeven van de inkomsten en uitgaven en de tewerkstelling van de gesubsidieerde organisaties. Vaak resulteert dat in een gemiddelde voor de verschillende types van organisaties. Achter deze gemiddelden gaan echter dikwijls zeer heterogene organisaties schuil. Het is echter niet de bedoeling om in dit rapport een analyse te maken van individuele organisaties. Wel zullen we in de mate van het mogelijke steeds in de tekst aangeven wat de grote verschillen achter het gemiddelde zijn.

4- Zo zijn zelfstandigen niet opgenomen evenals een groot deel van de publiek-culturele sector. Bovendien is ook de live muziek niet opgenomen, evenals de omzet van inningsorganen (bv. Sabam). Meer info, zie rapport zelf, te downloaden via http://ec.europa.eu/culture/key-documents/doc873_en.htm#bad_nodepdf_word/economy_cult/executive_summary.pdf

5- In deze ruime afbakening zit niet enkel 'cultuur in enge zin', maar ook sport en recreatie, volwassenenvorming, kunstonderwijs, architecten, detailhandel boeken, kranten en tijdschriften, niet-commercieel toerisme en overige maatschappelijke dienstverlening zonder huisvesting.

METHODE

Voor de kwantitatieve analyses in dit rapport gebruikten we de afrekeningdossiers van de structureel gesubsidieerde organisaties uit 2006 en 2007. Deze afrekeningdossiers bevatten veel informatie rond activiteiten, tewerkstelling en financiële indicatoren. De informatie uit deze afrekeningdossiers werd samen gebracht in één groot bestand. Dit bestand kan de volgende jaren steeds aangevuld worden, waardoor na enkele jaren de mogelijkheid bestaat om op zoek te gaan naar trends en evoluties. Vermits dit de eerste keer is dat we deze informatie hebben samen gebracht, is de mogelijkheid tot analyse van trends zeer beperkt. Daarnaast is er extra informatie opgezocht die niet in de afrekeningdossiers is opgenomen. Zo staat in de afrekeningdossiers geen info omtrent de detailposten van de resultatenrekening. Extra onderzoek in de uitgebreide subsidiedossiers leverde extra informatie op rond de posten van 'omzet' en 'diensten en diverse goederen'. We hebben niet altijd voor alle organisaties de volledige info. Daarom wordt in de tabellen steeds aangegeven met welke aantallen er gewerkt werd. Zo zien we dat bij tewerkstelling voor 'slechts' 65 organisaties volledige informatie voor handen was. Dit lijkt op het eerste zicht eerder weinig, maar is nog steeds 77% van het totale aantal structureel gesubsidieerde organisaties, een percentage dat bij een enquête met vragenlijst zelden of nooit wordt behaald. Toch is het niet onbelangrijk om soms ook eens de aantallen te bekijken bij het interpreteren van de resultaten.

Voor de projectsubsidies stelt men geen aparte samengevatte afrekeningdossiers op. De data van projectsubsidies zijn rechtstreeks uit de subsidiedossiers gehaald en in het bestand gebracht. Dit zorgde wel voor iets meer onderzoekwerk, maar liet wel toe om ook de opmerkingen van de organisaties toe te voegen.

Om de kwantitatieve analyses uit te breiden en meer context in het dossier te brengen, hebben we drie rondetafelgesprekken georganiseerd met vertegenwoordigers van concertorganisatoren/festivals, muziekclubs en ensembles. Tijdens deze rondetafelgesprekken werden de resultaten van de analyses besproken naast enkele iets ruimer geformuleerde stellingen. Als bijlage is per rondetafelgesprek opgenomen wie de deelnemers waren en wat de extra stellingen waren die aan bod kwamen.

Voor de opvolging van het onderzoek werd een advies- en een stuurgroep in het leven geroepen. In de adviesgroep zetelden een 15-tal protagonisten van het Vlaamse muziekleven. De stuurgroep bestond uit enkele personen van het Muziekcentrum Vlaanderen, OkO en Cera die het onderzoek van korter bij opvolgden. De samenstelling van deze advies- en stuurgroep is te vinden als bijlage. De adviesgroep is gedurende het onderzoek drie maal samen gekomen om de eerste resultaten van het onderzoek te bespreken. Aanvullend hierop was er steeds een bespreking in de stuurgroep, die nog enkele keren extra heeft samen gezeten op cruciale momenten om de voortgang te bespreken.

1. OVERZICHT SUBSIDIES MUZIEK UIT HET KUNSTENDECREET

In dit eerste deel wordt een overzicht gegeven van Vlaamse subsidies aan muziekorganisaties. Deze subsidies kaderden tot 2005 in het muziekdecreet, wat vanaf 2006 overging in het kunstendecreet. Dit laatste biedt een kader voor alle kunstenvormen, waardoor de tijdelijke sectorale reglementen vervangen werden door één globale benadering.

In wat volgt geven we een overzicht van de structurele subsidies, de projectsubsidies, de verhouding tussen beide en de 'andere' subsidies die in het kunstendecreet voorkomen.

1.1 Structurele subsidies

In de aanloop naar de subsidieronde van 2007 waren de Vlaamse kranten bijna euforisch over de stijging van de middelen voor structurele subsidies aan de muzieksector. Zo kopte de Morgen 'Vlaamse muzieksector krijgt ruim 4 miljoen extra', Gazet van Antwerpen schreef 'Anciaux heeft oor voor muziek', de Standaard had het over 'Inhaalbeweging voor muzieksector', gecombineerd met 'Anciaux geeft muzieksector schoonmaakbeurt' en Het Nieuwsblad kopte iets directer 'Het regent euro's in muziekclubs'. In dit eerste deel geven we een overzicht van de structurele subsidies in de vorige drie subsidieperiodes.

In 2007 ontvingen 84 structureel gesubsidieerde muziekorganisaties een totaalbedrag van 22.285.000 euro subsidies. Hiermee is zowel het bedrag van de structurele subsidies als het aantal structureel gesubsidieerde organisaties sterk gestegen in vergelijking met de vorige twee subsidierondes. Ten opzichte van 1999 werden er in 2007 30 organisaties meer structureel ondersteund, een stijging met 56%. Het totale subsidiebedrag steeg in dezelfde periode echter nog veel sterker, met 122%. Deze stijging werd al ingezet in de vorige subsidieronde (2003-2006) en zette zich door in 2007. Ten opzichte van de periode 2003-2006 werden er in 2007 ongeveer 5,7 miljoen euro meer structurele subsidies uitbetaald, een stijging met ongeveer 30%.

De *werkplaatsen* in de tabel zijn de 'alternatieve managementbureaus' die vanaf 2007 als aparte categorie werden opgenomen in de structurele subsidies. Deze vier managementbureaus staan in voor een bedrag van bijna 500.000 euro per jaar. De meest spectaculaire groei zien we echter bij de *concertorganisatoren*. Hun aantal verdubbelde, maar vooral het bedrag dat ze ontvingen, steeg spectaculair. Waar deze in 1999 net geen 200.000 euro kregen, is dit bedrag in 2007 gestegen tot meer dan 5.000.000 euro. Vanaf 2007 werd er binnen de concertorganisatoren een zeer grote speler mee opgenomen, namelijk het concertgebouw Brugge. Deze kreeg vanaf 2007 2,5 miljoen euro structurele subsidies en staat daarmee al in voor meer dan de helft van de stijging van de concertorganisatoren.

Ook de andere organisatoren, met name de *muziekclubs* en de *festivals*, kenden een stijging in het aantal structureel gesubsidieerde en het ontvangen bedrag. Als we alle 'organisatoren' samen tellen, werden er in 2007 bijna dubbel zo veel structureel ondersteund ten opzichte van 1999. In totaal verviervoudigde hun subsidiebedrag tijdens deze periode. Met andere woorden, de "onrechtstreekse subsidiëring voor kunstenaars⁶⁷" is sterk toegenomen.

6- Alle organisatoren en vanaf 2007 ook de 'alternatieve managementbureaus' worden vaak beschouwd als de 'onrechtstreekse' subsidiëring aan kunstenaars.

De steun voor de *ensembles* is in vergelijking hiermee niet zo sterk veranderd. Ten opzichte van de situatie in 1999 zijn er iets meer ensembles die structurele subsidies ontvangen en is het bedrag met bijna 50% gestegen.

Tabel:
bedragen structurele subsidies per type organisatie over de laatste drie subsidierondes

	1999-2002		2003-2006		2007-2009	
	aantal	subsidiebedrag	aantal	subsidiebedrag	aantal	subsidiebedrag
Ensembles	24	5.590.234	30	9.101.000	27	8.215.000
Concertorganisaties	6	197.075	7	658.000	12	5.190.000
Muziekclubs	9	1.351.020	15	2.890.000	19	4.160.000
Festivals	9	1.393.162	17	2.190.000	16	2.385.000
Werkplaatsen					4	470.000
Kunsteducatie	6	1.487.361	5	1.735.000	6	1.865.000
Totaal	54	10.018.852	74	16.574.000	84	22.285.000

Zoals hierboven aangegeven steeg het subsidiebedrag niet voor alle types van organisaties even sterk. Het 'landschap van de structurele subsidies' ziet er in 2007 dan ook wat anders uit dan in 1999 en 2003. De ensembles maken in 2007 nog ongeveer een derde uit van het totale aantal structureel gesubsidieerde organisaties. Ook het bedrag dat ze krijgen schommelt rond dit percentage. In de vorige twee subsidierondes maakten de ensembles nog meer dan 40% van het totaal aantal uit en kregen ze meer dan de helft van het totale bedrag. Vooral het aandeel dat de podia innemen in het totaal is de laatste subsidierondes sterk veranderd. Waar in 1999 45% van alle gesubsidieerde muziekorganisaties tot de categorie 'concertorganisaties', 'muziekclubs' of 'festivals' behoorden, is dit in 2007 gestegen tot 56%. Het aandeel in het totale subsidiebedrag maakt deze evolutie nog beter duidelijk. In 1999 kregen de podia 29% van het totale bedrag, terwijl dit in 2007 gestegen is tot 53%.

Tabel:
aandeel van de verschillende types organisaties in de structurele ondersteuning

	1999-2003		2003-2007		2007-2009	
	aantal	subsidiebedrag	aantal	subsidiebedrag	aantal	subsidiebedrag
Ensembles	44,4%	55,8%	40,5%	54,9%	32,1%	36,9%
Concertorganisaties	11,1%	2,0%	9,5%	4,0%	14,3%	23,3%
Muziekclubs	16,7%	13,5%	20,3%	17,4%	22,6%	18,7%
Festivals	16,7%	13,9%	23,0%	13,2%	19,0%	10,7%
Werkplaatsen	0,0%	0,0%			4,8%	2,1%
Kunsteducatie	11,1%	14,8%	6,8%	10,5%	7,1%	8,4%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%

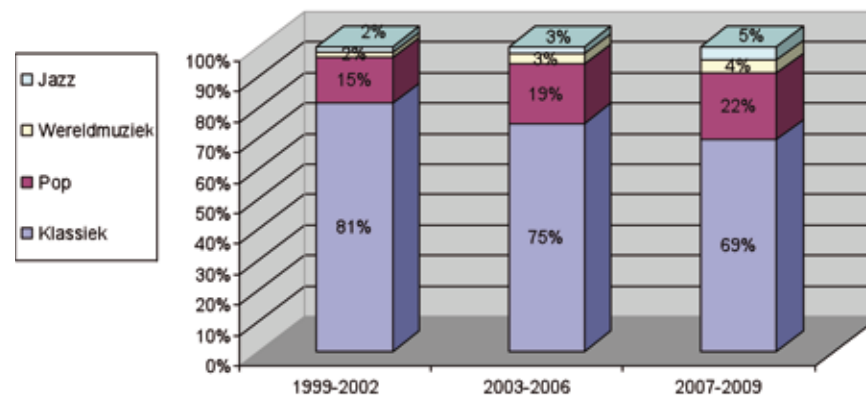
7- Er werden 8 concertorganisatoren erkend voor structurele subsidies, maar 1 van deze werd niet structureel gesubsidieerd. Deze is niet meegeteld in het aantal in deze tabel.

De bedragen en het aantal organisaties in de tabel impliceren dat het gemiddelde bedrag per organisatie sterk gestegen is. Over de drie subsidierondes is het aantal organisaties ongeveer met de helft gestegen, maar is het totaalbedrag van structurele subsidies wel meer dan verdubbeld (+122%). Voor de festivals is het gemiddelde bedrag ongeveer gelijk gebleven. Voor de ensembles, muziekclubs en kunsteducatie is het gemiddelde bedrag gestegen met 25 tot 50%. Maar ook hier zijn het vooral de concertorganisatoren die een spectaculaire stijging laten opmeten. Het gemiddelde bedrag dat naar deze concertorganisatoren ging, is gestegen van ongeveer 33.000 euro tot 433.000 euro.

Naast de veranderingen in het bedrag en de verdeling ervan over de verschillende types van organisaties, is de verdeling van de structurele subsidies over genres muziek veranderd over de jaren. In 2007 werd er binnen de structurele subsidiëring van ensembles geen pop of rock meer opgenomen. De twee rockgroepen die de jaren ervoor wel structureel ondersteund werden, verloren hun structurele ondersteuning en moesten terug op projectsubsidies mikken. Maar met de extra ondersteuning voor de muziekclubs en de 'alternatieve management bureaus' is het bedrag bestemd voor de pop en rock in elke subsidieperiode gestegen. Ten opzichte van de periode 1999-2003, kreeg de pop en rock in 2007 ongeveer drie maal zo veel structurele subsidies. De bijna vijf miljoen euro die de pop en rock in 2007 kreeg staat daarbij in voor iets meer dan een vijfde van het totaalbedrag aan structurele subsidies. Het grootste deel van de subsidies is echter nog steeds voorbehouden voor de klassieke muziek. Hoewel het aandeel dat de klassieke muziek inneemt in het totaal van de structurele subsidies wel wat gedaald is, gaat er in 2007 69% van de middelen naar klassiek. Zowel voor de wereldmuziek als de jazz geldt de regel dat het bedrag dat ze ontvangen aan structurele subsidies sterk gestegen is, maar ze blijven een eerder kleine plaats in het geheel innemen. Het bedrag dat naar wereldmuziek gaat, is maar liefst zes maal zo hoog in 2007 ten opzichte van 1999. Toch ontvangen de 10 organisaties die zich met dit genre bezig houden maar ongeveer 4% van het totaalbedrag. Hetzelfde geldt voor de jazz: het bedrag dat naar de jazz gaat is ruim vijf maal zo hoog als in 1999, maar toch staat de jazz in voor minder dan 5% van het totaalbedrag.

We moeten wel opletten met het vergelijken van de verschillende genres. Dit werd ook direct aangegeven in de rondetafelgesprekken. Het is immers zeer moeilijk om 'klassiek' en 'jazz' zomaar met elkaar te vergelijken. Klassiek is bijvoorbeeld een zeer ruim genre, met veel subgenres, terwijl de jazz toch nog iets meer afgebakend is. In de rest van het dossier zal de opsplitsing in genres daarom ook niet gemaakt worden.

Grafiek:
aandeel verschillende genres in de structurele ondersteuning

De sterke stijging van zowel het aantal structureel gesubsidieerde organisaties als het bedrag dat zij ontvangen, betekent echter niet dat aan elke aanvraag die ontvankelijk verklaard wordt, kan worden voldaan. Voor de structurele subsidies in de periode 2007-2009 kreeg de administratie Cultuur in totaal 131 aanvragen. Hiervan werden er 5 onontvankelijk verklaard, wat dus wil zeggen dat 126 organisaties die structurele ondersteuning vroegen, ook voldeden aan de formele eisen die hiervoor worden opgesteld. Het totaalbedrag van deze 126 aanvragen bedroeg ruim 50 miljoen euro. Twee derde van alle organisaties die structurele subsidies aanvraagde voor de periode 2007-2009 kreeg deze ook. Dit betekent echter niet dat ze alles kregen wat gevraagd werd. Vaak werd een kleiner bedrag uitgekeerd dan oorspronkelijk werd aangevraagd. Zo zien we dat bij de festivals wel 76% van de festivals die een aanvraag instuurden structureel ondersteund werden. In totaal werd echter maar 37% van het totaal aangevraagde bedrag uitbetaald.

Tabel:
vergelijking tussen het aangevraagde bedrag en de structurele subsidies per type organisatie

	Totaal aanvragen		Beslissing		Ratio aanvraag/beslissing	
	Aantal	Bedrag	Aantal	Bedrag	Aantal	Bedrag
Muziekensembles	44	21.212.864	27	8.215.000	61,4%	38,7%
Concertorganisatoren	20	10.088.612	12	5.190.000	60,0%	51,4%
Muziekclubs	24	8.760.852	19	4.160.000	79,2%	47,5%
Festivals	21	6.541.003	16	2.385.000	76,2%	36,5%
Kunsteducatie	10	3.420.489	6	1.865.000	60,0%	54,5%
Managementbureaus	7	1.111.124	4	470.000	57,1%	42,3%
Totaal	126	51.134.944	84	22.285.000	66,7%	43,6%

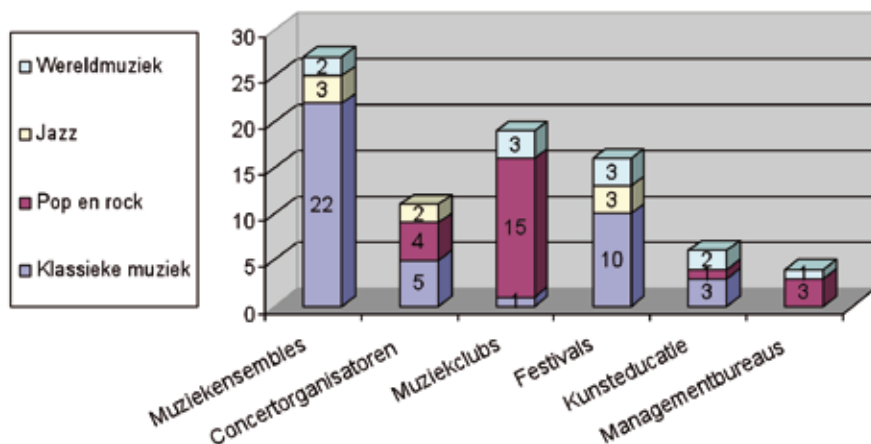
Belangrijk bij het lezen van het rapport is dat het type organisatie niet automatisch een muziekgenre impliceert. Zo denken veel mensen bij de term 'muziekensembles' vaak spontaan aan klassieke of kamermuziek. De grote meerderheid van de structureel ondersteunde ensembles is klassiek: 14 van de 27 spelen klassieke muziek en nog eens 7 spelen 'hedendaags klassiek'. Er werden in 2007 echter ook 4 jazzensembles en 2 ensembles die wereldmuziek brengen ondersteund.

Er werden in 2007 dus geen pop- en rockgroepen meer rechtstreeks structureel gesubsidieerd. Enerzijds is er de onrechtstreekse subsidiëring via de organisatoren van pop- en rockoptredens en anderzijds zijn er de drie alternatieve managementbureaus. Het aantal pop- en rockgroepen is zodanig groot dat via een onrechtstreekse subsidiëring een groter aandeel van deze groepen kan bereikt worden. Ook zijn er de projectsubsidies en subsidies voor concertreizen (internationale projecten en tegemoetkomingen in reis- en verblijfskosten) die nog wel vaak door de pop en rock gebruikt worden.

Bij concertorganisatoren wordt vaak spontaan de link gelegd met klassieke muziek, terwijl clubs vaak vereenzelvigd worden met pop en rock. Voor deze laatste gaat de redenering grotendeels op. Van de 19 muziekclubs die structureel ondersteund werden in 2007, zijn er 15 hoofdzakelijk actief in de pop en rock. De concertorganisatoren zijn echter meer verspreid over klassieke muziek, pop en rock, hedendaagse muziek en jazz.

De festivals die structureel ondersteund worden, zijn actief binnen de klassieke muziek, jazz en wereldmuziek. Er worden geen festivals ondersteund binnen de pop en rock. Opvallend bij de festivals is verder dat 7 van de 16 structureel ondersteunde festivals behoren tot de koepel van het Festival van Vlaanderen.

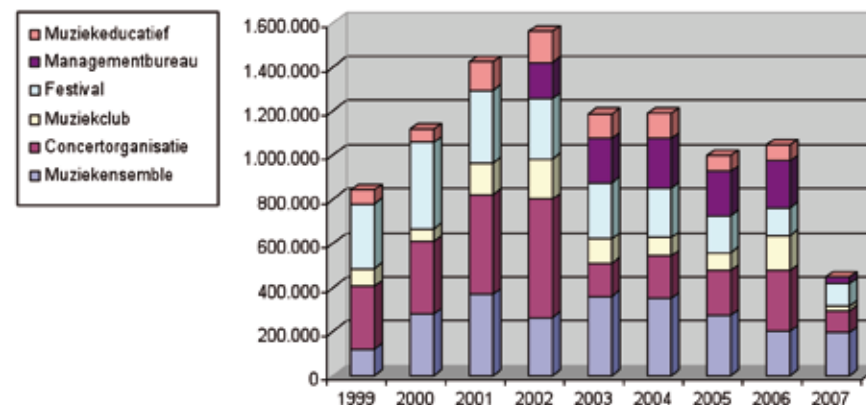
Grafiek:
verschillende genres per type organisaties, structureel ondersteund 2007

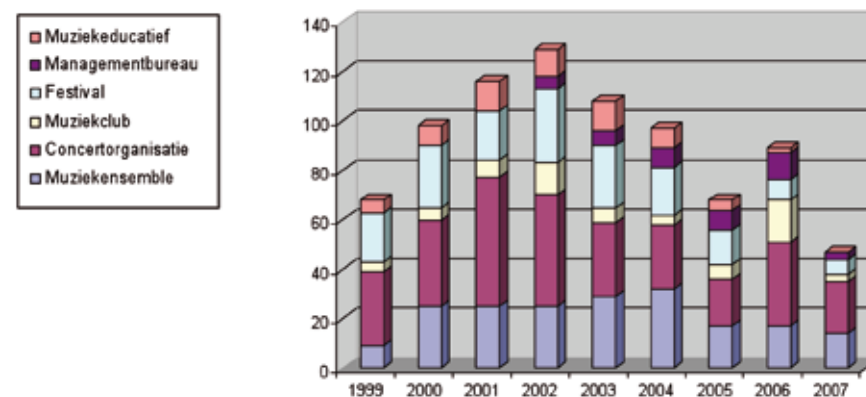
1.2 Projectsubsidies

Onderstaande grafieken geven enerzijds de evolutie van het totaalbedrag van projectsubsidies voor muziekorganisaties en anderzijds het aantal muziekorganisaties die projectsubsidies ontvingen. Opnieuw is 1999 het startpunt van de vergelijking, maar omdat projectsubsidies niet vast gelegd worden voor enkele jaren, zien we hier de jaarlijkse evolutie.

Grafiek:
bedrag projectsubsidies voor muziekorganisaties 1999-2007

Grafiek:
aantal muziekorganisaties die projectsubsidies ontvingen 1999-2007

Het overzicht van de projectsubsidies hierboven schetst een heel ander beeld dan dat van de structurele subsidies. In 1999 werden er 68 muziekprojecten via de weg van projectsubsidies gesubsidieerd voor een totaalbedrag van 841.599 euro. In de periode 1999-2002 groeide zowel het aantal projecten die ondersteund werden als het totaalbedrag. Het hoogtepunt van de projectsubsidies was 2002, met 129 projecten voor een totaalbedrag van 1.561.729 euro.

In 2003 viel het aantal muziekprojecten die gesubsidieerd werden terug tot 108 en daalde het totaalbedrag van de projectsubsidies tot 1.187.000 euro. Belangrijk om hierbij in het achterhoofd te houden is dat er in 2003 een nieuwe ronde structurele subsidies van start ging. Zo werden 15 organisaties die in 2002 projectsubsidies kregen vanaf 2003 structureel ondersteund. Deze 15 organisaties waren in 2002 samen goed voor 20 projecten, met een totaalbedrag van 450.000 euro. Het verschil in bedrag van projectsubsidies tussen 2002 en 2003 is ongeveer 375.000 euro, en dus minder dan het bedrag dat in 2002 was voorbestemd voor de organisaties die opgenomen werden in de structurele pot.

In 2004 zien we het aantal gesubsidieerde projecten lichtjes terug vallen, maar blijft het bedrag wel constant. In 2005 was het totaalbedrag van projecten iets minder dan in 2004, maar liep vooral het aantal projecten terug.

In 2006 was er een lichte stijging van het budget, maar wel opnieuw een sterke stijging van het aantal organisaties. 2006 was het eerste jaar dat muziekprojecten binnen het kunstedecreet werden geëvalueerd in plaats van het muziekdecreet. Dit maakte dat er plots geen plaats meer was voor het indienen van projecten voor een ganse jaarwerking. De organisaties die in 2005 projectsubsidies kregen voor het gehele jaar, moesten nu plots meerdere keren opnieuw projectsubsidies aanvragen. Als we in 2006 de organisaties die ervoor projectsubsidies voor hun gehele jaarwerking kregen slechts één maal meetellen, zouden er 26 projecten 'minder' geweest zijn en komt het aantal gesubsidieerde muziekprojecten niet hoger uit in 2006, maar waren er eigenlijk vijf minder. Het is dus zeer gevaarlijk om enkel te kijken naar het 'aantal projecten' zonder deze administratieve verschillen mee te rekenen. Bovendien is het wel merkwaardig dat het aanvragen voor projectsubsidies voor de jaarwerking werd afgeschaft in 2006. In het jaarverslag⁸ van 2005 lezen we nog: *"het is duidelijk dat de jaarwerking binnen de projectsubsidies het zwaarst weegt. Dit is logisch omdat de aard van de organisaties ook nauw aansluit bij een werking op iets langere termijn (bv. concertorganisaties, muziekclubs, ensembles, managementbureaus, etc. ...). Deze organisaties verkiezen om hun activiteiten op een iets langere termijn te plannen en te organiseren. Een projectsubsidie voor een heel jaar geeft hen hiertoe de mogelijkheid."* Ook tijdens de rondetafelgesprekken is dit aan bod gekomen en werd er alvast zeer positief gereageerd op het feit dat vanaf 2010 het terug mogelijk wordt om projectsubsidies aan te vragen voor de periode van een jaar.

In 2007 liep zowel het aantal projecten als het totaalbedrag van de projectsubsidies sterk terug. 2007 was echter ook de start van een nieuwe ronde structurele subsidies (de eerste voor structureel ondersteunde muziekorganisaties in het kunstedecreet). 15 organisaties

⁸ Jaarverslag administratie cultuur - departement welzijn, volksgezondheid en cultuur, afdeling muziek letteren en podiumkunsten. <http://www.kunstenenerfgoed.be/jake/view/nl/714389-afdeling+Muziek%2C+Letteren+en+Podiumkunsten.html>

die in 2006 projectsubsidies ontvingen, werden in 2007 structureel ondersteund, goed voor een totaal van 39 projecten, ongeveer het verschil in aantal ondersteunde projecten tussen 2007 en 2006. Deze 39 projecten waren in 2006 goed voor 586.000 euro projectsubsidies. Dit bedrag is op zich weer ongeveer gelijk aan het verschil van het totaalbedrag naar projectsubsidies in 2006 en 2007.

Het is dus niet zo makkelijk om het overzicht van de projectsubsidies volledig juist te interpreteren. Een verlaging van het budget van de projectsubsidies betekent niet per definitie dat er veel projecten uit de boot vielen, maar was vaak het gevolg van een overgang naar structurele ondersteuning. Daarnaast was er de administratieve verandering in 2005 die ervoor zorgde dat het niet meer mogelijk was om projectsubsidies aan te vragen voor de volledige jaarwerking. De grote verschillen in bedragen en aantallen van projectsubsidies zijn dus eerder gevolg van een verandering van subsidiepot en een administratieve verandering. Wel is het een feit dat het belang van de projectsubsidies de laatste jaren sterk gedaald is. In het volgende stuk worden de project- en structurele subsidies samen geteld en aangegeven wat het aandeel van de projecten in dit totaalbedrag is.

1.3 Verhouding project- en structurele subsidies

De tabel op de volgende pagina geeft het totaalbedrag van project- en structurele subsidies. Daarbij wordt steeds aangegeven welk percentage van dit totaalbedrag afkomstig is van projectsubsidies.

Vooraf voor 2007 komen de bedragen in de tabel sterk overeen met de bedragen van de structurele subsidies hierboven. De projectsubsidies waren in 2007 goed voor 2% van het totaalbedrag. In 1999 stonden de projectsubsidies nog in voor 7,7% van het totaalbedrag. Vooral de concertorganisatoren en festivals ontvingen toen veel projectsubsidies. Voor de concertorganisatoren is niet enkel het totaalbedrag spectaculair gestegen, de subsidies zijn ook bijna uitsluitend structurele subsidies geworden. Het verschil met 2002 is nog groter. Dat was het jaar waarin de projectsubsidies met ruim 1,5 miljoen euro op hun hoogste punt stonden. Toen kregen de concertorganisatoren in totaal iets meer dan 730.000 euro, waarvan 73% afkomstig was uit de projectpot. In 2002 was 13,5% van het totaalbedrag afkomstig uit projecten.

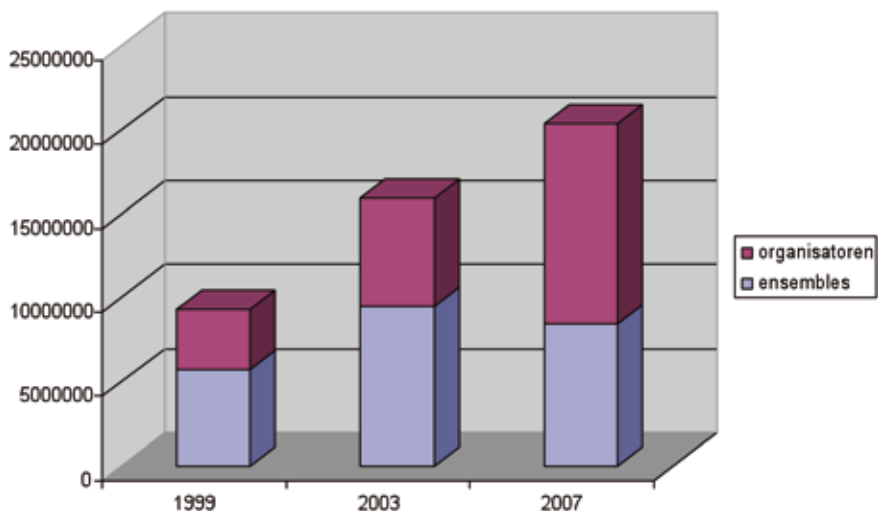
Tabel:
totaalbedrag structurele en projectsubsidies en aandeel projecten

	1999		2003		2007	
	Totaalbedrag	Aandeel projecten	Totaalbedrag	Aandeel projecten	Totaalbedrag	Aandeel projecten
Ensembles	5.709.223	2,1%	9.459.435	3,8%	8.410.000	2,3%
Concertorganisaties	482.648	59,2%	1.059.650	14,3%	5.287.000	1,8%
Muziekclubs	1.430.346	5,5%	3.000.500	3,7%	4.182.500	0,5%
Festivals	1.688.899	17,5%	2.445.935	10,5%	2.487.000	4,1%
Werkplaatsen			199.870	100,0%	500.000	6,0%
Kunsteducatie	1.549.334	4,0%	1.845.610	6,0%	1.865.000	0,0%
Totaal	10.860.450	7,7%	18.011.000	6,6%	22.731.500	2,0%

Ook kunnen we in de tabel de evolutie van organisatoren ten opzichte van ensembles aflezen. Dit wordt nog eens apart weergegeven in onderstaande grafiek. Organisatoren zijn de 'concertorganisatoren', 'muziekclubs' en 'festivals'. Het totaalbedrag van project- en structurele subsidies voor organisatoren en ensembles bedroeg in 1999 ruim 9 miljoen euro en in 2007 ruim 20 miljoen euro. In 1999 ging 61% van dit bedrag naar de ensembles. Deze verdeling is echter omgedraaid in 2007: toen ging er 59% naar de organisatoren. In absolute cijfers is het bedrag bestemd voor de organisatoren gestegen van ruim 3,6 miljoen euro in 1999 tot bijna 12 miljoen euro in 2007.

Grafiek:

totaalbedrag project- en structurele subsidies, onderverdeeld naar organisatoren en ensembles

1.4 Andere subsidies

Naast structurele en projectsubsidies zijn er nog een aantal andere subsidies die de Vlaamse overheid aanbiedt voor de muzieksector. Ook voor deze hebben we de evolutie van 2003 tot 2007 op een rijtje gezet. De namen en individuele bedragen staan vermeld in de jaarverslagen⁹ van de administratie cultuur. Achtereenvolgens komen de creatieopdrachten, de individuele beurzen, de opnameprojecten en de internationale subsidies aan bod.

9- Jaarverslag administratie cultuur. Te vinden via de website www.kunstenenerfgoed.be, papieren versies van elk jaar op muziekcentrum Vlaanderen.

1.4.1 Creatieopdrachten muziek

De subsidies voor creatieopdrachten worden toegekend aan personen of organisaties die een componist de opdracht geven een werk te schrijven, waarna het werk door de opdrachtgever wordt gepresenteerd. In 2008 werden er 45 compositieopdrachten gesubsidieerd door de Vlaamse overheid, goed voor een totaalbedrag van 93.650 euro. Dit is een sterke daling ten opzichte van de vorige jaren, zowel naar aantal projecten als naar bedrag. In 2007 lag het aantal opdrachten iets lager in vergelijking met de jaren ervoor, maar lag het totaalbedrag wel 10% hoger. Als we iets verder terug gaan in de tijd blijkt dat in 2003, 2004 en 2005 zowel het aantal opdrachten als het totaalbedrag nog een stuk hoger lagen.

Tabel:

creatieopdrachten muziek 2003-2008

	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Aantal	116	99	98	87	81	45
Bedrag	179.326 euro	195.386 euro	207.940 euro	153.850 euro	167.928 euro	93.650 euro

1.4.2 Beurzen voor individuele kunstenaars

De beurzen voor individuele kunstenaars zijn minder bekend in het muziklandschap en worden weinig gebruikt. In 2006 werden er 2 ontwikkelingsgerichte beurzen en 2 projectbeurzen toegekend aan artiesten uit de muzieksector. In 2007 werden 1 ontwikkelingsgerichte en 1 projectbeurs toegekend. In 2008 werden er 3 beurzen toegekend, voor een totaalbedrag van 36.000, wat wel reeds een kleine stijging is ten opzichte van voorgaande jaren.

Tabel:

beurzen voor individuele muzikanten 2003-2008

	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Aantal	0	2	2	4	2	3
Bedrag	0 euro	7.733 euro	15.250 euro	17.900 euro	12.500 euro	36.000

1.4.3 Opnameprojecten muziek

Deze kunnen zowel worden aangevraagd door een individueel kunstenaar als door een organisatie. In 2007 werden er 27 opnameprojecten gesubsidieerd voor een totaalbedrag van 112.400 euro. Het aantal opnameprojecten dat de tussen 2003 en 2007 is ondersteund, verschilt niet zo sterk, wel zien we dat het bedrag ten opzichte van 2003 met de helft is toegenomen. In 2008 werden er iets minder opnameprojecten ondersteund dan in 2007, maar daalde het bedrag wel sterk, om uit te komen op het laagste niveau in zes jaar.

Tabel:

Opnameprojecten muziek 2003-2008

	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Aantal	21	24	22	23	27	24
Bedrag	70.000 euro	102.900 euro	83.500 euro	90.000 euro	112.400 euro	64.200 euro

1.4.4 Internationaal

Voor de subsidies rond de internationale werking geven we in eerste instantie de totaalbedragen van 2003 tot 2008. Daarna worden de specifieke subsidies apart besproken voor de periode 2003-2005 en 2006-2008. Tussen die 2 periodes zijn er enkele categorieën lichtjes veranderd, waardoor het makkelijker is deze apart in een tabel te zetten.

De projectsubsidies voor de internationale werking zijn redelijk constant gebleven tussen 2003 en 2008. In 2004 was het totale bedrag wel gedaald, maar daarna is dit terug gestegen en in 2007 werd er 7% meer projectsubsidie gegeven voor de internationale werking in vergelijking met 2003. In 2008 daalde dit bedrag terug tot net onder het niveau van 2003.

Tabel:

internationale subsidies muziek 2003-2008

	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Bedrag	798.294 euro	684.075 euro	813.093 euro	834.918 euro	854.766 euro	783.860 euro

Tussen 2003 en 2004 daalde het totaalbudget voor de internationale projecten met 14%. Enkel het bedrag voor de 'tegemoetkomingen in reis-, verblijf- en transportkosten', steeg tussen deze twee jaren. Dit is ook duidelijk de meest aangevraagde subsidie met in 2004 205 kleine projecten die op deze manier ondersteund werden. Ook in 2005 steeg deze vorm van ondersteuning nog sterk met 278 toekenningen. Het totaalbedrag voor de 'tegemoetkomingen in reis-, verblijf en transportkosten' verdubbelde bijna tussen 2003 en 2005.

Tabel:

internationale subsidies muziek opgesplitst 2003-2005

	2003		2004		2005	
	aantal	bedrag	aantal	bedrag	aantal	bedrag
Internationale projecten	16	188.650	16	141.410	13	152.787
Internationale werkbeurzen	2	8.000	3	7.400	0	0
Tegemoetkomingen in reis, verblijf en transportkosten	153	222.249	205	306.148	278	428.013
Projecten ontwikkelingssamenwerking	3	132.000	6	77.500	3	49.950
Culturele akkoorden ¹⁰	24	69.395	13	62.248	15	77.845
Andere projecten ¹¹	4	178.000	3	87.365	13	101.566
Totaal		798.294 euro		684.075 euro		813.093 euro

Zowel de internationale projecten, werkbeurzen, netwerken als punctuele tussenkomsten werden in 2005 voor de laatste maal ingediend binnen het reglement van de 'subsidiering van culturele projecten met internationale weerklink'. Vanaf 2006 werden deze categorieën als 'internationale initiatieven' opgenomen binnen het Kunstendecreet.

¹⁰- Culturele akkoorden zijn o.a. 25 jaar AB, reiskosten Jef Neve voor een concert in Litouwen, en nog enkele buitenlandse concerten.

¹¹- Andere projecten zijn onder andere een concert op de Yzer bedevaart

In 2006 en 2007 is het totaalbedrag voor 'internationale initiatieven' opnieuw lichtjes gestegen. Toch zien we duidelijk enkele categorieën waarin het subsidiebedrag sterk afgenomen is. In 2006 werd er 14% minder besteed aan de tegemoetkomingen in de reis-, verblijf- en transportkosten, hoewel het aantal toegekende subsidies iets hoger was dan in 2005. Maar vooral in 2007 en 2008 daalde het subsidiebedrag in deze categorie sterk. Ten opzichte van 2005 lag het bedrag voor deze tegemoetkomingen in 2008 ruim 50% lager, waardoor het eindbedrag zelfs (veel) minder was dan in 2003. Hetzelfde geldt voor de 'internationale projecten'. Deze kregen in 2006 en 2007 ruim minder subsidies dan in de jaren ervoor, maar zijn in 2008 wel terug gestegen. De stijging in internationale subsidies zit vooral in de 'subsidies buiten het kunstendecreet'. Voor een volledige lijst van deze subsidies: zie jaarverslag van het agentschap kunsten en erfgoed.

Tabel:

internationale subsidies muziek opgesplitst 2006-2008

	2006		2007		2008	
	aantal	bedrag	aantal	bedrag	aantal	bedrag
Internationale projecten	10	139.000	6	114.000	8	168.800
Buitenlandse aanvragers	1	5.000	1	8.500	2	14.000
Werkverblijven	1	5.000	1	8.000	1	1.700
Netwerkorganisaties	1	30.000	1	30.000	1	30.000
Tegemoetkomingen in reis, verblijf en transportkosten	293	369.907	241	203.779	175	190.860
Buiten kunstendecreet ¹²	9	286.011	15	490.487	11	378.500
Totaal		834.918 euro		854.766 euro		783.860 euro

1.4.5 DAC-tewerkstelling

Het Derde Arbeidscircuit (DAC) is ontstaan in het begin van de jaren '80 en had de directe jobcreatie voor werklozen tot doel. Deze tewerkstellingsmaatregel kon gebruikt worden door organisaties in het niet-commerciële circuit. De lonen van de DAC-werknemers werden grotendeels betaald door de staat, waarbij de werkgevers nog slechts een heel klein deel van het loon moesten bijleggen.

Op dit ogenblik zijn de meeste projecten in het kader van het Derde Arbeidscircuit geregulariseerd. Door de regularisatie ontvangen de werknemers, die voordien in een DAC-project werkten, een gewoon loon van hun werkgever en niet langer een loon van het Vlaams Subsidieagentschap voor Werk en Sociale Economie.

In 2007 was de DAC-tewerkstelling wel nog goed voor 32,5 voltijds equivalenten in 9 muziekorganisaties die structureel ondersteund werden door het kunstendecreet. In totaal was dit goed voor een ondersteuning van 962.876 euro.

¹²- De projecten 'buiten het kunstendecreet' zijn onder andere de deelname van Kate Ryan aan eurosong, de werkingskosten van het internationaal solidariteitsproject "music fund", de opbouw van een steunpunt voor Zuid-Afrikaanse en Vlaamse muzikanten in zuid-Afrika, de ontvangst buitenlandse gasten voor de "bedevaart naar de graven aan de yzer vzw", de tussenkomst in de onkostenvergoeding van de muzikanten op de flemish Jazz Meeting, de promotie van Vlaamse groepen op Popkomm, een impulssubsidie voor buitenlandse concerten van het Jef Neve trio, de internationale werking van wolvin vzw...

Anderzijds was het systeem nog werkzaam in 6 organisaties met een multidisciplinaire werking die duidelijk ook rond muziek werken. In deze 6 organisaties werkten ook nog 19,5 VTE's via de DAC-regeling, goed voor 556.649 euro.

1.4.6 Andere subsidies

Naast bovenstaande subsidies zijn er nog de subsidies die kunnen aangevraagd worden in het kader van cultuurparticipatie. Zo is er het 'fonds voor cultuurparticipatie voor mensen in armoede' en vanaf 2008 het 'participatiedecreet'. Het is echter onduidelijk hoeveel van deze middelen naar 'muziek' gaan.

Daarnaast is er nog het 'fonds voor culturele infrastructuur', waar elk jaar enkele organisaties ondersteund worden die met muziek bezig zijn.

Een eerder nieuwe maatregel die sinds 2007 van kracht is, is het 'aanbod podium'. Dit is een initiatief van de Vlaamse overheid waarmee men de cultuurspreiding wil bevorderen. In een databank zijn programma's van diverse gezelschappen en artiesten opgenomen. Erkende organisatoren kunnen een aanvraag indienen voor een tussenkomst bij het boeken van een programma uit het aanbod. Deze tegemoetkoming varieert tussen een derde en drie vierde van de uitkoopsom. Op deze manier geeft het aanbodpodium naast het stimuleren van organisatoren ook (nieuwe) gezelschappen en artiesten een duwtje in de rug. Momenteel zijn er ongeveer 370 muziekgroepen opgenomen in het aanbod. We hebben echter geen gegevens over het totaal aantal geboekte groepen waarvoor deze tussenkomst werd gebruikt, of het totaalbedrag dat hiervoor reeds werd uitgetrokken.

Sinds mei 2009 is er een nieuwe regeling van kracht, namelijk de mini-toelagen. Hiermee creëert de Vlaamse overheid een bijkomend financieel instrument om professionele kunstenaars te ondersteunen. Het is in de eerste plaats bedoeld voor starters of kunstenaars die een ander traject dan voorheen willen doorlopen. De mini-toelage is een tijdelijke financiële overbrugging, waarbij de ontvangen toelage moet worden terug betaald over een af te spreken periode van maximaal 4 jaar. De hoogte van deze toelage ligt tussen € 500 en € 7.500 en is niet cumuleerbaar met andere beurzen die door de overheid worden toegekend voor hetzelfde dossier.

Een minitoelage is anders dan de andere subsidieregelingen omdat:

- de regeling open staat voor alle professionele kunstenaars, ongeacht de discipline
- de regeling enkel toegankelijk is voor natuurlijke personen
- er geen appreciatie is van de inhoudelijke kwaliteit van een dossier; enkel een beoordeling van de al of niet artistieke finaliteit
- de toelage terugbetaald moet worden.

Omdat de nieuwe regeling nog maar net van kracht is, hebben we momenteel nog geen cijfers over het aantal aanvragen of goedkeuringen.

Enkele belangrijke spelers die we hier nog niet vernoemd hebben in het overzicht zijn de grote instellingen, kunstencentra en de werkplaatsen. In 2007 werden er 7 grote instellingen, 21 kunstencentra en 17 werkplaatsen structureel ondersteund. In totaal kregen deze organisaties bijna 60 miljoen euro subsidies in 2007. Het is echter moeilijk te zeggen welk deel van dit budget naar 'muziek' gaat. Een aantal organisaties hebben duidelijk niet veel met muziek te maken (bv. het SMAK als kunstencentrum). Andere werken in hoofdzaak

rond muziek (bv. kunstencentrum België, de grote instellingen Filharmonie, het Vlaams Omroeporkest en Kamerkoor, ...). Maar van veel van deze organisaties kan je enkel stellen dat ze multidisciplinair werken, waarbij het onmogelijk is om een verdeelsleutel aan te maken die bepaalt welk aandeel van de uitgaven aan muziek besteed wordt. Dit is ook niet wenselijk bij deze organisaties, omdat het multidisciplinaire karakter ervan net het kenmerk en de sterkte van deze organisaties is. Hierin verdeelsleutels aanmaken en daarover discussies voeren gaat net voorbij aan de toegevoegde waarde die deze multidisciplinaire werking met zich meebrengt. Als we dan toch eens kijken naar de organisaties die 'op zijn minst iets' doen rond muziek, dan zijn er dit 26 van de 43¹⁴. Deze 26 ontvingen in 2007 bijna 44,8 miljoen euro subsidies. Deze groep van organisaties wordt apart behandeld in dit dossier.

Bij de grote instellingen die in het overzicht zijn toegevoegd is de invloed van de Vlaamse Opera erg groot. Deze kreeg in 2007 immers 14.666.000 euro subsidies. In het dossier houden we de grote instellingen apart van de basisanalyses, net omdat ze zo groot zijn. Als we deze meenemen in het berekenen van totalen en gemiddelden, worden de resultaten zo sterk beïnvloed dat we eigenlijk bijna analyses en uitspraken doen over de grote instellingen op zich. Nu is de Vlaamse Opera zelfs binnen deze groep van organisaties een 'extreme waarde'. Daarom is deze ook niet mee genomen in de analyses van de grote instellingen. De informatie die we over de Vlaamse Opera hebben, zal apart besproken worden.

1.5 Samenvatting rondetafel subsidies

In elk van de rondetafelgesprekken kwam aan bod dat we in Vlaanderen een zeer 'rijk' landschap hebben. Er werd zelfs gesteld dat we in een historisch unieke situatie leven waarbij er veel geld van de overheid verspreid wordt over vele organisaties. En toch is er nog die constante vraag naar meer. De algemene verwachting is echter dat dit niet kan blijven uitdeinen en we rekening moeten houden met een situatie waar er minder subsidies zullen zijn. Momenteel wil iedereen maar groeien. In de cijfers van dit dossier komt enkel de gesubsidieerde sector aan bod. Maar als we enkel kijken naar de festivals in Vlaanderen zijn dat er 280, waarvan er 270 niet gesubsidieerd worden. Er werd direct bij vermeld dat dit zeer afhankelijk is van het genre muziek. Genres die niet zo veel volk trekken, maar die je als overheid wel belangrijk vindt, moet je blijven ondersteunen of ze verdwijnen.

Verhouding structurele en projectsubsidies

Vooral in de gesprekken met de concertorganisaties/festivals en de ensembles werd er lang doorgepraat over de werking van de projectsubsidies en de verhouding van projecten ten opzichte van structurele subsidies. De algemene mening is dat de projectsubsidies veel slagkrachtiger moeten gemaakt worden, zowel naar indatatum als naar de termijn waarvoor je kan indienen. Zo zijn de projectsubsidies boekhoudkundig gezien heel moeilijk. Een boekhouder rekent per kwartaal en bepaalde producties lopen over langere tijd. Met projectsubsidies is het moeilijk om over een langere termijn te plannen, omdat je vaak pas net voordien weet of je de subsidies al dan niet krijgt en wat het uiteindelijke bedrag ervan is. Op dat moment ben je echter al een hele tijd met het project bezig en is het vaak onmogelijk om het nog af te blazen als je geen subsidies krijgt.

14- 4 grote instellingen, 15 kunstencentra en 7 werkplaatsen

Dat is een verzuchting die vaak terug kwam: de termijnen en de laattijdige beslissingen in het systeem van projectsubsidies. De conclusie die hieruit getrokken werd, is dat veel initiatieven als het ware gedwongen worden naar de structurele subsidies, omdat de pot van de projecten zo klein is en het systeem zo rigide. Bij een aanvraag voor projectsubsidies zou je zelf moeten kunnen kiezen wat de levenscyclus van het project is. De notie 'tijdsduur' hoeft dan ook niet noodzakelijk het onderscheid tussen projecten en structuren te maken. Een festival is bijvoorbeeld wel beperkt in de tijd, maar komt steeds terug en kan dus wel een belangrijke structuur zijn. Anderzijds kan een ensemble het plan hebben om op een periode van 5 jaar alle symfonieën van Beethoven op te nemen, wat dan toch een project kan zijn, maar dan langlopend. Veel heeft dus te maken met de omschrijving van wat 'een project' is.

De projectsubsidies werden dus niet positief geëvalueerd, maar anderzijds is het voor een beginnende organisatie (bv. een ensemble) een heel grote stap om direct in de pot van de structurele subsidies te komen. Die stap kan je niet zetten terwijl je iets aan het opbouwen bent. Er is dus wel nood aan een soort van tussenstap die toch niet al de nadelen van de projectsubsidies groepeert die we hierboven opsomden. De mogelijkheid om vanaf 2010 opnieuw projectsubsidies te kunnen aanvragen voor de gehele werking van 1 jaar werd in dit opzicht wel zeer positief onthaald. Dat zou zeker al een serieuze stap in de goede richting kunnen zijn.

In enkele beleidsdocumenten komt de stelling terug dat ensembles met een kleine bezetting misschien geen structurele subsidies nodig hebben. De stelling is dan dat zij hun kosten moeten kunnen dekken met de uitkoopsommen en projectsubsidies kunnen aanvragen voor de aanmaak van nieuwe producties en internationale subsidies voor de spreiding in het buitenland. Dit is echter een situatie die door de kleinere ensembles niet haalbaar wordt geacht. Je hebt maar uitkoopsommen van zodra het concert gespeeld is, maar de voorbereiding en werking vooraf is vaak zeer kostelijk.

De nood aan een landschapstekening

In het verlengde van het voorgaande werd de nood aan een landschapstekening vaak uitgesproken. De landschapsanalyse is één ding, maar veel belangrijker is het schetsen van de 'noodzakelijke situatie'. In dat plan moet dan beslist worden wat de noodzakelijke basis is, zowel voor de podia, de ensembles, festivals, managementkantoren, doorstroom van (muziek)opleiding... Een dergelijke landschapstekening moet dan vervolgens opgevolgd, structureel ondersteund, en zoveel mogelijk met objectieve criteria gestaafd worden.

Maar wat is die 'onderbouw' precies en hoe moeten de projecten en structuren gedefinieerd worden? Hierover is moeilijker overeenstemming te vinden. Concertzalen zijn geneigd te zeggen 'geef ons de subsidies en ze stromen automatisch terug naar de ensembles'. De ensembles van hun kant krijgen de subsidies liever zelf, omdat concertorganisatoren niet geneigd zijn de uitkoopsommen te betalen die nodig zijn.

Synergie en complementariteit

Hiermee samenhangend is de vraag naar complementariteit en synergie. Een stelling die verdedigd werd bij de concertorganisatoren is dat zij als basisstructuur ondersteuning kunnen geven aan projecten. Volgens hen zou het een opdracht kunnen zijn voor de structuren om een bepaald aantal projecten te ondersteunen. In dat opzicht zouden concertthuizen en ensembles samen moeten kunnen projectsubsidies aanvragen. Als structuur geef je dan een teken dat je gelooft in het ensemble en het project, wat toch bepaalde garanties geeft.

Bij de ensembles daarentegen wordt er wat weigerachtig en sceptisch gereageerd op het creëren van synergieën met concertthuizen. De mening leeft hier dat concertthuizen veel artistieke macht hebben, waarbij de ensembles zich te vaak moeten aanpassen aan de programmering van de grote organisatoren (hierop wordt later nog terug gekomen). Zij zien de synergie meer tussen de ensembles op zich en tot op zekere hoogte in impresariaten en soorten van managementkantoren.

De synergie tussen de ensembles zelf kan er komen door een efficiënter inzetten van mensen en mankracht. Dit betekent dat niet iedereen alles moet kunnen. Iemand die goed is in management kan die taken uitvoeren voor meerdere ensembles, en iemand die goed is in productie kan dit doen voor diezelfde ensembles. De loonkost blijft dan wel dezelfde, dus kostenbesparend is dat niet in de eerste plaats, maar de werking zou wel efficiënter kunnen worden. Daarnaast kunnen bestaande ensembles, die al jaren subsidies krijgen, ondersteuning bieden aan beginnende ensembles die het zeer moeilijk hebben om alles van nul op te bouwen. Op die manier zou een traject kunnen uitgetekend worden waarbij een beginnend ensemble voor een subsidieperiode onder de hoede wordt genomen met als einddoel in de subsidiepot te geraken.

De werking van de managementkantoren uit de pop en rock overbrengen naar de klassieke ensembles wordt niet door iedereen wenselijk geacht. In de klassieke sector wordt het profiel van een ensemble enerzijds gedragen door een artistiek directeur en anderzijds door een management. Die twee zijn heel moeilijk los te schakelen van elkaar. Dat heeft ook te maken met de aard van de muziek: in de klassieke muziek zit je altijd in concurrentie met andere ensembles die hetzelfde repertoire kunnen spelen. De organisator moet dan overtuigd worden via een persoonlijke weg, waarbij de verkoper/manager zeer nauw betrokken moet zijn bij het artistieke product.

Omtrent het inzetten van impresariaten is er minder eensgezindheid binnen de ensembles. Enerzijds leeft de mening dat vooral speelmogelijkheden in het buitenland sterk kunnen vergroot worden indien er een specialist ter plaatse wordt ingeschakeld. De zoektocht naar een goed impresariaat is echter niet zo makkelijk door de grote concurrentie die er internationaal heerst. Enkel de beste ensembles vinden onderdak bij een goed impresariaat. Er leeft een bepaalde angst om zaken uit handen te geven binnen de ensembles omdat er vaak veel werk is gestoken in het uitbouwen van de eigen organisatie. Ook de samenhang tussen het artistieke en het zakelijke kan bij de impresariaten voor problemen zorgen. Bovendien eisen de impresariaten vaak exclusiviteit in de regio waar zij werken. Daardoor kan je in die regio niet meer zelf aan de slag en zit het gevaar erin dat de kalender niet vol geraakt.

...en de muziekclubs?

Bij de muziekclubs werden bovenstaande discussies veel minder gevoerd, maar is de situatie ook wel anders. Voor de pop en rock heeft de Vlaamse overheid duidelijk gekozen voor het ondersteunen van de organisatoren en niet zozeer de ensembles of muziekgroepen zelf. Bovendien vinden zij dat het landschap van de muziekclubs grotendeels is uitgetekend en dat er niet veel plaats overblijft voor nieuwe initiatieven. Er zijn ook heel weinig clubs uit de boot gevallen, waardoor dit een heel stabiel landschap is. De combinatie van structurele en projectsubsidies wordt hier niet noodzakelijk geacht, alles moet in de werking zitten die structureel gesubsidieerd wordt en het komt erop aan een goed dossier voor te bereiden. De projectsubsidies in de pop en rock moeten dan veeleer voorbehouden worden voor nieuwe artistieke initiatieven. Dat kunnen dan nieuwe groepen zijn of een nieuw alternatief managementbureau. Hiervoor is de bovengrens nog niet bereikt.

Een tijd terug kwam vaak de stelling terug dat de concurrentie steeg tussen de muziekclubs, culturele centra en jeugdhuizen. Blijkbaar is deze strijd grotendeels verdwenen. Er zijn heel veel informele contacten en goede afspraken van wie wat programmeert. Zo zijn er in Leuven drie huizen die muziek aanbieden: 30CC, het Stuk en het Depot. Tussen die drie organisaties zijn er afspraken. Het Stuk programmeert meer experiment, het Depot de wat grotere namen en 30CC de typische theatertournees en wereldmuziek/folk. Daarbij verwijzen zij door naar elkaar. Bovendien zitten ze allemaal bij elkaar in de raad van bestuur, wat een goede samenwerking tussen de drie zeker bevordert. Gelijkaardige voorbeelden werden gegeven door de andere deelnemers aan het gesprek bij de muziekclubs. De tijd van de concurrentie is voorbij en er wordt gewerkt in een goede verstandhouding. Ook tussen de clubs zelf wordt er regelmatig (informeel) overlegd over onder andere de spreiding van groepen in Vlaanderen.

1.6 Korte samenvatting hoofdstuk subsidies

In dit beknopte overzicht werd een totaal van bijna 78 miljoen euro subsidies opgesomd voor 2007. Zelfs als we de subsidies voor de grote instellingen, werkplaatsen en kunstencentra, die duidelijk niet veel of niets rond muziek doen eraf trekken, blijft er nog een totaalbedrag van 74 miljoen euro op de teller staan. In de rondetafelgesprekken werd niet onterecht gesproken van een historische situatie wat betreft ondersteuning van muziek en cultuur in het algemeen. In deze cijfers zitten immers nog steeds enkel de subsidies van de Vlaamse overheid. Er wordt nog niet gesproken van provinciale, gemeentelijke en stedelijke subsidies. Deze komen nog zijdelings aan bod voor zover ze verkregen worden door de groep die reeds Vlaamse subsidies krijgt, maar een overzicht van deze zou ons te ver leiden in dit dossier. Elke Vlaamse provincie, gemeente en stad ondersteunt de culturele organisaties die op hun grondgebied actief zijn¹⁵.

Als we de 74 miljoen euro subsidies van de Vlaamse overheid nemen en we zetten dit af tegen de ongeveer 6 miljoen Vlamingen, komt dit neer op meer dan 12 euro per Vlaming dat jaarlijks naar ondersteuning van muziek ging in 2007. En nogmaals, dit zijn enkel de

¹⁵ Hiervoor geldt het 'subsidiariteitsbeginsel': elk overheidsniveau heeft bevoegdheden aangepast aan zijn niveau, waarbij de organisaties moeten inschatten op welk niveau zij actief zijn en dus de subsidies moeten aanvragen. Zo zal een plaatselijke harmonie subsidies krijgen van de plaatselijke overheid...

bedragen uitgekeerd door de Vlaamse overheid... Bovendien is dit nog niet het totaalbedrag. De (vaak zeer hoge) infrastructuursubsidies en de participatiefondsen zijn niet in dit bedrag inbegrepen.

Als we de enkel de 84 ensembles, concertorganisatoren, muziekclubs, festivals, alternatieve managementbureaus en kunsteducatie in rekening nemen, kregen deze in 2007 ruim 22 miljoen euro structurele subsidies. In vergelijking met 1999 is dit een stijging van 30 organisaties die structureel ondersteund werden, terwijl het bedrag steeg met maar liefst 122%. Het aandeel van de ensembles in dit bedrag is gedaald, hoewel het totaalbedrag dat zij ontvingen toch met ongeveer 50% is gestegen. De subsidies voor de organisatoren zijn zeer sterk gestegen, zowel in bedrag als aandeel in het totaal. In 2007 werden er bijna dubbel zo veel organisatoren structureel ondersteund dan in 1999 en het ontvangen bedrag verviervoudigde in deze periode. Daarnaast kwamen er in 2007 nieuwe spelers in de structurele subsidiepot terecht, namelijk de alternatieve managementbureaus.

Naar genre daalde het aandeel van de klassieke muziek, hoewel deze wel nog steeds 60% van alle structurele subsidies opstreek in 2007. Het aandeel van de pop, wereldmuziek en jazz is lichtjes gestegen, maar deze blijven een klein aandeel in het totale subsidiebedrag vertegenwoordigen.

Hierbij moeten we wel de kanttekening plaatsen dat zowel naar type organisatie als naar genre muziek de afbakening zeer veel grijze zones kent. Muziekclubs richten meer en meer educatieve activiteiten in, net als een aantal concertorganisatoren. En ook ensembles kunnen nu en dan receptief werken en concerten organiseren. Naar genre muziek is het op zich zeer moeilijk en arbitrair om 'de klassieke' muziek te vergelijken met 'de pop en rock' of 'de jazz'. Klassieke muziek is een niet zo afgelijnd geheel. Bovendien kan een organisator meerdere genres programmeren, zodat de indeling soms wel wat op losse schroeven komt te staan. Een stapje verder is de combinatie tussen genre en type organisatie niet absoluut. Muziekclubs kunnen actief zijn in wereldmuziek, ensembles speelden in 2007 zowel klassiek, hedendaags klassiek, jazz en wereldmuziek. Concertorganisatoren organiseerden op hun beurt zowel klassiek, pop en rock, jazz... Kortom, de indeling moet steeds met een korrel zout worden genomen en belangrijk is te weten dat de grijze zones bestaan en soms groter zijn dan het zwart-wit beeld dat iedereen voor ogen heeft.

Over de besteding van het subsidiebedrag voor muziek zal eeuwig discussie bestaan, zo bleek duidelijk uit de rondetafelgesprekken. Buiten het feit dat natuurlijk iedereen graag meer geld zou krijgen, werd wel opgemerkt dat Vlaanderen een heel rijk cultuur- en muzieklandschap kent. Er werd wel vergeleken met veel grotere landen als Frankrijk of Engeland. Maar als we de grootte mee in rekening nemen, zal een land als Frankrijk met ruim 60 miljoen inwoners, geen cultuur- en muzieklandschap hebben dat 10 maal zo uitgebreid is. Toch bestaat er vaak ongenoegen dat nooit helemaal weg te denken is. Zo is de verhouding van structurele ten opzichte van projectsubsidies, de verdeling over de verschillende types en genres, en de individuele toekenning van subsidies vaak nog een punt van discussie. De projectsubsidies hebben veel van hun kracht verloren, waarbij vooral door de ensembles en concertorganisatoren gepleit werd de projectsubsidies veel slagkrachtiger te maken. De grote nadelen van projectsubsidies, namelijk de korte termijnen, laattijdige beslissingen, de relatief kleine pot van projectsubsidies en de rigiditeit van het systeem dwingen als het

ware veel initiatieven die eigenlijk projecten zijn naar de pot van de structurele subsidies. Ook werd er enkele keren de nood aan een 'landschapstekening' uitgesproken: niet de landschapsanalyse van de bestaande situatie, maar een landschapstekening van de gewenste situatie. Dit is echter een heel moeilijke oefening, door iemand zelfs omschreven als 'oorlog'. Een belangrijke vraag die ook uitgebreid aan bod kwam in de gesprekken was bijvoorbeeld of er vooral concertorganisatoren moeten ondersteund worden dan wel ensembles. Concertorganisatoren zien zichzelf als de grote structuren die moeten ondersteund worden, waardoor het geld automatisch terug vloeit naar de ensembles. De ensembles op hun beurt zijn zeer op hun artistieke vrijheid gesteld en vrezen nooit de noodzakelijke uitkoopsommen en autonomie te krijgen die noodzakelijk is indien de subsidies moeten terugstromen vanuit de organisatoren. Zoals steeds heeft elke partij nobele bedoelingen en goede argumenten en zal de gulden middenweg die nu reeds gezocht wordt vaak de beste zijn. Wel kan er in de toekomst zeker nog meer nagedacht worden over mogelijkheden van synergie en complementariteit. De aard en uitwerking van de synergieën is echter een zeer moeilijk punt dat zeker niet in enkele gesprekken kan uitgewerkt worden.

BIJDRAGE HERMAN BAETEN:

SUCCESS EN TOEKOMST VAN DE VLAAMSE MUZIEKSECTOR

De laatste 20 jaar hebben heel wat Vlaamse musici successen geboekt op de grote internationale podia. Zowel experts van historische uitvoeringspraktijk, de hedendaagse muziek, pop en rock en jazz. Vanuit het buitenland wordt met grote ogen gekeken naar de Vlaamse golf die door het internationale muziekleven beukt. Voor een gemeenschap met een goede 6 miljoen inwoners is dat bewonderenswaardig.

Een deel van dit succes is te verklaren vanuit onze unieke culturele situatie in Europa. Vlaanderen ligt al eeuwenlang op het kruispunt van internationale culturele stromingen. De grens tussen de Romaanse en Germaanse culturen heeft altijd gefliert met de grens van Vlaanderen, die in feite een taalgrens is. Vlaanderen is doorheen de geschiedenis continu van voogdij veranderd en daardoor zijn er heel wat invloeden van andere culturen binnen gesijpeld. Diversiteit, flexibiliteit en aanpassingsvermogen zijn blijvende kenmerken geworden van de Vlaamse cultuur. Het omgaan met andere talen en culturen is door de geschiedenis in de genen van de Vlaming terechtgekomen en dit maakt hem bijzonder wendbaar in een steeds vernieuwende culturele wereld. Dat was vroeger zo en dat is ook vandaag een van de verklaringen voor het internationale succes van de Vlaamse kunstenaar in het algemeen en de muzikant in het bijzonder. Er zijn echter ook enkele verklaringen die te maken hebben met de specifieke ondersteuning van cultuur in Vlaanderen.

Ondersteuning van cultuur

Een belangrijk element dat de positie van de Vlaamse muzikant wezenlijk heeft beïnvloed, zijn de beleidskeuzes die werden gemaakt sedert de jaren '90. Er bestond al een stevig subsidiebeleid voor de podiumsector (in Vlaanderen worden daar enkel theater en dans onder verstaan, in tegenstelling tot Nederland waar ook muziek tot de podiumkunsten wordt gerekend, wat nogal eens voor begripsverwarring zorgt). Vanaf de jaren '90 werden er ook stappen ondernomen om het muzieklandschap te subsidiëren. Dit gebeurde eerst vanuit tijdelijke regelgevingen die in 1999 werden omgezet in een heus decreet voor de professionele muzieksector. Vanaf dat moment konden uitvoerders een beroep doen op overheidssteun in ruil voor een professionalisering van hun producties. Dit had tot gevolg dat de musici een officieel statuut kregen dat zowel financieel als sociaal-fiscaal kon worden vergeleken met werknemers in andere sectoren. Een belangrijk gevolg was een sterke verhoging van de muzikale kwaliteit, maar ook een professionele omkadering van het management en de daarbij horende internationale netwerking.

Heel wat ensembles slaagden er vervolgens in om met hun origineel en kwalitatief hoogstaand programma een plaats te verwerven op de grote podia. Door de subsidies konden ze bovendien een stuk van de reiskosten zelf dragen, zodat ook voor economisch zwakkere landen de drempel kleiner werd om hun te boeken. Tot voor enkele jaren was het trouwens mogelijk voor structureel ondersteunde ensembles om extra reissubsidies aan te vragen voor buitenlandse reizen of voor organisatoren die buitenlandse uitvoerders aantrokken. De grotere spelers maakten hier goed gebruik van, wat hen een betere toegang tot de internationale markt bezorgde.

Binnen dit subsidieverhaal mogen we ook de Vlaamse podia (concertorganisatoren, muziekclubs, festivals...) niet vergeten. Ook zij kenden een sterke professionalisering, wat leidde tot betere omkadering en communicatie, maar ook tot een meer divers aanbod. Ook dit element heeft meegespeeld in een sterkere profilering van de sector in Vlaanderen en in het buitenland. Uitvoerders die naar onze podia komen, zijn erg enthousiast over de professionaliteit die ze hier ervaren.

Kritiek op kunstensubsidies

Er is echter regelmatig kritiek te horen op kunstensubsidies. Een aantal actoren pleit voor de afschaffing ervan. Ze wijzen naar landen als de USA of Groot-Britannië, waar er weinig of geen overheids-subsidies bestaan. Er wordt dan vooral gewezen naar tax-shelters en mogelijkheden om vanuit de privésector geld te krijgen, wat de vrije markt optimaal zou laten functioneren. Toch heeft dit systeem ook nadelen, zoals de sterke afhankelijkheid van conjunctuur of het gevaar dat sponsors zich gaan mengen in het artistieke verhaal, wat tot popularisering kan leiden. Een vergelijking tussen de twee systemen levert trouwens niet zo veel verschil op in de grootte van het bestede bedrag. Het verlies dat een overheid lijdt door gemiste belastingsinkomsten via tax-shelter, komt ongeveer overeen met het geld dat een overheid in de kunsten steekt. Door gebruik te maken van onafhankelijke beoordelings-systemen heeft het systeem van overheids-subsidie het voordeel dat die overheid zich minder mengt in het artistieke verhaal. De kwaliteit van de gesubsidieerde organisaties wordt om de vier jaar onderworpen aan een externe controle via een beoordelingscommissie, waardoor het voor elke subsidieaanvrager cruciaal is om kritisch te blijven over originaliteit en kwaliteit.

Maar ook hier zijn er enkele kritische bedenkingen. In realiteit mengt de politiek zich wel en legt dikwijls adviezen van de onafhankelijke beoordelingscommissies naast zich neer. Daarnaast is er soms ook kritiek op de adviezen van de beoordelingscommissie die scherpe keuzes (moet) maken of over de betrokkenheid en de kwaliteit van de leden ervan. Een beoordelingscommissie wordt uiteindelijk samengesteld door de politiek en bij die keuze staan niet altijd de kwalitatieve normen voorop, wat inderdaad tot beïnvloeding kan leiden.

Het muzikale veld moet ook voor een stuk zelfregulerend optreden. Het feit dat er steeds meer aanvragers zijn, is een eerste probleem dat zich stelt. Bij theater bijvoorbeeld is er een duidelijke scheidingslijn tussen professioneel theater en amateurtheater, waarbij de instroom relatief overzichtelijk is. In de muzieksector is dit heel wat minder duidelijk. Er is vooreerst een onduidelijkheid over het begrip 'professioneel'. Waar bij theater de acteurs voor een bepaalde productie vast in dienst worden genomen, hebben zo goed als alle musici een of meerdere andere jobs en hun inkomsten als ensemblelid zijn dikwijls een extraatje dat ze graag meenemen. Sommige musici spelen in meerdere ensembles en vangen dus subsidie vanuit verschillende hoeken. Bovendien hebben ze dan nog een job in het onderwijs of zijn ze lid van een vast orkest. Als men wil voorkomen dat in de toekomst de subsidies onder druk komen te staan, zou de sector best zelf voorstellen uitwerken voordat de overheid die oplegt. Bij de organisatoren stelt dit probleem zich niet. Die hebben meestal eigen structuren met vaste medewerkers.

Een ander heikel punt is de limitering van het aantal ensembles en de periode van subsidiëren. Hoe lang moet een ensemble of orkest worden gesubsidieerd? Is dat ten eeuwige dage, of zijn er tijdslijmieten aan subsidies verbonden? Moet een ensemble dat internationaal op de grote podia staat, nog een subsidie krijgen of moet de organisator de uitkoopsom volledig kunnen dragen? Subsidies kunnen bovendien een vertekening geven van het landschap. Ensembles die geen subsidie ontvangen, hebben geen mogelijkheid om aan dumpingprijzen op te treden, zodat een vernieuwing van het veld voor een stuk wordt tegengewerkt.

Een oplossing zou erin kunnen bestaan om de structurele subsidiëring te verminderen en voor een groot deel van het veld over te schakelen naar projectsubsidies. Deze moet dan echter op een langere termijn (meerdere jaren) kunnen worden aangevraagd en kan dan vooral dienen om de productiekosten te betalen, niet om de kostprijs van een concert te drukken. Dit zou voorkomen dat men producties aan veel te lage prijs verkoopt om zo het gewenste quotum te halen. Dure producties met veel uitvoerders zullen daardoor niet meer op kleine podia kunnen worden geprogrammeerd, wat kan leiden tot een vorm van zelfregulering. Een ensemble moet dan wel een soort basissubsidie kunnen krijgen voor het verzorgen van de communicatie en het onderhouden van een eigen secretariaat. Met dit laatste gegeven moet men echter ook opletten, want de subsidiestroom van de laatste jaren heeft ervoor gezorgd dat zowat alle gesubsidieerde ensembles - groot of klein - een eigen bureau hebben opgericht met de daarbij horende overheadkosten die slechts ten dele met het artistieke verhaal te maken hebben. Het oprichten van managementskantoren, naar analogie met wat er in de popsector is gebeurd, kan hier een stuk van de problemen oplossen. De piste van projectsubsidies moet ook rekening houden met de internationale spreiding. Hier zou opnieuw een subsidie voor kunnen worden gegeven zoals die vroeger bestond. Op die manier worden de internationale podia opnieuw bereikbaar voor iedereen en kunnen beginnende ensembles ook internationaal de nodige ervaring opdoen.

Een ander probleem blijft het vinden van voldoende podia die op een zinvolle manier een productie kunnen plaatsen. Hoeveel podia zijn er effectief in staat om de nodige kwaliteit te bieden en te zorgen voor een stevige communicatie, zodat er voldoende publiek aanwezig is op de concerten? Ook hier moet er aan zelfregulering worden gewerkt. Er gaan bij de organisatoren stemmen op om de subsidie aan de podia te geven, zodat zij vanuit kwalitatief en artistiek oogpunt kunnen bepalen wie kansen krijgt. Misschien een interessante piste die niet alleen kan leiden tot een vrijere markt, maar ook een nieuwe impuls geeft aan de kleinere organisatoren die zorgen voor een betere geografische spreiding, wat weer kan uitmonden in een grotere participatie en een lagere drempel voor het publiek. Men moet hier echter opletten dat de organisatoren (zeker de grotere spelers) geen monopoliepositie krijgen. Er moet voldoende regelgeving komen die bepaalt welke elementen in een jaarprogramma zeker een plaats moeten krijgen. De hedendaagse muziek, de eigen uitvoerders, eigen componisten, voldoende verjonging, kwaliteit, diversiteit, internationalisering... Een dialoog in het veld dringt zich meer dan ooit op om constructieve voorstellen naar de overheid te doen.

De plaats van muziek

Tenslotte moet men over de hele kunstensector kijken wat de plaats is van elk onderdeel. De grote boom van de muzieksector heeft in vergelijking met podiumkunsten nooit de grote doorbraak gekend naar de totale subsidiepot. Als men het aantal ensembles neemt dat wordt gesubsidieerd (de aanvragen zijn daar een veelvoud van) en men kijkt naar de bedragen die worden toegekend, dan zou men op het eerste zicht kunnen spreken van een sterke discriminatie van de muzieksector. Men moet echter opletten voor een ondoordachte vergelijking van sectoren binnen het kunstenveld. De manier waarop wordt gewerkt in de muzieksector is grondig verschillend van de podiumkunsten, waar artiesten voor de volledige periode van een productie in dienst worden genomen, terwijl in de muzieksector dit per prestatie wordt ingevuld. Dat maakt een enorm verschil in de totale kostprijs van een productie.

In die zin is het nodig dat de muzieksector op de eerste plaats zelf zoekt naar een juiste positie binnen het totale kunstenveld. Op zichzelf is dit al een moeilijke oefening, want bijvoorbeeld de manier van verlonen in de popwereld is helemaal anders dan die in de klassieke muziek. Het respecteren van de CAO's is hier nog lang niet overal aan de orde. Dit heeft weer te maken met het verschil tussen de 'professionele muzikant' en de 'amateur-muzikant'. Maar wat houdt dit begrip dan in? Is men professioneel, omdat men muziek studeerde of is de kwaliteit het belangrijkste? Het wordt een heel moeilijk gesprek, dat misschien niet snel een oplossing zal krijgen, maar wel moet worden gevoerd.

Er zou best ook overleg gevoerd worden binnen de hele kunstensector. Wat zijn de juiste normen, welke sectoren hebben welke plaats? De rol van de beeldende kunstenaar in dit verhaal moet overigens ook een juiste invulling krijgen, iets wat in het verleden nogal eens ondergesneeuwd geraakte door de toonaangevende rol van de podiumkunsten en de muziek. Is het mogelijk om dit allemaal te koppelen aan het statuut van de kunstenaar? Kan men in de toekomst een betere regeling uitwerken voor musici die meerdere jobs combineren of moet men dit loslaten en overlaten aan een vrije markt?

Het zijn allemaal vragen die in de komende jaren op de sector zullen afkomen. Heel wat spelers in het veld zijn overtuigd van het nut van de subsidie en uit de resultaten blijkt ook dat die een grote en erg stimulerende rol hebben gespeeld in het internationale verhaal van de muziekwereld. Men moet echter voldoende gewapend zijn om de politieke wereld ook in de toekomst te blijven overtuigen van het nut van subsidies, zeker nu kunsten steeds meer vanuit een maatschappelijk verhaal worden bekeken. Men moet de politieke wereld ook niet altijd als de grote boosdoener beschouwen, want door kunsten op de politieke agenda te houden zijn politici verplicht om er de nodige zorg voor te dragen. Een totale loskoppeling van subsidies en beoordeling door het politieke veld (door bijvoorbeeld heel de subsidies te verfondsen) doet op termijn de interesse dalen en daardoor zal ook de subsidie zelf minder aandacht krijgen en niet meer voldoende stijgen.

Een sector die zichzelf respecteert, durft alles in vraag te stellen. Dit moet op de eerste plaats gebeuren door voldoende onderzoek te doen over het hele veld, zodat er onderbouwde stellingen kunnen naar voor worden geschoven. Muziek blijft een belangrijke plaats innemen

in het maatschappelijk en economisch verhaal, maar op de eerste plaats is het een kunst die vertrekt vanuit de auditieve gewaarwording. Binnen de geschiedenis van de mensheid werd muziek altijd gekoppeld aan buitenaardse kwaliteiten, een geschenk van de goden verbonden met godsdienst en ritueel of als een afspiegeling van de kosmos. Ook vandaag blijft het een kunstvorm die zo goed als niemand onberoerd laat. Vanuit die wetenschap moet de muzieksector in staat zijn om alle actoren die over zijn toekomst beslist te beroeren, zoals Orpheus zelfs de onderwereld tot tranen kon dwingen.

Herman Baeten,

Directeur Musica, impulscentrum voor muziek

Voorzitter beoordelingscommissie muziek 2007

2. BASISANALYSES STRUCTUREEL GESUBSIDIEERDEN

De groep organisaties waarvan we het meeste info hebben samengebracht in ons bestand zijn de structureel ondersteunde muziekorganisaties. Hiervoor hebben we informatie uit de afrekeningdossiers, aangevuld met meer gedetailleerde info uit de resultatenrekeningen. De analyses van deze groep organisaties vormen de basis van het dossier. Er zijn drie grote blokken in de analyses. Eerst en vooral geven we beknopte analyses rond de activiteiten van deze groep. Dit helpt om de groep te situeren en aan te geven over 'wat' we in feite uitspraken doen. Daarna komt de tewerkstelling aan bod. In 2007 werden de tewerkstellingsdata zeer gedetailleerd opgevraagd. Niet enkel de tewerkstelling van 'eigen personeel', maar ook de vergoedingen voor externen zullen besproken worden. Bovendien is het mogelijk om een onderscheid te maken tussen het artistiek en niet-artistiek personeel, waardoor het mogelijk is de 'artistieke loonkost' apart te bespreken. Het derde grote stuk behandelt vervolgens de financiële situatie van deze basisgroep. De informatie uit de resultatenrekeningen geeft een overzicht van de verschillende inkomsten- en uitgavenbronnen, terwijl enkele specifieke indicatoren (bijvoorbeeld eigen inkomsten en artistieke uitgaven) voor een langere periode naast elkaar kunnen gezet worden.

2.1 Activiteiten

In de afrekeningdossiers is er informatie opgenomen rond activiteiten en bezoekers. In het kunstendecreet staan immers ook voorwaarden opgesomd om structurele subsidies te verkrijgen. Zo moeten ensembles, concertorganisatoren, muziekclubs en festivals minstens 20 activiteiten per jaar kunnen aantonen.

De info in de dossiers heeft echter enkel betrekking op de hoofdactiviteiten. Clubs doen vaak ook iets rond educatie, maar dit is niet in dezelfde mate opgenomen in de inspectieverslagen. Wel wordt er een indicatie gegeven, maar dat kan eerder dienst doen als input voor meer kwalitatieve analyses. Bovendien kunnen de bezoekersaantallen van ensembles en organisatoren niet bij elkaar worden opgeteld, wegens dubbelstellingen. Daarom zullen de activiteiten van ensembles en organisatoren apart worden besproken.

1. Ensembles

Van de 27 ensembles die in 2007 structureel gesubsidieerd werden, zijn er 22 die klassieke muziek spelen. Van de overige vijf zijn er drie jazzensembles en nog twee die wereldmuziek spelen. Van de 27 ensembles zijn er 24 die de informatie rond optredens en publiek voor zowel eigen land als buitenland hebben ingevuld. Vooral rond de bezoekers in het buitenland moesten enkele ensembles het antwoord schuldig blijven.

Deze 24 organisaties speelden in 2007 526 concerten in eigen land en 412 in het buitenland¹⁶. In totaal waren er 178.648 bezoekers in eigen land, tegenover 184.344 in het buitenland, of een gemiddeld aantal bezoekers van 340 in eigen land tegen 447 in het buitenland. Anders

¹⁶- Enkele uitzonderlijke optredens werden niet meegerekend in de cijfers. In totaal zijn er drie optredens niet meegerekend. (bv. optreden op de Oude Markt in Leuven, waarbij niet zo duidelijk is hoeveel bezoekers er waren, een optreden in het zuidstation Brussel, waar duizenden personen 'langskwamen'...)

uitgedrukt vonden 44% van de optredens plaats in het buitenland en ruim 50% van alle bezoekers werden daar bereikt. Gemiddeld genomen speelden deze 24 ensembles elk 16 keer in het buitenland.

Tabel:
activiteiten en bezoekers ensembles 2006-2007

Ensembles	2007		2006	
	Aantal organisaties	Aantal activiteiten	Aantal organisaties	Aantal activiteiten
Aantal concerten eigen land	27	573	25	509
Aantal concerten buitenland	27	443	25	361
Totaal concerten	27	1.016	25	870
Bezoekers eigen land	25	179.173	24	236.330
Bezoekers buitenland	24	184.344	25	290.427
Totaal bezoekers	25	363.517	25	526.757

De cijfers van 2006 zijn op het eerste zicht wat afwijkend van deze uit 2007. Zo waren er in 2006 door de structureel gesubsidieerde muziekgroepen iets minder optredens, maar werd er wel (veel) meer (buitenlands) publiek bereikt. Daarbij moeten we opmerken dat 2006 behoorde tot een andere subsidieronde waarin ook 2 pop- en rockgroepen werden gesubsidieerd¹⁷. Een van deze twee groepen speelde 54 buitenlandse concerten en bereikte hiermee meer dan 120.000 toeschouwers. Omdat deze extreme waardes de cijfers wel erg sterk beïnvloeden, worden hieronder de cijfers opnieuw weergegeven zonder de pop en rock.

Tabel:
activiteiten en bezoekers ensembles, zonder de twee pop/rock groepen in 2006

	2007		2006		Gemiddeld 2007	Gemiddeld 2006
	Aantal organisaties	Aantal activiteiten	Aantal organisaties	Aantal activiteiten		
Aantal concerten eigen land	27	573	23	480	21	21
Aantal concerten buitenland	27	443	23	305	16	13
Totaal concerten	27	1016	23	785	38	34
Bezoekers eigen land	25	179.173	22	156.186	7.167	7.099
Bezoekers buitenland	24	184.344	23	165.875	7.681	7.212
Totaal bezoekers	25	363.517	23	322.061	14.541	14.003

¹⁷- Das Pop en Zita Swoon. Deze twee groepen kregen in 2007 geen structurele subsidies meer, maar moesten zich verder beroepen op projectsubsidies, enerzijds voor algemene ondersteuning, anderzijds voor hun internationale projecten.

Uit deze tabel blijkt dat indien de pop/rock geweerd wordt uit de analyse, de cijfers voor 2006 en 2007 zeer gelijklopend zijn. In verhouding werden er iets meer buitenlandse concerten gespeeld in 2007, maar de verschillen die zich voordoen tussen de beide jaren zijn nooit significant. Dit blijkt heel mooi als we het gemiddelde per ensemble bekijken. Gemiddeld genomen net even veel concerten in eigen land, iets meer concerten in het buitenland en ook de bezoekersaantallen zijn sterk gelijkend. Op zich niet zo een verrassend resultaat, omdat naast het afvallen van de twee pop- en rockgroepen, de structureel gesubsidieerde ensembles ongeveer dezelfde zijn gebleven in de nieuwe subsidieronde¹⁸.

2. De organisatoren

Naast ensembles worden dus ook concertorganisatoren, muziekclubs en festivals structureel ondersteund binnen het kunstendecreet. De volgende tabel geeft een overzicht van de activiteiten van deze organisatoren.

Als we het aantal activiteiten en bezoekers van concertorganisaties, muziekclubs en festivals optellen komen we op 3.784 activiteiten met ruim 1.400.000 bezoekers in 2007. De activiteiten van de ensembles kunnen hierbij niet opgeteld worden wegens gevaar voor dubbel telling van de binnenlandse optredens van de ensembles.

Er zitten wel grote verschillen in aantal activiteiten en bezoekers binnen de concertorganisaties, clubs en festivals. Bij de concertorganisatoren varieert het aantal bezoekers van 5.000 tot bijna 50.000 op een jaar. Ook naar aantal activiteiten zit er natuurlijk dezelfde variatie, namelijk tussen 30 en 110 activiteiten in 2007. Bij de muziekclubs is deze variatie nog veel groter. Er zijn enkele clubs die een 30-tal optredens per jaar organiseren, maar de meeste organiseren meer dan 50 optredens per jaar en enkele zelfs meer dan 100. Hetzelfde verhaal bij de bezoekersaantallen van de muziekclubs. Enkele muziekclubs hebben minder dan 10.000 bezoekers per jaar, maar de meeste hebben meer bezoekers met uitschieters tot bijna 100.000 bezoekers en eentje zelfs meer dan het dubbel daarvan. Hetzelfde verhaal alweer bij de festivals. Er zijn enkele festivalorganisatoren die zeer veel, tot 100 en meer, activiteiten organiseerden in 2007. Ook naar bezoekers zijn er grote verschillen. Enkele festivalorganisatoren geven minder dan 1.000 bezoekers aan, maar andere hadden in 2007 meer dan 20.000 bezoekers tot zelfs meer dan 80.000.

18- 5 ensembles zijn uit de boot gevallen (Currende vzw, Ex Tempore vzw, Goeyvaerts consort vzw, Prima la Musica, vzw Quator Danel) en er zijn er vijf nieuwe bijgekomen (vzw Nefertit, vzw Les Muzisoeurs, vzw Il Gardellino, vzw Ensemble Explorations en Bonk vzw)

Tabel:
activiteiten en bezoekers van de organisatoren

	Concertorganisaties n = 10		Muziekclubs n = 18		Festivals n = 16	
	Aantal organisaties	Aantal activiteiten	Aantal organisaties	Aantal activiteiten	Aantal organisaties	Aantal activiteiten
concerten eigen zaal	7	467	18	1.142	1	16
concerten verplaatsing eigen land	8	266	14	148	15	606
concerten buitenland	4	22	0	0	1	1
concerten eigen zaal receptieve werking	1	48	0	0	1	15
concerten andere ¹⁹	1	9	2	25	0	0
Totaal concerten	11	812	19	1.315	16	638
	Aantal organisaties	Aantal activiteiten	Aantal organisaties	Aantal activiteiten	Aantal organisaties	Aantal activiteiten
Bezoekers eigen zaal	7	130.462	17	471.344	1	1.762
Bezoekers verplaatsing eigen land	7	62.387	14	85.88	15	231.502
Bezoekers buitenland	3	5.522	0	0	1	213
Bezoekers eigen zaal receptieve werking	1	15.949	0	0	1	4.241
Bezoekers andere	1	12.752	2	37.887	0	0
Totaal bezoekers	10	227.072	18	594.569	16	237.718

Ook voor de organisatoren herhalen we nog even de koppeling met het genre muziek. De clubs zijn in hoofdzaak actief in de rock en pop. Toch zijn er ook twee clubs die vooral wereldmuziek programmeren en één club die vooral actief is binnen de klassieke muziek. Het onderscheid tussen clubs en concertorganisatoren wordt immers niet enkel gemaakt op basis van het genre muziek dat aan bod komt. Hoewel de clubs vaak als belichaming van de steun aan de niet-klassieke muziek worden bekeken, blijkt toch dat er een 'klassieke club' gesubsidieerd wordt²⁰ en er 3 van de gesubsidieerde clubs vooral actief zijn in de wereldmuziek²¹. Daarnaast zijn er enkele 'concertorganisatoren' actief in de rock en pop²², waardoor het onderscheid tussen muziekclubs en concertorganisatoren op basis van het genre muziek zeer vaag wordt. Bovendien mogen we dit genre muziek niet te letterlijk interpreteren. De aanduiding van het genre is immers niet altijd zo een makkelijke oefening. Veel organisatoren programmeren immers verschillende genres muziek, waardoor de aanduiding van het 'hoofdgenre' de realiteit soms wel geweld aan doet.

19- 'andere' concerten zijn concerten die buiten de 'normale' werking van de organisatoren vallen en daarom apart zijn gehouden in de analyse. Voorbeelden zijn een festival georganiseerd door een concertorganisator, de Lawijstrijd van De Spiegel, het Music in Mind festival van Cactus in het Concertgebouw...

20- Vzw Villarte

21- Muziekcentrum Dranouter vzw, Muziekpublieke vzw, 't Ey vzw

22- De vzw Kolonie, (K-RAA-K)³ vzw, NMT Productions, en de Handelsbeurs

Dat enkel muziekclubs meer dan concerten programmeren is de laatste jaren ook niet meer waar. Zo organiseren de traditionele concertorganisatoren ook meer en meer educatieve activiteiten. Dit moet in het achterhoofd gehouden worden bij het lezen van de tabel.

Van alle organisatoren blijkt 41% zich vooral bezig te houden met pop en rock²³. Ongeveer 10% met jazz, iets minder met hedendaags klassiek en iets meer met wereldmuziek. De overige 26% programmeert vooral klassieke muziek.

Als we kijken naar het aantal activiteiten per genre muziek, blijkt dat de pop en rock podia veruit het meeste activiteiten hebben georganiseerd (1.320 activiteiten). Vermits het grootste aantal organisatoren zich in dit genre bevinden is dit natuurlijk niet verwonderlijk. Naar gemiddelde aantal activiteiten per organisatie strandt de pop en rock op de tweede plaats met gemiddeld 69 activiteiten per jaar, tegenover 82 voor de 6 organisatoren van wereldmuziek. Naar aantal bezoekers blijft de pop en rock echter onovertroffen. Met in totaal 630.227 bezoekers op de structureel gesubsidieerde pop- en rockpodia in 2007 kregen deze organisatoren gemiddeld iets meer dan 35.000 mensen over de vloer. Hierbij moet wel opgemerkt worden dat bij de pop en rockpodia de Ancienne Belgique een pertinente plaats inneemt wat betreft activiteiten en bezoekers. Met maar liefst 281 activiteiten en 246.776 bezoekers heeft deze 'rocktempel' natuurlijk een belangrijke invloed op de resultaten. Zonder deze grote club organiseerden de overige pop- en rockorganisatoren toch nog gemiddeld 58 activiteiten in 2007 en kregen ze gemiddeld meer dan 21.000 bezoekers over de vloer.

Tabel:
activiteiten en bezoekers naar genre muziek 2007

	Klassiek	Hedendaags klassiek	Jazz	Pop en rock	Wereld muziek	Totaal
Aantal organisatoren	12	4	5	19	6	46
Aantal activiteiten	604	161	189	1.320	491	2.765
Aantal bezoekers	197.144	23.711	66.808	630.227	141.469	1.059.359
Gemiddeld aantal activiteiten per organisator	50	40	38	69	82	60
Gemiddeld aantal bezoekers per organisator	16.429	5.928	13.362	35.013	28.294	24.076

3. Alternatieve managementbureaus en educatie

Voor de drie alternatieve managementbureaus die zijn opgenomen in de structurele subsidies is het onmogelijk iets te zeggen rond activiteiten. Zij nemen namelijk het volledige management van enkele groepen voor hun rekening. Dit is onmogelijk uit te drukken in aparte activiteiten.

Ook voor de organisaties die zich bezig houden met kunsteducatie is het zeer moeilijk om hun aantal activiteiten op te geven. Educatie kan zeer verschillende vormen aannemen (bijvoorbeeld individuele lessen instrument ten opzichte van lezingen over muziek voor

grotere groepen), en kan zich over langere periodes verspreiden (bv. een lessenreeks van 10 lessen op 10 verschillende dagen, al dan niet in groep). De vergelijkbaarheid van de activiteiten is dus klein en voorzichtigheid is geboden bij de interpretatie van cijfers. Toch geven we de cijfers mee als indicatie van de uitgebreide werking van de vijf educatieve organisaties in het bestand. In 2007 stonden deze vijf organisaties²⁴ in voor 2.438 activiteiten met een totaal publieksbereik van 209.293 personen. In deze cijfers wordt echter vooral het aanbod van Jeugd en Muziek Vlaanderen weerspiegeld. 85% van de activiteiten en bijna 90% van het publieksbereik van de educatieve organisaties is toe te schrijven aan Jeugd en Muziek Vlaanderen met al zijn regionale afdelingen.

2.2 Samenvatting rondetafel activiteiten

In het gesprek met de ensembles werd eerst en vooral aangegeven dat de cijfers rond activiteiten en bezoekers die hierboven besproken worden met een korrel zout moeten genomen worden. Zeker in het buitenland is dat allemaal heel moeilijk te controleren, maar als je de cijfers zou vergelijken met de cijfers die Sabam heeft, zal je soms wel enkele grote verschillen vinden. Ook in het gesprek met de concertorganisatoren en festivals werd zeer sceptisch gekeken naar de cijfers van activiteiten en bezoekers, maar dan in de andere richting. Volgens hen was er ergens een schromelijke onderschatting van de aantallen.

Speelmogelijkheden

Verder werd door de ensembles het aantal speelmogelijkheden (in Vlaanderen) eigenlijk niet zo positief geëvalueerd. Vooral voor de producties van symfonische orkesten is er nood aan een beleid voor het stimuleren van hernemingen, in de zin van producties meerdere keren te spelen in Vlaanderen. Vaak is het zo dat als je een productie op 1 plaats brengt deze niet meer wordt opgepikt in andere zalen. Er is een studie gedaan die aantoonde dat toeschouwers zich niet zo heel ver verplaatsen om naar concerten te gaan. Die studie bewijst in feite dat er wel degelijk ruimte is om grote producties op 4 of 5 plaatsen in Vlaanderen te laten spelen. De grote ensembles zijn daar zeker voorstander van, maar dat is iets dat besproken moet worden bij de concertorganisatoren. Die laatste zijn volgens de grote ensembles niet geneigd om een productie die bijvoorbeeld in de Singel gespeeld heeft, ook naar Gent of Brussel te brengen. Vermits er al zo weinig geschikte zalen zijn waar de grote symfonische orkesten kunnen spelen, komt de macht wel sterk bij een klein groepje programmatoren te liggen. Het orkest moet zich dan voortdurend hieraan aanpassen, wat economisch niet haalbaar is. De kleinere orkesten lossen dit op door eigenlijk voortdurend verschillende producties door elkaar te spelen om op die manier toch op voldoende plaatsen te kunnen optreden. Er werd ook opgemerkt dat in Vlaanderen een heel mooi netwerk van cultuurcentra bestaat waar klassieke muziek of jazz amper aan bod komt. Dit werd ook aangegeven door de concertorganisatoren zelf. De concertzalen worden overbevraagd en kunnen niet alles programmeren, en daarin kunnen de cultuurcentra wel een rol spelen. Bovendien is het netwerk van cultuurcentra veel uitgebreider dan de vier of vijf grote klassieke concertorganisatoren in Vlaanderen. Dit zijn echter twee dingen die door het beleid naast elkaar worden bekeken. De cultuurcentra zouden meer moeten opgenomen worden in een groot netwerk.

23- De ondersteuning van pop en rock door structurele subsidies verloopt vanaf 2007 dan ook volledig via onrechtstreekse weg, namelijk de ondersteuning van podia die pop en rock programmeren en de ondersteuning van drie alternatieve managementbureaus die jonge, veelbelovende rockgroepjes ondersteunen.

24- Van 1 organisatie actief in muzikeducatie hebben we geen informatie naar activiteiten en publieksbereik

Concurrentievoordeel gesubsidieerde organisaties

Als het gaat over het concurrentievoordeel van de gesubsidieerde organisaties is iedereen het erover eens dat dit wel degelijk zeer sterk speelt. Bovendien is het te eng dit enkel te bekijken tussen de gesubsidieerde en niet-gesubsidieerde organisaties. Ook tussen de structureel en projectgesubsidieerde organisaties en zelfs binnen de structureel gesubsidieerde sector zijn er concurrentievoordelen. De ensembles die structureel ondersteund worden kunnen 'iets bijleggen' als men niet uit de kosten raakt. Voor internationale tournees wordt er vaak zelfs van uitgegaan dat er wordt bijgelegd om uit de kosten te raken.

De mogelijkheden om in het buitenland te spelen zijn vaak evenredig aan de subsidiepolitiek daar. Naar Duitsland gaan, is als groot orkest heel moeilijk omdat daar een aantal radio-orkesten zeer zwaar gesubsidieerd worden. In sommige andere landen is het dan weer iets makkelijker omdat de subsidiemogelijkheden daar niet zo rijk bedeed zijn. Maar over het algemeen leeft de indruk dat in vergelijking met het buitenland de Vlaamse subsidies geen groot voordeel leveren aan de ensembles, en werd er zelfs gesproken van concurrentienadeel in vergelijking met andere initiatieven op Europees vlak.

Het internationale karakter van de Vlaamse concertorganisatoren en festivals werd door de ensembles wel zeer hoog ingeschat, wat zeker een rijkdom betekent voor het landschap. Maar anderzijds werd de Vlaamse concertorganisator een gebrek aan chauvinisme verweten. Zij zouden volgens de ensembles vaak te internationaal denken waarbij er relatief weinig Vlaamse ensembles geprogrammeerd worden.

En de muziekclubs

Voor de muziekclubs was het concurrentievoordeel heel duidelijk. Zonder subsidies kan de werking van muziekclubs zoals ze nu is niet bestaan. De subsidies maken het mogelijk dat er activiteiten georganiseerd worden en er inkomsten kunnen komen. De activiteiten van de muziekclubs beperken zich bovendien niet tot optredens organiseren. Ook het aanbieden van educatie en repetitieruimtes hoort bij de standaardactiviteiten van de meeste clubs. En die extra activiteiten kennen bovendien zeer veel succes. Op deze manier behouden de clubs een link met de buurt en worden er faciliteiten aangeboden die de plaatselijke muzikanten direct ondersteunen. Maar de bovengrens is bereikt en er zijn onvoldoende middelen om dit te blijven uitbouwen. In de subsidieaanvragen en door de plaatselijke overheden wordt er hiermee onvoldoende rekening gehouden. Waar stopt de verantwoordelijkheid van de muziekclubs en begint het jeugdbeleid? Vaak is het begonnen als een soort van hobbyclub, maar de eisen worden steeds hoger en er wordt meer geëvolueerd naar het ondersteunen van muzikanten die echt naar buiten komen met hun muziek. Er is te veel vraag naar alles wat te maken heeft met repetitieruimtes en lessen gitaar of software.

Naar speelmogelijkheden voor Vlaamse artiesten bestaan er afspraken bij de clubs die aangesloten zijn bij het clubcircuit. Het criterium is hier dat 30% van alle groepen op het podium Vlaams moeten zijn. Het is wel zo dat als we de redenering doortrekken naar uitkoopsommen geen 30% voor Vlaamse bands is weggelegd. Enkel voor de echt grote acts kan je de grootte orde van uitkoopsommen vergelijken tussen Vlaamse en internationale artiesten. De kleinere Vlaamse bands die vaak het voorprogramma verzorgen krijgen natuurlijk niet dezelfde uitkoopsommen. Anderzijds zijn alle extra faciliteiten die de clubs aanbieden, zoals de workshops en de repetitiefaciliteiten, wel allemaal gericht op de kleinere Vlaamse bands.

2.3 Korte samenvatting hoofdstuk activiteiten

Uit de opgegeven cijfers rond activiteiten en bezoekers blijkt dat de ensembles veel optredens deden in het buitenland en daar ook zeer veel bezoekers bereikten. In totaal gaven de ensembles 1.000 activiteiten (n = 27) en meer dan 360.000 bezoekers (n = 25) op. Ook voor de organisatoren hebben we een overzicht van activiteiten en bezoekers, waarbij de teller stopt op 2.765 activiteiten en meer dan een miljoen bezoekers in 2007 voor de 44 organisatoren.

In de gesprekken werd er verder meer aandacht gevraagd voor de speelmogelijkheden van de grote (symfonische) ensembles in Vlaanderen. Vooral naar hernemingen van producties is er merkbaar wel vraag langs de kant van deze ensembles. Ook de andere vertegenwoordigers van ensembles vonden dat er meer mogelijkheden zijn in Vlaanderen dan de plaatsen waar ze nu terecht kunnen. Zo werd er opgemerkt dat er een heel uitgebreid netwerk bestaat van cultuurcentra met zeer mooie accommodatie waar de klassieke muziek en jazz vaak te weinig aan bod komt.

Toch is het voor de gesubsidieerde ensembles veel makkelijker om optredens te regelen. Zij kunnen immers financieel bijleggen indien ze niet uit de kosten komen. Dit concurrentievoordeel moet bovendien niet enkel worden bekeken tussen de wel en niet gesubsidieerden, maar soms zelfs ook nog binnen de groep van gesubsidieerde ensembles. Naar het buitenland toe werd er dan weer gesteld dat Vlaamse ensembles vaak eerder een concurrentienadeel kenden ten opzichte van grote buitenlandse orkesten.

Bij de activiteiten van muziekclubs werd vooral opgemerkt dat alles rond educatie en aanbieden van faciliteiten zoals de repetitieruimtes niet aan bod komt. Dit is natuurlijk zeer moeilijk in cijfers uit te drukken. Wel blijkt dat de opleidingen voor gitaar en software altijd vol zitten en er een constant gebrek aan repetitiemogelijkheden is. De clubs focussen dan ook meer en meer op 'professionelen' in de zin van muzikanten die echt met hun muziek naar buiten komen en minder op de hobbyclubjes die elke week repeteren voor het plezier en om elkaar nog eens te zien maar minder vaak of nooit op een podium terecht komen. Het is echter niet altijd duidelijk wie zijn verantwoordelijkheid dit is en waar het jeugdbeleid stopt en de verantwoordelijkheid van de clubs begint. Ze krijgen immers amper of vaak geen extra middelen voor het aanbieden van deze extra faciliteiten. Anderzijds houden ze op die manier wel een goed contact met de buurt wat voor de clubs ook een heel belangrijk punt is.

2.4 Tewerkstelling

De analyse van de tewerkstellingsdata gebeurt in verschillende stappen. In eerste instantie wordt er gekeken naar de werknemers die ingeschreven werden op de loonlijst in 2007. Daarna worden deze aantallen omgezet naar voltijds equivalenten, wat een volledig ander beeld geeft van de tewerkstelling. Veel werknemers worden immers niet voor lange tijd tewerk gesteld waardoor het absolute aantal een vertekening geeft van de werkelijke situatie. In een volgende stap worden de 'vergoedingen buiten loon'²⁵ bekeken. Deze bestaan

25- 'Vergoedingen buiten loon' is een terminologie die de Vlaamse overheid zelf hanteert in haar afrekeningsdossiers. Verder zal in detail worden weergegeven wat hier precies onder valt. Algemeen kunnen we stellen dat dit alle vergoedingen zijn die niet uitgekeerd worden aan eigen personeel in loondienst, inclusief de uitkoopsommen

onder andere uit vergoedingen aan zelfstandigen, interimers (SBK's) en de kleine vergoedingsregeling en zijn naar bedrag toe belangrijker dan de betalingen in loon aan eigen werknemers. In laatste instantie worden alle vergoedingen samen geteld en afgezet tegen het subsidiebedrag van de structurele subsidies.

In al deze analyses wordt een onderscheid gemaakt volgens het type van organisatie. Daarnaast worden steeds de vergoedingen aan artistiek personeel afgezet tegen de vergoedingen aan het niet-artistiek personeel. Het artistiek personeel zijn de artiesten, uitvoerend kunstenaars en de artistieke leiding, maar ook de programmatores, ontwerpers, en scheppende kunstenaars.

2007 was het eerste jaar dat de tewerkstellingsinfo zeer gedetailleerd werd opgevraagd. Per 'contract' dat werd aangegaan moesten de organisaties aangeven over welk soort contract het ging (bv. werknemer of zelfstandige). Voor werknemers moest dan vervolgens ook aangegeven worden over welke tijdsduur het contract liep en wat het loon was dat uitbetaald werd. Voor de andere categorieën dan het eigen personeel in loondienst moest enkel het betaalde bedrag worden opgegeven. Niet alle organisaties hebben deze tewerkstellingsgegevens volledig en correct doorgegeven. Uiteindelijk kunnen we van 65 van de 82 organisaties in het bestand gedetailleerde tewerkstellingsanalyses maken. In 2006 werden niet enkel de data rond tewerkstelling minder gedetailleerd opgevraagd, maar toen werd ook veel minder vaak de tewerkstellingsdata gegeven²⁶. Hierdoor is er in het stuk rond tewerkstelling geen vergelijking mogelijk tussen 2006 en 2007.

2.4.1 Personeel in loondienst

Van de 82 organisaties in het bestand hebben er 77 algemene informatie gegeven over de eigen werknemers ingeschreven op de loonlijst²⁷. In deze 77 organisaties werkten er in 2007 in totaal 1.285 werknemers. (ingeschreven op de loonlijst tijdens het jaar 2007, ongeacht de duur van de tewerkstelling).

Er waren 3 organisaties zonder werknemers (waar ofwel de raad van bestuur op vrijwillige basis de werkzaamheden opvolgde, ofwel enkel personeel van gemeente of stad werd ingezet in de organisatie). De grootste organisatie telde 122 werknemers.

In de tabel worden de tewerkstellingsdata van deze 77 organisaties opgesplitst per type organisatie. Twee derde van de opgegeven tewerkstelling situeert zich bij de ensembles. In totaal stelden de 27 ensembles 849 mensen tewerk in 2007.

26- Van de 68 organisaties opgenomen in het bestand van 2006 (kunsteducatie is niet opgenomen) zijn er slechts 28 die algemene tewerkstelling hebben opgegeven en 27 die voltijds equivalenten hebben berekend. Dit is onvoldoende om betrouwbare uitspraken te kunnen doen over de ganse groep.

27- Bij enkele organisaties is niets ingevuld en bij enkele andere staat er onder de tewerkstellingsdata een toelichting waaruit blijkt dat de cijfers niet kloppen. De toelichting is vaak echter onvoldoende om de tewerkstellingsdata zelf in te vullen

Tabel:
tewerkstelling opgesplitst naar type organisatie

	Aantal organisaties	Gemiddelde tewerkstelling	Totale tewerkstelling	% van het totaal
Ensembles	27	31,4	849	66,1%
Concertorganisaties	11	10,1	111	8,6%
Muziekclubs	18	10,0	180	14,0%
Festivals	15	6,4	96	7,5%
Werkplaatsen	1	3,0	3	0,2%
Kunsteducatie	5	9,2	46	3,6%
Totaal	77	16,7	1285	100,0%

Van deze 77 organisaties waarvan we algemene informatie over de tewerkstelling terug vonden, zijn er 70 die bovendien het gehele tewerkstellingsblok met betrekking tot het eigen personeel goed doorgegeven hebben²⁸.

In totaal werkten er in 2007 1.187 werknemers in die 70 organisaties, ofwel gemiddeld 17 per organisatie. Dit is dus een telling van het aantal personen die in 2007 een loon als werknemer hebben ontvangen van de organisatie. Deze tabel zegt niets over de duur van de tewerkstelling (iemand die slechts enkele uren gewerkt heeft telt even goed mee als een voltijdse werknemer). Dit is dus de 'meest eenvoudige basisanalyse' van tewerkstelling. Bovendien kunnen personen ook dubbel geteld worden in deze analyses. Muzikanten kunnen bijvoorbeeld in meerdere ensembles gespeeld hebben in 2007, waardoor ze in elk van deze ensembles geteld werden. Binnen de ensembles zou er geen dubbel telling mogen zijn vermits verschillende kortlopende contracten voor dezelfde persoon binnen hetzelfde jaar bij elkaar worden opgeteld.

In onderstaande tabel wordt een onderscheid gemaakt tussen uitvoerende kunstenaars, artistiek personeel en totaal personeel²⁹. Merk op dat deze personeelsklassen elkaar volledig overlappen: uitvoerende kunstenaars zijn ook artistiek personeel en beide behoren ze ook bij totaal personeel.

Uit de tabel blijkt dat ongeveer 60% van alle werknemers die een loon hebben ontvangen uitvoerende kunstenaars zijn. Iets meer dan 2 op 3 heeft een artistieke functie. Vooral bij de ensembles zijn deze aandelen zeer hoog. Ruim 85% van het totaal is uitvoerend kunstenaar en 90% oefent een artistieke functie uit. De concertorganisatoren, muziekclubs en festivals stellen minder artistiek personeel tewerk en vooral minder uitvoerende kunstenaars.

28- Uiteindelijk kunnen er dus 70 van de 82 organisaties meegenomen worden in de tewerkstellingsanalyse, ofwel 85% van het totaal aantal organisaties die structurele subsidies kregen. Enkele organisaties gaven aan dat de manier van bijhouden van tewerkstelling zich bij hen niet leende om de gedetailleerde tabel in te vullen. In de toekomst zal iedereen echter de detail informatie moeten opleveren.

29- Artistiek personeel: artiest/uitvoerende kunstenaar, artistieke leiding, dramaturg, ontwerper, programmator, regie-assistent, regisseur/muzikale leiding, scheppende kunstenaar
Totaal personeel: Artistiek personeel + onderhoud en logistiek (bv. gebouwbeheerder, schoonmaak...), + publiekswerking (bv. onthaal, pers- en promotie, kassa...) + technisch-artistiek (bv. technici, productie leider...) + administratief personeel (bv. zakelijk leider, ondersteunende diensten...)

Zij zorgen dan ook vooral voor het aanbieden van een podium en dus stromen de subsidies via de uitkoopsommen van de ensembles terug naar de uitvoerende kunstenaars. Bovendien zijn zij vaak minder gebonden aan vaste ensembles of genres, wat een ruimere verspreiding van de subsidies mogelijk maakt. Vooral muziekgenres die minder aan bod komen in de rechtstreekse subsidiëring van ensembles kunnen hierdoor ook hun aandeel van de ondersteuning krijgen.

Tabel:
tewerkstelling naar functiegroepen en type organisatie

	Gemiddeld aantal	Gemiddeld %	Totaal aantal	% van het totaal
Ensembles (n = 26)				
Uitvoerende kunstenaars	26,5	61,8%	689	85,4%
Artistiek personeel	28,1	70,0%	731	90,6%
Totaal personeel	31,0		807	
Concertorganisaties (n = 10)				
Uitvoerende kunstenaars	0,2	3,7%	2	2,1%
Artistiek personeel	1,5	20,2%	15	15,8%
Totaal personeel	9,5		95	
Muziekclubs (n = 15)				
Uitvoerende kunstenaars	0,07	1,2%	1	0,7%
Artistiek personeel	1,5	28,2%	22	14,6%
Totaal personeel	10,1		151	
Festivals (n = 13)				
Uitvoerende kunstenaars	0	0,0%	0	0,0%
Artistiek personeel	0,6	16,9%	8	9,4%
Totaal personeel	6,5		85	
Kunsteducatie (n = 5)				
Uitvoerende kunstenaars	1,8	12,0%	9	19,6%
Artistiek personeel	3,8	37,2%	19	41,3%
Totaal personeel	9,2		46	
Totaal (n = 69)				
Uitvoerende kunstenaars	10,0	25,6	701	59,1%
Artistiek personeel	11,4	42,0	796	67,1%
Totaal personeel	17,0		1187	

De 'werkplaatsen zijn niet apart opgenomen in de tabel omdat er maar van 1 volledige tewerkstellingsdata voorhanden was.

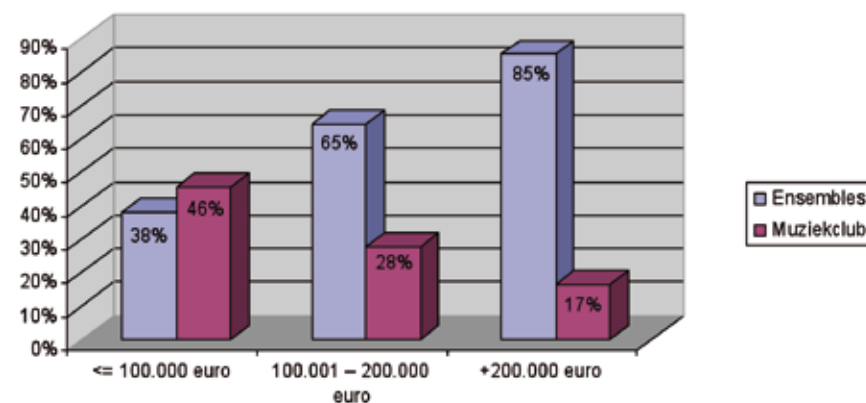
In de tabel valt ook het grote verschil op in het 'gemiddeld percentage' en het 'percentage van het totaal' bij ensembles³⁰. Het laatste ligt aanzienlijk hoger naar tewerkstelling van uitvoerende kunstenaars en artistiek personeel. Dit wijst erop dat grotere ensembles relatief

³⁰- Bij de berekening van het 'gemiddelde percentage' wordt er eerst per organisatie een percentage berekend, waarna van alle percentages het gemiddelde wordt genomen. Bij het '% van het totaal' worden alle absolute aantallen opgeteld om dan een percentage te berekenen op de totalen.

gezien meer artistiek personeel tewerk stellen. Bij de berekening van het gemiddeld percentage telt elke organisatie even sterk mee, ongeacht de grootte ervan, maar grote organisaties hebben wel meer invloed op het '% van het totaal'.

De volgende grafiek geeft het aandeel artistiek personeel voor ensembles en muziekclubs, opgesplitst naar drie grootteklassen op basis van het bedrag van de structurele subsidies.

Grafiek:
gemiddeld % artistiek personeel opgesplitst naar grootte structurele subsidies

Bij de ensembles blijkt duidelijk dat deze die een groter bedrag aan structurele subsidies krijgen, beduidend meer uitvoerende kunstenaars en artistiek personeel tewerkstellen. Dit is niet verwonderlijk, daar de grotere ensembles (meer muzikanten) meer subsidies krijgen. Bij de clubs geldt echter de omgekeerde redenering. Hoe hoger het bedrag van de structurele subsidies, hoe lager het aandeel artistiek personeel.

2.4.2 Tewerkstelling in voltijds equivalenten

In de vorige tabellen zit echter een grote scheefte naar duur van tewerkstelling. Iemand die slechts enkele uren werd tewerkgesteld voor een bepaalde productie geldt in de vorige tabellen even sterk mee als een voltijdse werknemer. In de dossiers staat de duur van de tewerkstelling aangegeven in maanden, dagen en uren. Bij de input van data werd al duidelijk dat uitvoerende kunstenaars heel vaak in uren werden weergegeven en bijvoorbeeld ondersteunend personeel of artistiek verantwoordelijken veel vaker in maanden. Daarom is alles eerst omgezet naar uren (7,5 uur per dag, 165 uur per maand) en daarna de uren naar voltijds equivalenten (1748 uur per VTE³¹). Onderstaande tabel geeft de tewerkstelling weer in voltijds equivalenten.

³¹- Gerekend aan een doorsnee aantal werkdagen per jaar met vier weken verlof en 10 feestdagen.

Tabel:
tewerkstelling in voltijds equivalenten

	Gemiddeld aantal	Gemiddeld %	Totaal aantal	% van het totaal
Ensembles (n = 26)				
Uitvoerende kunstenaars	2,6	37,4%	58,9	45,4%
Artistiek personeel	2,9	46,8%	74,1	57,1%
Totaal personeel	5,0		129,6	
Concertorganisaties (n = 10)				
Uitvoerende kunstenaars	0,1	2,8%	1,1	1,3%
Artistiek personeel	1,6	25,5%	16,1	18,6%
Totaal personeel	8,6		86,4	
Muziekclubs (n = 15)				
Uitvoerende kunstenaars	0	0%	0	0,0%
Artistiek personeel	1,2	25,1%	18,6	15,7%
Totaal personeel	7,9		118,3	
Festivals (n = 13)				
Uitvoerende kunstenaars	0	0	0	0,0%
Artistiek personeel	0,4	12,4%	5,6	16,6%
Totaal personeel	2,6		33,6	
Kunsteducatie (n = 5)				
Uitvoerende kunstenaars	0,2	4,1%	0,9	3,0%
Artistiek personeel	1,8	28,8%	8,9	29,6%
Totaal personeel	6,0		30,1	
Totaal (n = 69)				
Uitvoerende kunstenaars	0,9	15,6%	60,9	15,3%
Artistiek personeel	1,8	31,8%	123,3	31,0%
Totaal personeel	5,8		398,0	

De 'werkplaatsen zijn niet opgenomen in de tabel omdat er maar van 1 volledige tewerkstellingsdata voorhanden was. Opgelet: percentages van uitvoerende kunstenaars en artistiek personeel mogen niet bij elkaar opgeteld worden, de uitvoerende kunstenaars zijn reeds inbegrepen in het percentage van artistiek personeel.

Dat er in de kunstensector vaak met tijdelijke contracten gewerkt wordt is een welbekend fenomeen. De resultaten in bovenstaande tabel geven dan ook een volledig ander beeld van de tewerkstelling. Waar er enkele pagina's terug gesproken werd van 1.187 werknemers, blijkt nu dat deze terug gebracht worden tot 398 voltijds equivalenten (VTE's).

Vooraf voor de ensembles is het beeld volledig veranderd door de telling in VTE's. In de vorige analyses telden we bij de ensembles maar liefst 689 uitvoerende kunstenaars (muzikanten). Uitgedrukt in VTE's tellen de 26 ensembles samen nog 59 uitvoerende kunstenaars. Ook het aandeel van uitvoerende kunstenaars en artistiek personeel in het totale personeelsbestand bij ensembles ziet er volledig anders uit. Waar daarnet nog 90% van al het personeel tot het artistiek personeel kon gerekend worden, valt ook dit terug naar 57%.

Ook in de andere types van organisaties dalen de aantallen indien we de tewerkstelling uitdrukken in voltijds equivalenten, maar hier is de daling meer gelijk verdeeld tussen artistiek

en niet artistiek personeel. Zo zien we dat het aandeel artistiek personeel zelfs is gestegen bij de concertorganisatoren, de muziekclubs en de festivals. In het totale personeelsbestand van alle organisatie tellen we nu nog ongeveer 30% artistiek personeel.

Dit alles wordt duidelijker in onderstaande tabel. Deze geeft de ratio weer tussen het aantal tewerkgestelde personen en het overeenstemmende aantal VTE's. De waarde "1" betekent in deze tabel dat er voor 1 voltijdse equivalent ook maar 1 persoon tewerkgesteld werd, "2" betekent dus dat er voor 1 voltijds equivalent 2 personen tewerkgesteld werden. Hoe hoger de staaf in de grafiek, hoe "kleiner" het gemiddelde contract in deze klasse werknemers.

Tabel:
ratio die weergeeft hoeveel personen er nodig zijn om 1 voltijds equivalent te verkrijgen

	Uitvoerende kunstenaars	Artistiek personeel (behalve uitvoerend kunstenaars)	Niet-artistiek personeel	Totaal personeel
Ensembles	11,7	2,8	1,4	6,2
Concertorganisaties	1,8	1,0	1,1	1,1
Muziekclubs		1,1	1,3	1,3
Festivals		1,4	2,8	2,5
Kunsteducatie	10,0	1,3	1,3	1,5
Totaal	11,5	1,5	1,4	2,9

De uitschieters in de tabel bevinden zich bij de uitvoerende kunstenaars. Vooral bij de ensembles en kunsteducatie zijn er heel veel verschillende contracten nodig om tot 1 VTE te komen. In de muziekclubs en de bij de festivals werken er op zich te weinig uitvoerende kunstenaars om deze ratio te berekenen. Voor de andere personeelsklassen ligt de ratio redelijk kort bij 1,5.

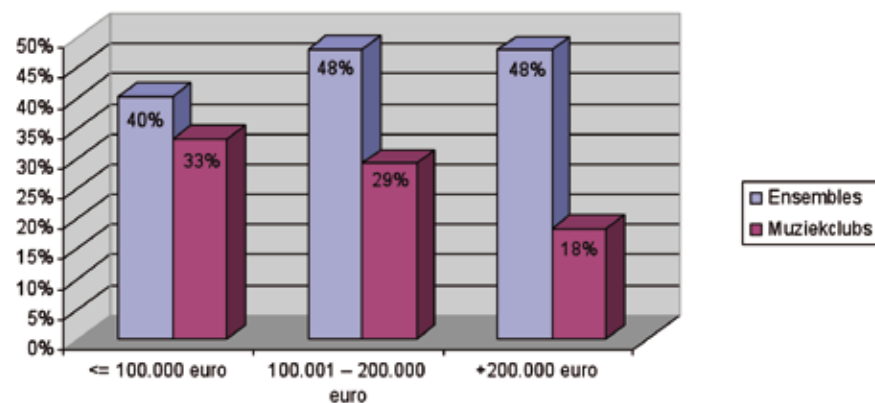
Verschillende contracten zijn bovendien niet altijd te wijten aan deeltijdse of tijdelijke jobs. Indien er verloop is in de organisatie kan een vervanging er voor zorgen dat er verschillende personen nodig zijn om een voltijds equivalente arbeidsplaats in te vullen. De hoge ratio bij het uitvoerend personeel in de kunsteducatie heeft ook minder invloed dan deze van de ensembles. Bij de kunsteducatieve organisaties gaat het immers slechts om 9 uitvoerende kunstenaars die 0,9 voltijds equivalente arbeidsplaatsen bezetten. Bij de ensembles gaat het om 689 contracten met uitvoerende kunstenaars³² die in totaal 59 voltijds equivalente arbeidsplaatsen invullen.

Een ander opvallend resultaat in de berekeningen in VTE's is de opsplitsing naar grootteklasse. In de grafiek maken we een opsplitsing waaruit bleek dat voor de ensembles de regel geldt dat hoe meer structurele subsidies ze kregen, hoe groter het aandeel artistiek personeel werd, voor de muziekclubs deden we de tegenovergestelde vaststelling. Indien we hetzelfde tabelletje maken voor voltijds equivalenten moeten we onze conclusies gedeeltelijk bijstellen. Uit onderstaande grafiek blijkt immers dat voor de clubs nog steeds de omgekeerde regel

32- Dit zijn niet steeds aparte personen, omdat 1 muzikant ook in verschillende orkesten op de payroll kan staan gedurende een jaar. Het zijn wel steeds verschillende contracten.

geldt dat hoe hoger het subsidiebedrag, hoe kleiner het aandeel artistiek personeel dat tewerk gesteld wordt. Deze regel blijft standhouden na de berekening in voltijds equivalenten. De regel dat bij de ensembles het aandeel artistiek personeel stijgt naarmate de subsidies stijgen, geldt echter niet in dezelfde mate.

Grafiek:
gemiddeld % artistiek personeel opgesplitst naar grootte structurele subsidies
(in voltijds equivalenten)

2.4.3 Tewerkstelling als aandeel in het loon

Het aandeel van de verschillende categorieën werknemers kan ook uitgedrukt worden als het aandeel dat ze innemen in de totale loonmassa van de organisaties. Uit deze tabel blijkt dat het aandeel dat de uitvoerende kunstenaars en het artistiek personeel innemen in de totale loonmassa iets hoger is dan het aandeel dat ze innemen binnen de voltijds equivalenten. Verder blijkt dat 31% van het totale personeel tot het artistiek personeel kan gerekend worden, uitgedrukt in voltijds equivalenten. Dit artistiek personeel neemt echter 39% van de totale loonmassa voor zijn rekening. Verder zijn de verhoudingen wel grotendeels gelijk aan de berekeningen die gebeurden op basis van de voltijds equivalenten.

Bij de ensembles gaat iets meer dan 50% van de totale loonmassa naar uitvoerende kunstenaars. Bij de verschillende organisatoren worden er amper uitvoerende kunstenaars tewerkgesteld, maar gaat er toch steeds ongeveer een vijfde van de loonmassa naar de ruimere categorie van artistiek personeel.

Ook leren we uit de tabel dat door de 70 organisaties in totaal voor bijna 14 miljoen euro vergoedingen aan personeel werden uitgekeerd in 2007. De uitvoerende kunstenaars kregen hiervan ongeveer 3 miljoen euro loon, vooral via de ensembles. Het totaal van artistiek personeel was goed voor ongeveer 5,4 miljoen euro aan vergoedingen in loon. Merk hierbij wel op dat deze bedragen niet met elkaar mogen opgeteld worden. Uitvoerende kunstenaars zijn steeds een onderdeel van het artistieke personeel.

Dit zijn echter niet alle vergoedingen die werden uitgekeerd door deze organisaties. Zo worden uitvoerende kunstenaars niet steeds als werknemers aangetrokken, maar bieden ze hun diensten vaker aan op zelfstandige basis. In de afrekeningdossiers van de gesubsidieerde organisaties is daarom een aparte categorie 'vergoedingen buiten loon' opgenomen. In een volgend deel worden deze bekeken om ze daarna samen te voegen met de vergoedingen van de werknemers om zo tot een totaalbeeld te komen van alle uitgekeerde vergoedingen.

Tabel:
aandeel van de verschillende personeelsklassen in het loon.

	Totaal loon	% van het totaal
Ensembles (n = 26)		
Uitvoerende kunstenaars	2.796.507	50,4%
Artistiek personeel	3.379.726	60,9%
Totaal personeel	5.551.209	
Concertorganisaties (n = 10)		
Uitvoerende kunstenaars	24.477	0,8%
Artistiek personeel	641.727	21,8%
Totaal personeel	2.945.681	
Muziekclubs (n = 15)		
Uitvoerende kunstenaars	187	0,01%
Artistiek personeel	765.062	23,0%
Totaal personeel	3.325.678	
Festivals (n = 13)		
Uitvoerende kunstenaars	0	0,0%
Artistiek personeel	239.793	21,8%
Totaal personeel	1.099.570	
Kunsteducatie (n=5)		
Uitvoerende kunstenaars	28.796	3,0%
Artistiek personeel	345.295	36,0%
Totaal personeel	958.045	
Totaal (n = 70)		
Uitvoerende kunstenaars	2.849.967	20,4%
Artistiek personeel	5.391.461	38,7%
Totaal personeel	13.934.769	

De 'werkplaatsen zijn niet apart weergegeven in de tabel omdat er maar van 1 volledige tewerkstellingsdata voorhanden was, in het totaalbeeld is deze wel mee opgenomen.

2.4.4 De 'vergoedingen buiten loon'

'Vergoedingen buiten loon' is een term die door de overheid gebruikt wordt om het totaal aan vergoedingen weer te geven die uitbetaald worden aan personen die niet op de loonlijst van de organisatie komen te staan. Hiermee wordt bedoeld:

1. Honoraria/diensten op zelfstandige basis
2. Vrijwilligerswerk
3. Kleine vergoedingsregeling
4. Interims/SBK
5. Stagiairs
6. Derde betalers
7. Bruggensioen
8. Overige

Voor deze betalingen hebben we enkel info over het uitbetaalde bedrag, niet over aantal personen dat hiermee betaald werden. Verder is er ook geen onderscheid tussen artistiek personeel en uitvoerende artiesten. In wat volgt praten we dus enkel over vergoedingen en maken we enkel nog een onderscheid tussen artistiek personeel en niet-artistiek personeel ofwel totaal personeel.

Inbegrepen in deze 'vergoedingen buiten loon' zijn de uitkoopsommen die organisatoren betalen. Deze uitkoopsommen kunnen niet apart worden geanalyseerd, omdat ze niet steeds op dezelfde manier werden opgegeven. De meeste organisatoren telden deze uitkoopsommen automatisch bij in het tewerkstellingsoverzicht (bij 'vergoedingen buiten loon' voor artistiek personeel). Anderzijds zijn er ook organisaties waarbij de uitkoopsommen zijn terug te vinden in de gedetailleerde resultatenrekening onder de post die speciaal daarvoor voorzien is. Ook de combinatie van deze twee is mogelijk. Indien de uitkoopsommen enkel in het tewerkstellingsoverzicht terugkomen is het voor ons onmogelijk om deze apart te houden. De meest zuivere analyse is wellicht om ze niet mee te tellen en in een afzonderlijk deel te bespreken. Maar omdat we bij de meeste organisatoren de uitkoopsommen niet kunnen afzonderen, is de enige mogelijkheid om ze mee te nemen in het overzicht van de tewerkstelling en vergoedingen. Daarnaast zijn er ook nog organisaties die de uitkoopsommen niet in het tewerkstellingsoverzicht weergeven, maar waarbij ze ook niet terug te vinden zijn in de gedetailleerde resultatenrekening. Bij deze organisaties zitten de uitkoopsommen in de algemene post 'diensten en diverse goederen', samen met alle leveringen aan de organisatie (bv energie, kantoor materiaal...), alle kosten voor promotie, kosten voor huur en onderhoud gebouwen... Voor deze laatste groep van organisaties kunnen we de uitkoopsommen ook niet toevoegen aan het tewerkstellingsoverzicht. Hierdoor verliezen we in de volgende analyses 4 organisaties in vergelijking met de tewerkstellingsanalyses van het eigen personeel hierboven. Ook de ene werkplaats waarvan we wel volledige tewerkstellingsinfo hebben, valt verder weg uit onderstaand overzicht. Hierdoor wordt er verder gewerkt met 65 organisaties waarvan we volledige info hebben over de 'vergoedingen buiten loon'. De organisaties die hierbij wegvallen zijn echter niet de grootste. Hierboven zagen we dat het totaal loon uitbetaald door de 70 organisaties bijna 14 miljoen euro was. Nu werken we verder met 65 organisaties die in totaal 13,6 miljoen euro aan loon hebben uitbetaald in 2007. Het effect van het wegvallen van enkele kleinere organisaties zal dus niet zo groot zijn.

Tabel:

'vergoedingen buiten loon', opgesplitst naar type organisatie

	Totaal bedrag	Gemiddeld bedrag	% vh totaal
Ensembles, n = 26			
Artistieke medewerkers	4.138.364	159.168	85,9%
Totaal medewerkers	4.816.559	185.252	
Concertorganisaties, n = 10			
Artistieke medewerkers	2.429.950	242.995	72,9%
Totaal medewerkers	3.331.188	333.119	
Muziekclubs, n = 12			
Artistieke medewerkers	4.582.855	381.905	84,6%
Totaal medewerkers	5.414.460	451.205	
Festivals, n = 12			
Artistieke medewerkers	1.853.618	154.468	86,3%
Totaal medewerkers	2.147.141	178.928	
Kunsteducatie n = 5			
Artistieke medewerkers	239.865	47.973	65,1%
Totaal medewerkers	368.379	73.676	
Totaal n = 65			
Artistieke medewerkers	13.244.653	203.764	82,4%
Totaal medewerkers	16.077.727	247.350	

In de tabel valt direct op dat het totaalbedrag van deze 'vergoedingen buiten loon' hoger ligt dan het bedrag dan uitbetaald wordt aan lonen voor het eigen personeel. Het bedrag aan lonen dat werd uitbetaald door deze 65 organisaties is 13,6 miljoen euro, het bedrag van de 'vergoedingen buiten loon' ligt met ruim 16 miljoen euro ongeveer 20% hoger. Merk wel op dat de uitkoopsommen inbegrepen zijn in dit bedrag.

Daarbij valt ook op dat het overgrote deel (80%) van deze vergoedingen naar artistiek personeel gaat. Door het toevoegen van de uitkoopsommen zien we bovendien dat ook bij de organisatoren een groot deel van de vergoedingen uitbetaald wordt aan artistiek personeel.

De term 'vergoedingen buiten loon' is echter misleidend en roept meer vragen op dan hij beantwoordt. Daarom wordt in de volgende tabellen de opsplitsing gemaakt tussen de verschillende soorten vergoedingen.

tabel:

opsplitsing vergoedingen buiten loon (voor alle personeel), in euro

	Bedrag (n = 65)	Gem % (n = 65)
Honoraria/diensten op zelfstandige basis	14.693.366	91,4%
Vrijwilligerswerk	225.188	1,4%
Kleine vergoedingsregeling	171.113	1,1%
Interims/SBK	681.770	4,2%
Stagiairs	7.506	0,0%
Derde betalers	18.414	0,1%
Bruggensioen	253.500	1,6%
Overige	26.869	0,2%
Totaal	16.077.727	100%

Het overgrote deel van de ‘vergoedingen buiten loon’ wordt uitbetaald voor ‘diensten op zelfstandige basis’. Gemiddeld wordt 90% ervan op deze manier uitbetaald door middel van honoraria, goed voor een totaalbedrag van bijna 14,7 miljoen euro. Daarnaast wordt er het meest gebruik gemaakt van uitbetalingen via interim of SBK’s. Dit is op zijn beurt goed voor een bedrag van 681.770 euro, ofwel gemiddeld 4% van de ‘vergoedingen buiten loon’.

Grotere organisaties maken meer gebruik van betalingen in honoraria aan zelfstandigen, terwijl kleinere organisaties vaker gebruik maken van de kleine vergoedingsregeling. Middelgrote organisaties maken dan weer relatief gezien meer gebruik van interims en SBK’s. Er zijn ook grote verschillen in het gebruik van de verschillende vergoedingsregelingen tussen enerzijds het type personeel (artistiek en niet-artistiek personeel) en de soort van organisatie. Algemeen geldt dat artistiek personeel zeer vaak wordt vergoed als zelfstandige indien ze niet via een werknemerscontract op de loonlijst van de organisatie voorkomen. Enkel de ensembles gebruiken voor het artistiek personeel ook nog regelmatig een interim of SBK kantoor (6% van het totaalbedrag). Voor het niet artistiek personeel geldt dat deze veel minder vaak via een zelfstandige contract worden uitbetaald, maar wel vaker op interim basis tewerk gesteld worden.

In het volgende deel zullen alle vergoedingen worden samen gevoegd in één analyse. Zo kunnen we bekijken op welke manier medewerkers worden uitbetaald enerzijds en welk bedrag naar artistieke diensten gaat anderzijds.

2.4.5 Totale vergoedingen aan het personeel

In de vorige twee delen werden de vergoedingen aan werknemers op de loonlijst en de andere vergoedingen apart besproken. In dit deel worden deze twee samen geanalyseerd, maar wel apart voor artistiek en niet-artistiek personeel.

Artistiek personeel

Het loon en de honoraria samen staan in elke soort organisatie in voor meer dan 90% van de betalingen aan artistieke medewerkers (met uitzondering van de educatieve organisaties zelfs voor meer dan 95%). Bij de ensembles staan de interims in voor 3,4% van het totaal en bij educatieve organisaties speelt de kleine vergoedingsregel nog voor 5,4% van het totaal aan betalingen aan artistieke medewerkers.

Wel is er een groot verschil in de verhouding tussen loon en honoraria. In de educatieve organisaties wordt het grootste bedrag uitbetaald in loon. In de andere organisaties wordt steeds een hoger bedrag betaald als honoraria in vergelijking met loon. Maar vooral bij de organisatoren is het bedrag van honoraria zeer hoog ten opzichte van lonen in enge zin. Dit komt door het toevoegen van de uitkoopsommen als ‘honoraria’.

In het vorige stuk bleek dat vooral de ensembles lonen betaalden aan artistiek personeel. Als we echter kijken naar de ‘vergoedingen buiten loon’, dan blijkt dat de organisatoren in totaal een hoger bedrag uitbetalen aan artistiek personeel. Vooral bij de clubs en in iets mindere mate de concertorganisatoren liggen de uitbetaalde uitkoopsommen heel erg hoog.

De 12 muziekclubs waarvan we de volledige informatie hebben, betalen ruim 5 miljoen euro aan ‘artistiek personeel’. Gemiddeld genomen is dit meer dan 430.000 euro per club. Voor de concertorganisatoren is dit gemiddeld iets meer dan 300.000 euro en bij de ensembles bijna 290.000 euro. Merk wel op dat het bedrag van de ensembles effectief uitbetaald wordt aan artistiek personeel, terwijl de bedragen van de organisatoren in grote mate bestaan uit uitkoopsommen die misschien ook nog moeten gebruikt worden om andere kosten te compenseren en niet noodzakelijk integraal aan artistiek personeel worden uitbetaald.

Tabel:

Totale vergoedingen aan artistiek personeel

	Ensembles n=26	Concertorganisaties n=10	Clubs n=12	Festivals n=12	Educatie n=5
Loon	3.379.726	641.727	636.807	239.793	345.295
Honoraria/diensten op zelfstandige basis	3.845.284	2.409.637	4.444.867	1.834.776	197.617
Vrijwilligerswerk	0	595	1.252	1.049	3.608
Kleine vergoedingsregeling	35.416	5.067	89.203	1.000	31.358
Interims/SBK	256.012	8.120	43.396	16.794	4.900
Stagairs	0	0	2.609	0	0
Derde betalers	1.591	4.204	1.528	0	650
Brugpensioen	0	0	0	0	0
Overige	61	2.328	0	0	1.733
Totaal	7.518.090	3.071.678	5.219.661	2.093.411	585.160

Niet-artistiek personeel

Voor het niet-artistiek personeel is de situatie anders. Dit worden duidelijk meer uitbetaald via 'lonen aan eigen personeel' en veel minder vaak via diensten op zelfstandige basis. De betalingen aan zelfstandigen staan hier in voor ongeveer 10% tot 20% van de totale betalingen. Lonen daarentegen maken ongeveer 70-80% van het geheel aan betalingen van niet-artistiek personeel uit. Enkel bij de organisatoren zien we nog enkele andere relevante categorieën terug komen voor het vergoeden van niet-artistiek personeel. Zo wordt 10% van de vergoedingen bij festivals uitgekeerd in de vorm van vergoedingen voor vrijwilligerswerk en maken concertorganisatoren en clubs meer gebruik van interim-arbeid (respectievelijk 6,7% en 3,9% van de totale vergoedingen aan niet-artistiek personeel)

Als we ook hier eens berekenen wat er gemiddeld uitbetaald wordt aan 'niet-artistiek personeel' blijkt dit het hoogst te zijn bij de concertorganisatoren (gemiddeld 320.000 euro). De muziekclubs betalen gemiddeld ongeveer 270.000 euro aan niet-artistiek personeel en de ensembles iets minder dan 100.000 euro.

Tabel:

Totale vergoedingen aan niet-artistiek personeel

	Ensembles n=26	Concertorganisaties n=10	Clubs n=12	Festivals n=12	Educatie n=5
Loon	2.171.483	2.303.953	2.425.956	768.703	612.750
Honoraria/ diensten op zelfstandige basis	371.349	388.547	627.633	157.912	60.802
Vrijwilligerswerk	890	43.908	59.667	112.535	1.685
Kleine vergoedingsregeling	4.420	0	0	4.649	0
Interims/SBK	954	214.657	127.074	3.517	6.347
Stagairs	175	626	4.096	0	0
Derde betalers	0,08	0	10.196	245	0
Brugpensioen	0	253.500	0	0	0
Overige	443	0	2.941	14.664	4.700
Totaal	2.549.715	3.205.190	3.257.562	1.062.226	686.284

Totaal personeel

Samengevat voor het gehele personeelsbestand blijkt dat bijna altijd 90% of meer van alle vergoedingen worden betaald in de vorm van loon aan eigen werknemers of honoraria aan zelfstandigen. De verdeling tussen deze vormen van vergoedingen verschilt wel sterk tussen de verschillende soorten organisaties (en de personeelscategorie). Ensembles maken vaker gebruik van 'loon aan eigen werknemers' (55% van alle vergoedingen die uitgekeerd worden), terwijl de festivals en clubs vaker zelfstandigen vergoeden voor hun diensten (respectievelijk 63% en 60% van alle vergoedingen, uitkoopsommen inbegrepen). Vergoedingen voor vrijwilligerswerk komen het meest voor bij de festivals, terwijl de ensembles en concertorganisatoren iets vaker gebruik maken van interim arbeid. Naar personeelscategorie is de conclusie eenvoudiger: artistiek personeel wordt eerder uitbetaald onder een zelfstandigenstatuut, terwijl niet-artistiek personeel frequenter als werknemer in dienst wordt genomen. Zelfs als we bij de ensembles kijken, waar de uitkoopsommen niet direct in deze berekeningen zijn opgenomen, blijkt dat uitbetalingen in lonen aan eigen personeel voor het artistiek personeel ongeveer 50% van alle betalingen uitmaken, terwijl dit voor het niet-artistiek personeel 85% is.

Tabel:

Totale vergoedingen aan totaal personeel

	Ensembles n=26	Concertorganisaties n=10	Clubs n=12	Festivals n=12	Educatie n=5
Loon	5.551.209	2.945.681	3.062.763	1.008.496	958.045
Honoraria/ diensten op zelfstandige basis	4.216.633	2.798.184	5.072.500	1.992.688	258.419
Vrijwilligerswerk	890	44.503	60.918	113.584	5.293
Kleine vergoedingsregeling	39.836	5.067	89.203	5.649	31.358
Interims/SBK	256.967	222.776	170.470	20.311	11.247
Stagairs	175	626	6.705	0	0
Derde betalers	1.591	4.204	11.724	245	650
Brugpensioen	0	253.500	0	0	0
Overige	504	2.328	2.941	14.664	6.433
Totaal	10.067.805	6.276.868	8.477.224	3.155.637	1.271.444

2.4.6 Aandeel van totale vergoedingen naar artistiek personeel

In totaal werd er in 2007 bijna 30 miljoen euro aan vergoedingen uitgekeerd door de 65 organisaties die volledige tewerkstellingsdata aanleverden, de uitkoopsommen van de organisatoren inbegrepen. Uiteindelijk gaat iets meer dan 60% van dit bedrag naar 'betalingen aan artistieke medewerkers'. Ook hier moeten we wel in gedachten houden dat de uitkoopsommen inbegrepen zijn in dit bedrag.

Volgende tabel geeft het bedrag en het aandeel van de vergoedingen naar artistieke en niet artistieke medewerkers per soort organisatie. Gemiddeld genomen gaat 62% van alle vergoedingen naar artistiek personeel, goed voor een totaalbedrag van 18,5 miljoen euro in 2007. Vooral bij ensembles blijkt er een groot aandeel van de vergoedingen naar artistieke medewerkers te gaan (73%). Wel opvallend is het verschil tussen de aandelen vergoedingen naar artistieke medewerkers tussen concertorganisaties (49%), muziekclubs (62%) en festivals (66%). Dit impliceert dat de overheadkost bij de concertorganisaties iets hoger ligt dan bij de muziekclubs en festivals.

Tabel:
% vergoedingen naar artistiek personeel

	Totaal bedrag	Gemiddeld	% vh totaal
Ensembles n = 26			
Artistiek personeel	7.518.090	289.157	72,5%
Totaal personeel	10.367.768	398.760	
Concertorganisaties n = 10			
Artistiek personeel	3.071.678	307.168	48,9%
Totaal personeel	6.276.868	627.687	
Muziekclubs n = 12			
Artistiek personeel	5.219.661	434.972	61,6%
Totaal personeel	8.477.224	706.435	
Festivals n = 12			
Artistiek personeel	2.093.411	174.451	66,3%
Totaal personeel	3.155.637	262.970	
Kunsteducatie n = 5			
Artistiek personeel	585.160	117.032	44,1%
Totaal personeel	1.326.424	265.285	
Totaal n = 65			
Artistiek personeel	18.488.000	284.431	62,5%
Totaal personeel	29.603.921	455.445	

Indien we kijken naar de opdeling in klassen op basis van de hoogte van de structurele subsidie, blijkt dat organisaties die minder structurele subsidies krijgen een lager aandeel van de vergoedingen besteden aan artistiek personeel. Indien het subsidiebedrag lager ligt dan 100.000 euro blijkt er 51% van alle vergoedingen naar artistiek personeel te gaan. Bij de hoogste subsidieklasse (vanaf 200.000 euro) gaat er 63% van alle vergoedingen naar artistiek personeel.

2.4.7 Vergoedingen en subsidies

Om dit bedrag van vergoedingen aan (artistieke) medewerkers te kunnen plaatsen grijpen we even terug naar het bedrag van structurele subsidies die deze organisaties ontvangen. Onderstaande tabel geeft het totale subsidiebedrag van de verschillende types organisaties, evenals het percentage hiervan dat ingenomen wordt door vergoedingen voor alle medewerkers en vergoedingen voor artistieke medewerkers zoals hierboven berekend.

Tabel:
vergoedingen ten opzichte van de structurele subsidies

	Aantal organisaties	Bedrag structurele subsidies	% vergoedingen in bedrag structurele subsidies	% vergoedingen artistiek in bedrag structurele subsidies
Ensembles	26	8.090.000	128,2%	92,9%
Concertorganisaties	10	3.444.297	182,2%	89,2%
Muziekclubs	12	3.048.900	278,0%	171,2%
Festivals	12	1.359.000	232,2%	154,0%
Kunsteducatie	5	1.089.000	121,8%	53,7%
Totaal	65	17.031.197	173,8%	108,6%

Het bedrag van de structurele subsidies lag in 2007 ongeveer 10% lager dan het totaalbedrag van vergoedingen dat uitbetaald werd voor artistieke activiteiten (vergoedingen aan artistiek personeel en uitkoopsommen). Als we het totaal aantal vergoedingen bekijken, moeten de organisaties zelfs meer dan 70% op het subsidiebedrag bijleggen.

Vooral voor de muziekclubs ligt het bedrag van vergoedingen een heel stuk hoger dan het subsidiebedrag. Door het grote bedrag aan uitkoopsommen liggen de vergoedingen voor artistieke activiteiten alleen al 70% boven het bedrag van de structurele subsidies. Bij de concertorganisatoren is dit iets meer dan 50% hoger.

Bij de ensembles ligt het bedrag van artistieke vergoedingen net onder het subsidiebedrag. Merk wel op dat de ensembles gemiddeld genomen de helft meer subsidies ontvangen dan de muziekclubs. Bovendien zitten bij de organisatoren de uitkoopsommen meegerekend in het bedrag van vergoedingen aan artistiek personeel. Dit maakt dat bij de muziekclubs en festivals het bedrag van vergoedingen aan artistiek personeel een heel stuk hoger ligt dan de ontvangen structurele subsidies.

2.4.8 Samenvatting rondetafel tewerkstelling

Rond tewerkstelling werden er geen aparte stellingen besproken tijdens de rondetafelgesprekken. Maar vooral bij de muziekclubs waren er wel veel spontane opmerkingen bij de eerste analyses van tewerkstelling. Begin 2009 hebben de muziekclubs een 'blauwdruk tewerkstelling' gemaakt, waarin ze opgelijst hebben wat er nodig is om een muziekclub draaiende te houden. De voornaamste conclusie was dat de personeelsbezetting niet in verhouding staat tot het werkvolume, zeker niet wanneer men effectief rekening wil houden met de wettelijke CAO-bepalingen rond verloning, arbeidsduur, overuren, compensaties, enzovoort...

Zo werken de muziekclubs steeds met heel veel vrijwilligers. Deze worden vaak ingezet voor

ticketcontrole, tappen en verdelen van flyers. Dit wordt ook zeer positief geëvalueerd. Die vrijwilligers zijn een hele groep mensen die gebonden zijn aan de club en hun werk heel enthousiast doen. Ze zijn in feite de ambassadeurs van de club. Ook hier weer is die band met de lokale scène en de buurt heel erg belangrijk. Maar daarnaast is er sprake van een tweede soort 'vrijwilligers'. Hiermee wordt het vast personeel bedoeld dat tijdens het seizoen 80 uur per week moet werken om de club te laten overleven. Vermits er geen middelen zijn voor extra personeel en overuren niet kunnen uitbetaald worden, werken deze vaste medewerkers eigenlijk ook de helft van hun tijd als vrijwilliger.

Dit geeft de clubs de indruk dat ze slachtoffer zijn van hun eigen pionierswerk. Iedereen beschouwt het als normaal dat ze met beperkte middelen een verscheiden werking met vaak zeer veel activiteiten organiseren. Tijdens het gesprek kwam iemand tot de conclusie dat ze eigenlijk te actief zijn: al zijn de middelen er niet, toch doen ze het. Het uitgebreide aanbod van repetitieruimtes en muzieklessen is hier een goed voorbeeld van. De clubs genereren geen extra inkomsten met deze activiteiten en zijn al blij als het een nuloperatie is. De werklust die dit met zich meebrengt is echter niet te onderschatten, naast de vele optredens die georganiseerd worden. Een gedeeltelijke oplossing zou kunnen komen uit tewerkstellingsvoordelen voor de culturele sector, te vergelijken met initiatieven zoals de DAC, BTK, sociale maribel...

Bovendien gaven de muziekclubs ook aan dat de indeling in artistiek en niet-artistiek personeel voor organisatoren van optredens eigenlijk niet realistisch is. Zo wordt het 'technisch-artistiek' personeel niet meegerekend bij het artistiek personeel. Dit zijn bijvoorbeeld alle technici zoals de geluidstechnicus, de lichttechnicus... die volgens de muziekclubs wel tot het artistiek personeel zouden moeten gerekend worden. Eigenlijk komt enkel de programmator en de artistiek leider als die er is bij de organisatoren in aanmerking voor het artistiek personeel. Daarom komen de uitkoopsommen vaak terug in het verhaal, omdat dit de grote bedragen zijn die door organisatoren betaald worden aan artistiek personeel.

Bij de ensembles werd aangegeven dat de zware loonkost in België vaak een probleem vormt. Voor de ensembles zijn de artistieke lonen de zwaarste kost. Als je voor een muzikant voor een concertprestatie bijvoorbeeld 250 euro moet tellen voor de loonkost, dan houdt die daar 110-115 euro aan over. Op die manier geef je eigenlijk al de helft van wat je uitbetaalt aan lonen terug aan de staat (niet naar de Vlaamse Overheid, maar federaal). Bovendien wordt de bedrijfsvoorheffing echt zwaar als je buitenlandse solisten of dirigenten naar hier haalt. Deze bedrijfsvoorheffing wordt immers berekend op het brutoloon plus de reis- en verblijfskosten. Als je dan bijvoorbeeld een Japanse solist naar hier wil halen, zijn die kosten voor de reis en het verblijf op zich al zeer hoog, maar moet je die nog eens met 18% verhogen. Er zijn wel allerlei vrijstellingen (bv een aftrek van 400 euro voor een concertdag, een gedeeltelijke vrijstelling indien het ensemble toelating geeft tot opname door de vrt,...), maar vooral het optellen van de reis- en verblijfskosten bij het brutoloon is vaak een grote hinderpaal om muzikanten of dirigenten naar hier te halen. Bovendien is die regel niet in alle landen hetzelfde. Zo worden de reis- en verblijfsvergoedingen in Nederland niet in dezelfde mate belast.

Ook bij de concertorganisatoren kwamen enkele opmerkingen over de tewerkstellingscijfers. Zo werd er in de eerste plaats op gewezen dat in de cijfers enkel de 'directe tewerkstelling' zit vervat. Dit is niet alle tewerkstelling die door de organisaties wordt gecreëerd. Ook de

tewerkstelling bij de toeleveranciers (bv. drukkers, uitgeverijen van muziek, impresariaat, ...) zou in kaart moeten gebracht worden. Dit is echter een zeer moeilijke oefening die voorbij gaat aan het opzet van dit rapport.

Anderzijds werd er ook opgemerkt dat de organisaties vaak afgerekend worden op 'aantallen' (aantal artistieke medewerkers, totale personeelsaantal, kosten ondersteunende diensten...). Daar komen dan veel opmerkingen over, maar er is geen kader, geen model om de invulling van het personeel aan af te toetsen.

Ook bij de 'kleine' ensembles stelde men zich deze vraag. Zij moeten het bij de toekenning van subsidies met heel wat minder stellen, maar een aantal zaken van de ondersteunende werking zijn wel zeer vergelijkbaar. Als je een ensemble hebt van 5, 15 of 60 muzikanten: je moet steeds de internationale verkoop doen, de website onderhouden, een financieel beleid voeren, ... De vaste kosten zijn vaak vergelijkbaar, ongeacht de grootte van het ensemble op zich.

2.4.9 Korte samenvatting hoofdstuk tewerkstelling.

In dit deel werd de tewerkstelling en het geheel van vergoedingen in detail opgesplitst voor de structureel ondersteunde muziekorganisaties. Vermits 2007 het eerste jaar was dat de tewerkstelling zo gedetailleerd werd opgevraagd, hebben niet alle organisaties deze info doorgegeven. Voor 65 organisaties hadden we voldoende detailinformatie om de volledige tewerkstellingsanalyse te doen. Gezien het detailniveau van de opgevraagde gegevens is dit op zich geen slecht resultaat. Indien in de toekomst deze gegevens voor alle organisaties kan aangereikt worden, is dit een zeer omvangrijke bron om de tewerkstelling in de structureel gesubsidieerde muziekorganisaties in kaart te brengen en evoluties en trends in kaart te brengen. De analyses hierboven zijn immers nog maar een klein deel van wat er kan gedaan worden met de gedetailleerde tewerkstellingsinformatie. Er wordt immers voor alle personeels-categorieën apart info opgevraagd, terwijl wij hierboven enkel uitvoerend kunstenaars, artistiek personeel en totaal personeel hebben onderscheiden.

Uit de analyse blijkt dat vooral het artistiek personeel vaak deeltijds of voor korte periodes wordt aangeworven. In het bijzonder de uitvoerende kunstenaars (muzikanten) worden zelden voltijds voor onbepaalde duur aangetrokken. De rest van het artistiek personeel en het niet-artistiek personeel daarentegen worden net wel zeer vaak voltijds voor langere periode tewerk gesteld. Dit verklaart het grote verschil in aandeel artistiek personeel in de analyse naar aantallen en voltijds equivalenten. Als we het aantal personen tellen, is ruim 2 op 3 een artistieke medewerker en zelfs nog 60% een uitvoerend kunstenaar. Deze laatste worden vanzelfsprekend wel vooral in de ensembles en kunsteducatie tewerk gesteld. Als we dan kijken naar hun aandeel uitgeteld als voltijds equivalenten behoort nog ongeveer 1 op 3 tot het artistiek personeel, en is nog 15% van het totaal uitvoerend kunstenaar. Bovendien zagen we dat bij de organisatoren het aandeel artistiek personeel lichtjes afnam naarmate de organisatie groter is. Bij ensembles zagen we de omgekeerde beweging: de grotere ensembles stellen natuurlijk meer artistiek personeel tewerk dan de kleinere.

Uitgedrukt in lonen wordt er door de 70 organisaties waarvan we info hebben over de eigen werknemers bijna 14 miljoen euro uitbetaald. Dit gaat dus enkel over personeel dat ingeschreven is op de loonlijst van de organisatie zelf. Hiernaast worden er echter ook heel veel 'andere' vergoedingen uitbetaald. Deze andere vergoedingen hebben dan vooral

betrekking op honoraria voor zelfstandigen (91%), interim arbeid (4,2%) (of voor uitvoerend kunstenaars via SBK's), vrijwilligerswerk (1,4%) en de kleine vergoedingsregeling (1,1%). Deze andere vergoedingen staan in voor een totaalbedrag van ruim 16 miljoen euro, wat dus 15% meer is dan het bedrag uitbetaald als loon aan eigen personeel. Belangrijk om hierbij in het achterhoofd te houden is wel dat de uitkoopsommen die de organisatoren betalen ook zijn inbegrepen in dit bedrag.

Van deze 16 miljoen euro aan vergoedingen buiten loon gaat bovendien wel 82% naar artistiek personeel. Voor de organisatoren is dit hoge aandeel dat naar artistiek personeel gaat niet verwonderlijk, omdat dit in grote mate de uitkoopsommen zijn die uitbetaald worden. Maar ook bij de ensembles gaat een groot deel van deze vergoedingen naar artistiek personeel. Dit betekent dus dat dit artistiek personeel niet enkel vaker kortstondig wordt tewerkgesteld, zoals hierboven bleek, maar dat ze ook vaak als zelfstandige betaald worden. Als we het totaal aan vergoedingen aan artistiek personeel bekijken voor de ensembles, blijkt dat er door de ensembles een groter bedrag wordt uitbetaald als honoraria in vergelijking met loon aan eigen personeel.

Als we vervolgens kijken naar het totaal uitbetaalde bedrag van vergoedingen in de 65 organisaties waarvan we de volledige info hebben, komen we uit op bijna 30 miljoen euro. Ruim 60% hiervan is uiteindelijk uitbetaald aan artistiek personeel. Ook hier moeten we opnieuw rekening houden met de uitkoopsommen van de organisatoren, die aangegeven werden als betalingen aan artistiek personeel. Bij de ensembles wordt er echter een nog hoger aandeel van vergoedingen aan artistiek personeel uitbetaald, namelijk 73%. De totale vergoedingen aan artistiek personeel bedroegen in 2007 bijna 18,5 miljoen euro.

Als we deze bedragen terugkoppelen naar de structurele subsidies uit 2007, dan blijkt dat de vergoedingen uitbetaald aan artistiek personeel (inclusief uitkoopsommen) 9% hoger lagen dan het ontvangen bedrag van structurele subsidies. De totale vergoedingen lagen zelfs 74% hoger dan het subsidiebedrag. Vooral de muziekclubs en festivals betalen veel meer vergoedingen dan ze subsidies ontvangen (respectievelijk 278% en 232% van het subsidiebedrag).

In de toekomst moet zeker bekeken worden hoe deze ratio's zich verhouden bij een verandering van het subsidiebedrag. Als het subsidiebedrag wordt verhoogd om artistiek personeel te kunnen uitbetalen volgens de CAO-bepalingen, dan zou het percentage vergoedingen aan dit artistiek personeel moeten stijgen bij een verhoging van de subsidies. Vooral bij een overgang naar een nieuwe subsidieperiode is het belangrijk om de tewerkstellingsanalyses te herhalen en te bekijken wat het effect van de verandering in subsidies is.

2.5 Financieel

Het derde deel van de analyses gaat dieper in op de financiële kengetallen van de structureel gesubsidieerde organisaties. Hierin wordt vooral de resultatenrekening besproken, samen met enkele specifieke indicatoren die door de Vlaamse Overheid apart worden opgevraagd (artistieke kosten en eigen inkomsten...). In eerste instantie wordt de situatie in 2007 geanalyseerd en daarna wordt voor enkele veelzeggende variabelen een vergelijking gemaakt met voorgaande jaren. Voor het financiële luik hebben we immers ook goede data uit de inspectieverslagen van de vorige subsidieperiode. In deze inspectieverslagen werd voor bepaalde indicatoren bovendien niet enkel de info van 2006 weergegeven, maar van de gehele subsidieperiode (2003-2006).

2.5.1 Inkomsten 2007

Voor het financiële luik van de analyses voor 2007 hebben we info van 81 van de 82 organisaties die hun resultatenrekening hebben doorgegeven. Deze 81 organisaties hadden in 2007 een totaal van 67.640.573 euro inkomsten.

Tabel:
totale en gemiddelde inkomsten per type organisatie

	N	Totale inkomsten	Gemiddelde inkomsten
Ensembles	27	15.027.196	556.563
Concertorganisaties	11	15.921.782	1.447.435
Muziekclubs	19	21.967.550	1.156.187
Festivals	15	10.983.839	732.256
Alternatieve managementkantoren	3	725.771	241.924
Kunsteducatie	6	3.014.435	502.406
Totaal	81	67.640.573	835.069

De alternatieve managementbureaus en de organisaties voor kunsteducatie halen het minste inkomsten. In vergelijking met de organisatoren hebben de ensembles bovendien veel minder inkomsten. Het gemiddelde van de ensembles wordt dan nog sterk opgetrokken door enkele grote. Als we de vijf grootste niet meetellen, blijkt dat de overige 22 ensembles gemiddeld iets meer dan 320.000 euro inkomsten hebben. De vijf grootste ensembles halen immers elk meer dan 1 miljoen euro inkomsten, met een uitschieter van meer dan 2 miljoen euro.

Hetzelfde verhaal zien we bij de muziekclubs. Ook hier zijn er vijf grotere die het gemiddelde sterk optrekken. De vijf grootste muziekclubs hebben gemiddeld bijna 3 miljoen euro inkomsten. Zonder deze vijf dalen de gemiddelde inkomsten van de overige 14 muziekclubs tot ongeveer 510.000 euro.

Ook bij de concertorganisatoren komt hetzelfde verhaal terug. Hier zijn het drie grote die het gemiddelde sterk wijzigen. Deze drie hebben gemiddeld 4,4 miljoen euro inkomsten. Zonder deze drie extreme waarden dalen de gemiddelde inkomsten van de overige 8 concertorganisatoren tot 357.000 euro.

Ook bij de festivals ten slotte zijn er enkele die het gemiddelde sterk beïnvloeden. De drie

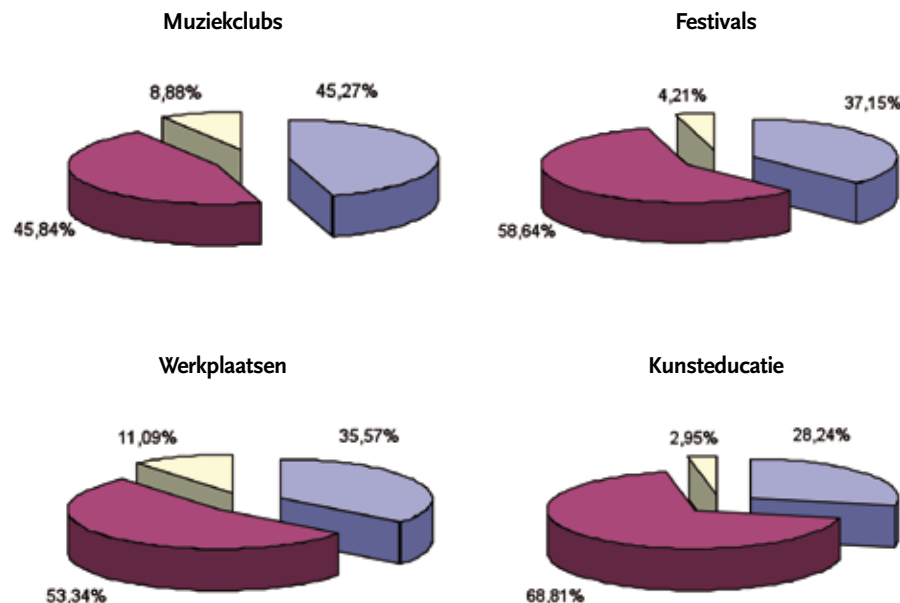
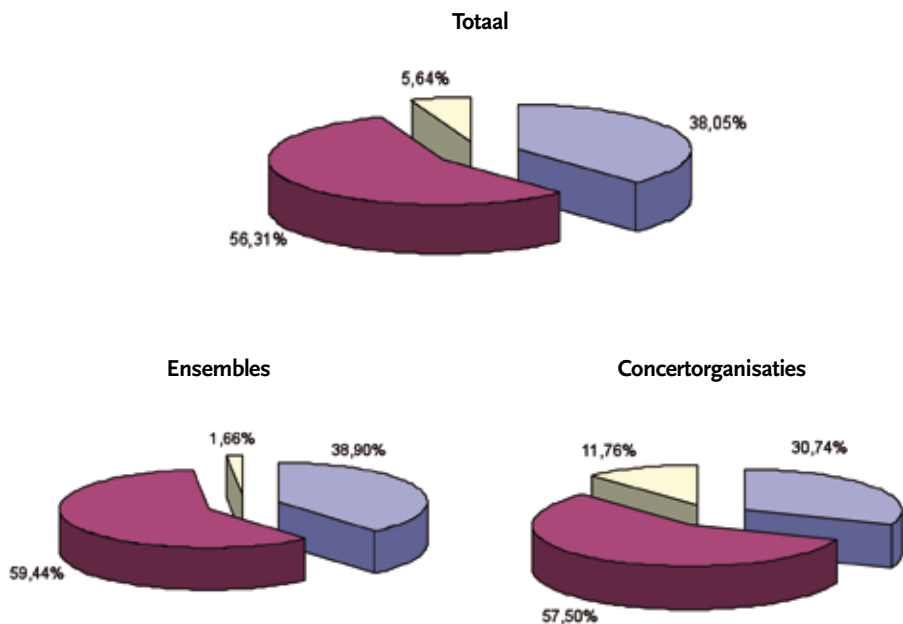
grootste festivals hebben gemiddeld ongeveer 2 miljoen euro inkomsten. De overige 12 festivals hadden gemiddeld 406.000 euro inkomsten in 2007.

Het gemiddelde in bovenstaande tabel wordt dus vaak bepaald door enkele grote aangevuld met kleinere organisaties. Vooral bij de concertorganisatoren dalen de gemiddelde inkomsten heel sterk als we de drie grootste eruit halen.

Als we vervolgens eens kijken hoe deze inkomsten zijn samengesteld, blijkt dat 'subsidiën' en 'omzet' bijna steeds instaan voor 90% of meer van de totale inkomsten. Vooral bij de ensembles, festivals en kunsteducatie zien we dat deze twee posten meer dan 95% van de inkomsten uitmaken. In wat volgt zullen de verschillende inkomstenposten in detail besproken worden. In de grafieken van inkomsten wordt enkel de omzet, subsidiën en andere weergegeven. Meer gedetailleerde cijfers over de 'andere' categorie is terug te vinden in de tabellen in de bijlage. In de bespreking hieronder worden bovendien ook de inkomsten uit omzet en subsidiën zelf verder in detail uitgesplitst.

Grafieken:
opsplitsing inkomsten in drie grote posten

■ Omzet ■ Subsidiën ■ Andere inkomsten

Subsidiën

Het grootste deel van de inkomsten bestaat uit subsidiën. Bijna 33 miljoen euro, ofwel gemiddeld 56% van de inkomsten, is afkomstig uit subsidiën³³. Als we alle bedragen optellen blijkt dat het totaal van subsidiën 48% van het totaalbedrag aan inkomsten uitmaken.

Zowel naar type van organisatie als naar grootte zijn er verschillen in het percentage inkomsten afkomstig uit subsidiën. Algemeen geldt de regel dat hoe meer inkomsten er zijn, hoe kleiner het aandeel van subsidiën in deze inkomsten bedraagt. De organisaties die minder dan 100.000 euro inkomsten genereren, halen gemiddeld 68% van dit bedrag uit subsidiën. Dit aandeel daalt tot 42% bij de organisaties die meer dan 200.000 euro inkomsten hebben. Bovendien geldt deze regel voor elk type van organisatie. Zo halen de kleinste ensembles 66% van hun inkomsten uit subsidiën en daalt dit bij de grootste ensembles tot 52%. Bij de concertorganisatoren is het verschil nog groter. De kleinste halen 70% van hun inkomsten uit subsidiën en dat daalt tot 45% bij de grootste. Ook bij de muziekclubs is het verschil in het aandeel subsidiën in de totale inkomsten heel groot tussen de verschillende grootteklassen. Van 57% bij de kleinste clubs daalt dit aandeel tot 33% bij de grotere. Het grootste verschil vinden we echter bij de festivals. De festivals met minder dan 100.000 euro inkomsten halen bijna 80% van deze inkomsten uit subsidiën, terwijl de festivals met meer dan 200.000 euro inkomsten ongeveer 30% van deze inkomsten uit subsidiën halen.

³³- Naast structurele subsidiën, wordt ook vanuit andere bronnen subsidiën gehaald. Voor een overzicht van de verschillende subsidiëstromen, zie lager.

De verschillen naar type organisatie zijn iets minder uitgesproken. De ensembles, concertorganisatoren, festivals en werkplaatsen halen elk gemiddeld tussen 50% en 60% van hun inkomsten uit subsidies. Bij de educatieve organisaties is dit iets hoger, met 69% van de inkomsten die afkomstig zijn van subsidies. De muziekclubs ten slotte halen het kleinste bedrag van hun inkomsten uit subsidies (46%). De analyse van de verschillende soorten subsidies komt later aan bod in een apart deeltje.

Tabel:

aandeel inkomsten uit subsidies volgens grootteklasse op basis van totale inkomsten

inkomsten	<100.000 euro	100.001 – 200.000 euro	+200.000 euro
Aandeel inkomsten uit subsidies	68%	61%	42%

Omzet

De tweede grote bron van inkomsten wordt gedefinieerd als 'omzet'. Deze post is een amalgaam van inkomsten uit 'verkoop en dienstprestaties'. Hieronder vallen de verkopen van tickets en abonnementen, de ontvangen uitkoopsommen, inkomsten uit coproducties en samenwerkingen, inkomsten uit de foyer en het café en sponsoring. In totaal is deze omzet goed voor een bedrag van 29 miljoen euro. Dit bedrag ligt iets lager dan de 33 miljoen euro inkomsten uit subsidies, maar is wel van dezelfde grootteorde.

Voor ongeveer 85% van de organisaties is de som van subsidies en omzet goed voor meer dan 90% van alle inkomsten (voor ongeveer 75% van de organisaties staan deze twee posten in voor meer dan 95% van alle inkomsten). Dit wil dus zeggen dat de twee posten zich tot elkaar verhouden als communicerende vaten. De uitleg die hierboven staat voor subsidies kan dus omgekeerd gelezen worden voor omzet.

Samengevat kunnen we dus zeggen dat organisaties met meer inkomsten ook een groter aandeel van dit bedrag uit omzet verwerven. Naar type organisatie zijn het vooral de muziekclubs die een groter aandeel van de inkomsten uit omzet halen (45%). Als we alle inkomsten van de muziekclubs samentellen, staat omzet hier zelfs in voor 55% van de gehele som. Dit betekent dus dat bij de muziekclubs enkele grote spelers een veel hoger aandeel van de inkomsten uit omzet halen. Deze grote clubs hebben een grotere invloed op het totaal, terwijl de invloed op het gemiddeld percentage voor elke speler even groot is, ongeacht de grootte³⁴.

De 'omzet' is echter moeilijk interpreteerbaar omdat hij bestaat uit verschillende posten die samengeteld worden. Voor ensembles zullen de uitkoopsommen een belangrijke rol spelen, voor organisatoren de verkoop van tickets en abonnementen. Maar wat is de rol van de verkoop van drank en in welke mate draagt sponsoring bij tot de inkomsten? Voor de organisaties die het standaardformulier gebruikt hebben voor het doorgeven van de resultatenrekening kunnen deze posten verder verfijnd worden. Het gebruik van dit

34- Vooral AB, 5 voor 12 vzw en Cactus vzw zijn grote clubs die zeer veel omzet draaien en hierdoor het aandeel van omzet in het totaal bedrag sterk beïnvloeden.

standaardformulier is echter niet verplicht waardoor een heel aantal organisaties een andere vorm van resultatenrekening hebben doorgegeven, vaak in de vorm zoals deze bij de centrale bank wordt neergelegd. Deze standaardcategorieën zijn onmogelijk om te zetten naar de omzet zoals opgevraagd door het agentschap. Daarom worden in onderstaande tabellen en uitleg enkel de organisaties meegenomen die de standaardformulieren hebben gebruikt. Omdat vooral de concertorganisatoren weinig gebruik maken van deze formulieren worden de clubs en concertorganisatoren samen genomen en vergeleken met de ensembles en festivals. In totaal zijn er 44 organisaties waarvan we detail info hebben. Deze 44 zijn 20 ensembles, 12 organisatoren en 12 festivals. De organisatoren zijn 10 muziekclubs en 2 concertorganisatoren, dus de detailcijfers hebben vooral betrekking op de muziekclubs wat betreft de cijfers voor organisatoren.

Tabel:

gemiddeld % detailposten 'omzet'

Subposten omzet	Aandeel in 'omzet'			Aandeel in totale inkomsten		
	Ensembles	Organisatoren	Festivals	Ensembles	Organisatoren	Festivals
Eigen verkopen (tickets en abonnementen)	4,0%	50,0%	30,4%	1,2%	15,9%	12,2%
Uitkoopsommen (binnen en buitenland)	83,3%	7,5%	2,0%	31,7%	2,9%	0,4%
Inkomsten uit coproducties	5,3%	1,8%	4,8%	1,7%	1,0%	1,1%
Inkomsten uit samenwerkingen	2,9%	2,0%	20,7%	1,1%	1,1%	6,9%
Recuperatie kosten	1,9%	1,2%	3,9%	0,7%	0,4%	1,8%
Foyer, bookshop, café...	0,5%	26,4%	8,9%	0,2%	12,3%	6,1%
Sponsoring	0,5%	4,8%	27,6%	0,2%	2,8%	10,2%
Andere	1,7%	6,4%	1,7%	0,6%	3,0%	0,5%
Totaal	100%	100%	100%	37,3%	39,4%	39,2%

Ruim 43% van de inkomsten werd hier boven gedefinieerd als omzet. Deze zijn echter zeer verschillend samengesteld als we de ensembles, organisatoren en festivals met elkaar vergelijken. Bovendien zijn er soms ook grote verschillen binnen de types organisaties. In de mate van het mogelijke wordt dit ook in de tekst weergegeven.

Voor de *ensembles* bestaat de omzet vooral uit de uitkoopsommen en de inkomsten uit coproducties en samenwerkingen. Deze drie categorieën samen vormen ongeveer 90% van de omzet. De uitkoopsommen op zich vormen ongeveer een derde van de totale inkomsten van ensembles. Hier zijn echter wel wat verschillen tussen de verschillende ensembles, maar een derde van de inkomsten uit uitkoopsommen is zowel het gemiddelde als de mediaan van de groep³⁵.

35- De mediaan is de middelste waarde van de groep die gesorteerd werd van hoog naar laag. Er zijn dus evenveel ensembles die een groter aandeel uit uitkoopsommen halen als degene die er minder uit halen.

Eén ensemble haalt het grootste deel van zijn inkomsten uit eigen verkopen, wat voor al de andere zelden meer dan 1% van de inkomsten uitmaakt. Een ander ensemble haalt zijn inkomsten vooral uit coproducties, wat ook bij slechts één ander ensemble een relevante inkomstenbron is. Ten slotte is er ook nog één ensemble dat inkomsten aangeeft uit samenwerkingen. Eigenlijk kunnen we stellen voor de ensembles de omzet gelijk is aan de uitkoop-sommen, op enkele uitzonderingen na die ook nog enkele andere inkomstenbronnen onder omzet hebben. Er zijn drie ensembles die meer dan de helft van al hun inkomsten uit deze uitkoop-sommen halen.

De *organisatoren* (clubs en concertorganisatoren samen) halen de helft van de omzet uit de verkoop van tickets en abonnementen. Nog eens een vierde komt uit de verkopen in de foyer of het café. In de totale inkomsten van de organisatoren staat de verkoop van tickets in voor ongeveer 16%, en de verkoop van drank voor ongeveer 12%.

Voor de clubs in de strikte zin van het woord³⁶, zien we dat deze percentages een stuk hoger liggen. Zo staat de opbrengst van drank bij deze in voor een vierde van alle inkomsten, net als de verkoop van tickets. De missing values maken het helaas onmogelijk deze analyses verder op te splitsen voor het clubcircuit. Wat hier ook opvalt is dat de organisatoren ook een deel van hun inkomsten halen uit sponsoring. Het aandeel is niet zo heel hoog, maar is hier op de totale inkomsten toch ongeveer 3%. In het volgende stuk gaan we gedetailleerder in op sponsoring.

De *festivals* halen gemiddeld ongeveer een derde van hun omzet uit de eigen verkoop van tickets en abonnementen en ongeveer een vijfde uit samenwerkingen. Deze twee categorieën samen staan dus ook ongeveer in voor de helft van de omzet van festivals. Zij halen echter relatief minder inkomsten uit verkoop van drank (9%), maar kunnen duidelijk op een relatief groter bedrag van sponsoring rekenen. De opbrengsten uit drank komen vooral door Reggae Geel en de Gentse Feesten. Vooral bij deze laatste is het aandeel van opbrengsten uit verkoop van drank redelijk hoog, temeer omdat zij geen inkomsten hebben uit ticketverkoop. Uitgeteld op de totale inkomsten halen de festivals gemiddeld 12% uit verkoop van tickets, 10% uit sponsoring, 7% uit samenwerkingen en 6% uit de verkoop van drank. Opvallend is dat er enkele festivals zijn die tot een derde van hun totale budget halen uit sponsoring. Van deze indicator hebben we wel meer volledige gegevens gevonden.

Sponsoring

Ook voor de organisaties die niet het standaardformulier gebruikten voor de details van de resultatenrekening, hebben we de opbrengsten van sponsoring verder opgezocht in de subsidiedossiers. In de gedetailleerde resultatenrekeningen zoals deze bij de afrekeningdossiers worden opgeleverd zijn die bedragen steeds terug te vinden, ongeacht de vorm waarin ze werden opgeleverd. Daarom zijn de sponsoringbedragen voor alle organisaties toegevoegd aan het bestand en worden ze hier nog eens apart besproken.

³⁶ Clubs in de enge zin van het woord zijn de clubs die aangesloten zijn bij het clubcircuit. We hebben echter maar voor 6 van deze 'clubs' detailinfo rond omzet.

Belangrijk om in gedachten te houden is dat deze sponsoring niet enkel cash geld betekent. Ook ruilovereenkomsten (vooral met media, zoals kranten en televisie) maken een belangrijk onderdeel uit van deze sponsoring. De cijfers zijn echter niet gedetailleerd genoeg voor alle organisaties om hierin een verder opsplitsing te maken.

In totaal hebben de 72 ensembles, concertorganisatoren, clubs en festivals 4.541.309,49 euro sponsoring ontvangen in 2007. Diezelfde organisaties ontvingen echter ruim 19 miljoen euro structurele subsidies en zelfs bijna 30 miljoen euro subsidies in totaal. Van de totale inkomsten blijkt 7,1% afkomstig te zijn uit sponsoring en iets meer dan de helft van alle organisaties kon in 2007 gebruik maken van sponsorgelden. Er is echter wel een groot verschil tussen de verschillende soorten organisaties, zoals blijkt uit de tabel. Bovendien gaan er ook zeer grote verschillen schuil achter het totaalbedrag, die worden weergegeven in de tekst.

Tabel:
sponsoring naar type organisatie

	Ensembles	Concert-organisatoren	Muziekclubs	Festivals	Totaal
Aantal organisaties	27	11	19	15	72
Bedrag sponsoring	46.726	620.342	1.532.867	2.341.375	4.541.310
Bedrag structurele subsidies	8.215.000	4.194.297	4.280.490	2.334.000	19.023.787
Totale inkomsten	15.027.196	15.921.782	21.967.550	10.983.839	63.900.367
% sponsoring in totale inkomsten	0,3%	3,9%	7,0%	21,3%	7,1%
Gemiddeld bedrag sponsoring	1.731	56.395	80.677	156.092	6.3074
Gemiddeld bedrag zij die sponsoring ontvangen	5.841	124.068	109.491	212.852	119.508
Gemiddeld % sponsoring in inkomsten	0,15%	2,4%	3,8%	10,1%	3,53%
Aandeel organisaties die sponsoring ontvangen	29,6%	45,5%	73,7%	73,3%	52,8%

Voor de *ensembles* halen amper inkomsten uit sponsoring. Hoewel wel bijna 30% van alle ensembles iets van sponsoring ontvangt, is slechts 0,3% van alle inkomsten afkomstig uit deze bron. De ensembles ontvingen gemiddeld ongeveer 1.700 euro sponsoring in 2007. Indien we enkel degene in rekening nemen die effectief sponsoring ontvangen stijgt dit bedrag tot 5.841 euro.

De *concertorganisatoren* halen meer inkomsten uit sponsoring. Uitgedrukt als aandeel in de totale inkomsten staat sponsoring toch slechts in voor 4%. Bijna de helft van de concertorganisatoren ontvangt sponsoring, en het gemiddeld bedrag berekend op enkel zij die sponsoring ontvangen is ruim 120.000 euro. Dit bedrag wordt enkel bijna uitsluitend door één concertorganisator bepaald. Als we de grootste outlier eruit laten, daalt het totaal bedrag uit sponsoring van de andere 10 concertorganisatoren tot 130.000 euro.

De *muziekclubs* ontvangen in totaal duidelijk meer sponsoring. Ruim 70% van alle clubs kon in 2007 rekenen op sponsorgeld en in totaal maakte dit 7% uit van alle inkomsten van de clubs. Indien we enkel kijken naar de clubs die effectief sponsorgeld ontvangen, blijkt wel dat het bedrag net iets lager is dan dit van de concertorganisatoren. De sponsorbedragen zijn echter zeer ongelijk verdeeld over de muziekclubs. Enkele clubs geven dus geen sponsoring aan, en slechts drie muziekclubs geven een bedrag aan van meer dan 100.000 euro. Het hoge gemiddelde sponsorbedrag van de muziekclubs wordt dus bepaald door enkele clubs die een hoog bedrag aan sponsoring opgeven. Als we zelfs enkel de grootste outliers eruit halen, kregen de overige 18 clubs in totaal ruim 600.000 euro aan sponsoring. We mogen dus het belang van sponsoring voor muziekclubs zeker niet overschatten. Van de 19 muziekclubs zijn er 5 die niets aangeven wat betreft sponsoring, 6 geven een bedrag aan van minder dan 10.000 euro, en nog drie geven een bedrag aan dat tussen 10.000 en 50.000 euro ligt. Het totaalbedrag dat muziekclubs ontvangen aan sponsoring wordt dus zeer sterk beïnvloed door enkele outliers. Als we de drie grootste bedragen er aftrekken, geven de overige 16 muziekclubs nog een totaalbedrag van sponsoring aan van 250.000 euro.

De uitschieter naar sponsoring zijn echter de *festivals*. Ook hiervan ontving ruim 70% sponsoring in 2007, maar het gemiddelde bedrag ligt met ruim 150.000 euro wel een stuk hoger als bij de muziekclubs. Berekend op enkel de festivals die effectief sponsoring krijgen, stijgt het gemiddelde bedrag zelfs tot meer dan 210.000 euro. Uitgedrukt als aandeel in de inkomsten halen de festivals ongeveer een vijfde van de totale inkomsten uit sponsoring. Opvallend is dat het bedrag afkomstig uit sponsoring bij de festivals vergelijkbaar is met het bedrag van structurele subsidies. Maar ook hier is het sponsorbedrag niet gelijk verdeeld over de festivals. Er zijn drie festivals die een bedrag van meer dan 500.000 euro aangaven, maar anderzijds zijn er drie die minder dan 10.000 euro en nog vier die minder dan 50.000 euro sponsoring kregen. Als we dan de drie grootste outliers eruit halen, kregen de overige 13 festivals in 2007 nog ruim 320.000 euro aan sponsoring. Dit is op zich nog steeds meer dan de muziekclubs en concertorganisatoren, maar relativeert wel de cijfers in de tabel hierboven.

We benadrukken daarnaast nogmaals dat de bedragen van sponsoring zeker niet allemaal in cash moeten bekeken worden. Het grootste aandeel ervan wordt ingevuld door ruilvereenkomsten met media.

Andere inkomsten

Andere inkomsten zijn de overige bedrijfsopbrengsten, financiële opbrengsten, uitzonderlijke opbrengsten en onttrekking. Onder de overige bedrijfsopbrengsten staan onder andere de inkomsten uit rechten en royalty's, de inkomsten uit zaalverhuur of verhuur van andere materialen. De percentages die deze verschillende posten innemen in de totale inkomsten per type organisatie staan in de tabel in bijlage.

Voor ongeveer 75% van de organisaties staan deze andere inkomsten echter in voor minder dan 5% van de totale inkomsten. Toch zien we bij de concertorganisatoren dat de financiële opbrengsten gemiddeld bijna 7% uitmaken van de inkomsten. Dit is vooral te wijten aan één organisatie die ontstaan is vanuit een fonds opgericht om impulsen te geven aan het

culturele leven in Vlaanderen³⁷. Zonder deze extreme waarde is het gemiddelde aandeel van financiële opbrengsten bij de concertorganisatoren gedaald tot 3,3%. Ook dit is nog een stuk hoger dan het gemiddelde voor alle organisaties. Er zijn namelijk nog twee concertorganisatoren die een deel van hun inkomsten uit financiële opbrengsten halen. Algemeen kunnen blijkt dat er in het bestand slechts vijf organisaties zijn die meer dan 1% van hun inkomsten uit deze financiële opbrengsten halen. De andere categorieën van inkomsten zijn steeds heel erg klein.

2.5.2 Structurele en andere subsidies

Voor de structureel ondersteunde muziekorganisaties zijn de structurele subsidies zelf maar een deel van het subsidieverhaal. De belangrijkste bron van subsidies naast de structurele zijn subsidies van de gemeente, de provincie, de stad en projectsubsidies.

Als we alle subsidies van alle organisaties optellen, komen we aan een totaalbedrag van ruim 32 miljoen euro. Ruim 21 miljoen, of twee derde van dit bedrag, is afkomstig uit structurele subsidies³⁸. Op de tweede plaats komen de gemeentelijke subsidies, goed voor bijna 3 miljoen euro of bijna 10% van het totaalbedrag. Ook de provinciale subsidies halen nog een totaalbedrag van meer dan 1 miljoen euro.

Als we vervolgens kijken naar de tabel, blijkt dat er een groot verschil zit tussen de verschillende soorten organisaties. De ensembles en werkplaatsen halen amper subsidies uit een andere bron dan de structurele. Van de 27 *ensembles* zijn er twee die ook gemeentelijke subsidies ontvangen, acht ontvangen ook geld van de provincie en drie ensembles krijgen subsidies van de stad. Gemiddeld genomen komt 95% van het subsidiebedrag van de ensembles echter van de structurele ondersteuning.

Bij de *concertorganisatoren* ligt de situatie iets anders. Zij halen ongeveer 70% van hun totale subsidiebedrag uit structurele subsidies. Daarnaast is 7% van dit bedrag afkomstig van de gemeente. Toch krijgen er maar drie concertorganisatoren ook gemeentelijke subsidies. Eén ervan krijgt echter zowel een aanzienlijk bedrag van de gemeente als investerings-subsidie en nog een aanzienlijk bedrag als werkingsubsidie. Daardoor telt deze subsidie wel door in het geheel bij de concertorganisatoren. De subsidies van de provincie staan in voor gemiddeld slechts 3% van de subsidies, maar toch ontvangen 10 van de 11 concertorganisatoren ook uit deze bron ondersteuning. Deze bedragen zijn dus veel minder hoog waardoor de invloed op het gele subsidiebedrag wat kleiner is. Daarnaast krijgen zes concertorganisatoren ondersteuning van de stad. Bovendien zijn deze subsidiebedragen aanzienlijk hoger, waardoor gemiddeld bijna 10% van het subsidiebedrag van concertorganisatoren afkomstig is van stedelijke ondersteuning.

Ook veel *muziekclubs* krijgen stedelijke ondersteuning (9 van de 19 clubs), maar dit zijn over het algemeen lage bedragen zodat de subsidies van de steden hier gemiddeld maar ongeveer 2% van het subsidiebedrag uitmaken. Gemiddeld is 10% van het subsidiebedrag van de

37- De Handelsbeurs is ontstaan uit het Noordstarfonds. Dit werd in 1935 opgericht om extra impulsen te geven aan het culturele leven in Vlaanderen. In 1980 werd naast sponsoring van culturele activiteiten gestart met een eigen werking en in 1997 werd beslist om samen met de eigenaar de Handelsbeurs in erfpacht te nemen en te renoveren. Sinds 2002 worden er concerten georganiseerd in diverse genres en wordt de infrastructuur ook ter beschikking gesteld aan derden.

38- We hebben gedetailleerde info over subsidies van 82 organisaties. Daarom dat we hier niet uitkomen op de ruim 22 miljoen euro structurele subsidies die aangegeven worden in het begin van het dossier

muziekclubs afkomstig van de gemeente. Hoewel maar zeven van de 16 clubs effectief subsidies ontvangen van de gemeente zijn deze bedragen dus wel hoog genoeg om een substantiële invloed te hebben op het totale subsidiebedrag. Daarnaast krijgen 11 van de 19 muziekclubs ook subsidies van de provincie. Deze zijn echter een stuk lager dan de gemeentelijke subsidies en staan in voor gemiddeld 5% van het subsidiebedrag.

De *festivals* halen gemiddeld het kleinste aandeel van de totale subsidies vanuit de structurele ondersteuning. Gemiddeld kunnen zij boven op het bedrag van structurele subsidies nog 42% extra subsidies toevoegen. Vooral vanuit de gemeente en provincie krijgen de festivals extra ondersteuning. Negen van de 16 festivals krijgen gemeentelijke subsidies, goed voor gemiddeld 10% van het subsidiebedrag. Daarnaast krijgen ook 12 van de 16 festivals provinciale ondersteuning. Deze laatste ligt echter een stuk lager en staat in voor gemiddeld zeven procent van het subsidiebedrag.

In bovenstaand overzicht is echter nog niets gezegd over de 'andere' subsidies. Niet alle organisaties hebben hun subsidies even gedetailleerd uitgesplitst aangegeven. Daardoor is het niet altijd mogelijk om de categorie 'andere' voor iedereen even gedetailleerd uit te splitsen. Ook zijn er enkele categorieën van subsidies die te weinig voorkomen om apart te bespreken. Zo is gemiddeld 0,15% van de subsidies afkomstig van de federale overheid, 0,84% van de Vlaamse Overheid voor internationale projecten en is 0,08% afkomstig van subsidies voor creatieopdrachten. Verder zijn er soms wel grotere bedragen die niet kunnen geplaatst worden in één van de besproken categorieën en die soms schipperen op de grens tussen subsidies en sponsoring. Zo wordt geld verkregen van de Nationale Loterij soms als subsidie weergegeven en soms als sponsoring. Dit wordt ook op die manier bekeken door de Nationale Loterij zelf. Wat ook niet apart is opgenomen is de tewerkstelling van DAC-werknemers (zie overzicht subsidies in het begin van het dossier), wat voor enkele organisaties ook tamelijk hoge bedragen oplevert. En ten slotte zijn er de subsidies van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en de stad Brussel. Voor enkele organisaties zijn ook dit aanzienlijke bedragen in hun werking. Vermits een deel van hen echter de categorie 'andere subsidies' gebruikten, is het niet mogelijk nog verdere opsplitsingen te maken.

Ondanks de beperkingen van deze 'andere' klasse, hebben we voor de verschillende soorten organisatoren deze toch proberen verder op te splitsen. Zowel bij de concertorganisatoren als de muziekclubs en de festivals staat de 'andere' categorie immers in voor Voor de concertorganisatoren staan de 'andere' subsidies in voor 10,5% van het totale subsidiebedrag. Hier is de situatie echter wel duidelijk en blijkt dat 85% van deze subsidies afkomstig zijn van een groot bedrag aan kapitaalsubsidies verkregen door één organisatie. De andere bedragen in deze categorie zijn veel kleiner en te heterogeen om hier te behandelen.

Bij de muziekclubs is de situatie iets minder overzichtelijk. Ongeveer de helft van het bedrag in de categorie 'andere subsidies' is er afkomstig van een grote club die in 2007 een groot bedrag 'beheerssubsidie' kreeg, aangevuld met regularisatie van DAC personeel. Nog eens een vierde van het totaalbedrag in deze categorie is ook afkomstig van kapitaalsubsidies van een andere club. Dit wordt dan verder aangevuld door subsidies die door de clubs zelf ook worden aangegeven als 'andere', subsidies van buitenlandse overheden, 'interreg'³⁹ projecten

in de grensregio,... De categorieën die benoemd worden zijn echter te klein om apart op te nemen.

Bij de festivals is de categorie van andere subsidies relatief gezien het hoogst. Bijna de helft van het bedrag is echter afkomstig van één festival dat een redelijk hoog bedrag krijgt van het ministerie van de Franse gemeenschap, aangevuld met subsidies van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en van Lotto. In totaal zijn die 'andere' subsidies voor dit festival goed voor een bedrag dat tien maal zo hoog ligt als het bedrag van de structurele subsidies in 2007. De andere grote bedragen zijn effectief aangegeven als 'andere' subsidies en kunnen dus niet verder opgesplitst worden.

Tabel:
totaalbedrag verschillende soorten subsidies per type organisatie

	Ensembles	Concert-organisaties	Muziekclubs	Festivals	Werkplaatsen	Kunst-educatie	Totaal
N	27	11	19	16	3	6	82
Structurele	8.215.000	4.194.297	4.280.490	2.384.000	370.000	1.864.000	21.307.787
Gemeente	12.137	1.745.738	570.731	641.320	0	25.043	2.994.969
Provinciale	153.871	239.767	288.056	418.926	0	66.563	1.167.183
Stad	24.420	382.060	175.418	208.573	0	0	790.471
Project	23.900	563	1.881	261.200	4.400	40.925	332.869
Andere	107.063	2.075.368	2.103.910	1.194.513	9.963	216.674	5.707.491
Totaal	8.536.391	8.637.793	7.420.486	5.108.532	384.363,05	2.213.205	32.300.770

Tabel:
gemiddeld percentage verschillende soorten subsidies in totale subsidiebedrag

	Ensembles	Concert-organisaties	Muziekclubs	Festivals	Werkplaatsen	Kunst-educatie	Totaal
Structurele	95,4%	69,8%	67,9%	57,9%	95,9%	78,5%	77,0%
Gemeente	0,2%	7,2%	9,5%	12,0%	0,0%	3,0%	5,8%
Provinciale	1,0%	3,1%	5,3%	6,5%	0,0%	6,4%	3,7%
Stad	0,3%	9,4%	1,7%	3,9%	0,0%	0,0%	2,5%
Projecten	0,7%	0,02%	0,02%	2,5%	1,4%	6,0%	1,2%
Andere	2,6%	10,5%	15,6%	17,2%	2,7%	6,1%	9,6%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

In de volgende tabel wordt het aandeel van ensembles en organisatoren in het bedrag van structurele subsidies en het totale subsidiebedrag met elkaar vergeleken. De ensembles krijgen het grootste deel van de pot van structurele subsidies. Zij kunnen echter minder dan de organisatoren deze pot aanvullen met extra subsidies. Als we alle subsidies optellen krijgen de ensembles en de concertorganisatoren ongeveer evenveel ondersteuning. Zowel de ensembles als de concertorganisatoren krijgen in totaal iets minder dan 30% van alle subsidies. Indien enkel de structurele subsidies worden meegenomen in de berekening krijgen de ensembles ruim 40% van het subsidiebedrag.

36- Interreg = Europese Territoriale Samenwerking

Tabel:
vergelijking aandeel in structurele subsidies en totale subsidiebedrag

	Structurele subsidies	% van de structurele subsidies	Totale subsidies	% van, de totale subsidies
Ensembles n = 27	8.215.000	43,1%	8.536.391	28,7%
Concertorganisaties n = 11	4.194.297	22,0%	8.637.793	29,1%
Muziekclubs n = 19	4.280.490	22,4%	7.420.486	25,0%
Festivals n = 16	2.384.000	12,5%	5.108.532	17,2%
Totaal n = 73	19.073.787	100,0%	29.703.202	100,0%

2.5.3 Uitgaven 2007

Net als bij de inkomsten zijn er ook bij de uitgaven twee grote blokken die terug komen. Dit zijn de 'diensten en diverse goederen' en 'bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen'.

Bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen.

De samenstelling van het personeel is reeds besproken in een vorig hoofdstuk. De vergoedingen die daar besproken werden, zijn hier echter verdeeld over de twee grote kostenposten. De lonen van eigen werknemers staan hier onder de bezoldigingen, terwijl alle betalingen aan derden, dus medewerkers die niet ingeschreven zijn op de eigen loonlijst van de organisatie onder de diensten en diverse goederen worden geplaatst.

De lonen voor het eigen personeel, aangevuld met alle sociale lasten en pensioenen, staan in voor gemiddeld 31% van alle uitgaven van de organisaties. Bij de ensembles loopt dit op tot 37%, terwijl de bij de festivals 20% van de uitgaven naar lonen gaan. Er zit redelijk veel afwijking in de aandelen van uitgaven naar lonen. Dit hangt echter ook samen met het al dan niet zelf aanwerven van personeel of werken met zelfstandigen die honoraria uitbetaald krijgen. De analyse van alle vergoedingen aan personeel en zelfstandigen is hierboven reeds gemaakt.

Diensten en diverse goederen.

Deze post is een verzameling van verschillende subposten in de uitgaven. Hieronder vallen onder andere de huur en onderhoud gebouwen, uitkoopsommen, artistieke kosten, vergoedingen aan derden en zelfstandigen, verplaatsings- en verblijfskosten en kosten voor promotie en verkoop.

Samen staan deze posten in voor gemiddeld 60% van alle uitgaven van de organisaties. Bij de festivals loopt dit zelf op tot 73%, terwijl de muziekclubs 56% van hun uitgaven aan diensten en diverse goederen besteden.

Dit zijn echter ook weer moeilijk te interpreteren cijfers omdat er zoveel verschillende subposten resulteren onder de diensten en diverse goederen, zoals de naam reeds aangeeft. Daarom zijn ook hier meer gedetailleerde cijfers opgezocht.

Tabel:
gemiddeld % detailposten 'diensten en diverse goederen'

Subposten diensten en diverse goederen	Aandeel in diensten en diverse goederen			Aandeel in totale uitgaven		
	Ensembles n = 20	Organisatoren n = 12	Festivals n = 12	Ensembles	Organisatoren	Festivals
Huur en huurlasten	12,3%	11,7%	5,0%	10,6%	9,7%	3,6%
Onderhoud en beheer gebouwen	0,0%	1,0%	0,3%	0,0%	0,5%	0,2%
Leveringen aan de onderneming	13,5%	34,9%	39%	7,6%	23,3%	27,2%
Vergoedingen aan derden	46,5%	32,2%	28,2%	30,1%	19,6%	22,3%
Verplaatsing- en verblijfskosten	19,2%	5,9%	9,5%	12,9%	3,5%	7,3%
Promotie	4,6%	10,4%	16,3%	2,3%	6,8%	11,9%
Uitzendpersoneel/ ter beschikking gesteld	3,9%	3,6%	0,8%	3,0%	2,0%	0,5%
Diverse	0,0%	0,3%	1,0%	0,0%	0,2%	0,8%
Totaal	100%	100%	100%	66,6%	65,6%	73,7%

Bij de *ensembles* gaat 12% van de post diensten en diverse goederen naar huur. In de totale uitgaven neemt de huur gemiddeld 11% in. Er zijn echter maar drie ensembles die meer dan 10% van alle uitgaven spenderen aan huur. Voor de andere neemt de huur vaak niet meer dan enkele procenten van de totale uitgaven voor zijn rekening.

De post die het grootste aandeel van de diensten en diverse goederen voor zijn rekening neemt, kwamen we reeds eerder in het verhaal tegen. Dit zijn namelijk de vergoedingen aan derden, wat in het stuk tewerkstelling vergoedingen buiten loon genoemd werd. Dit zijn dus alle vergoedingen uitgekeerd aan personen die niet op de loonlijst van de organisatie voorkomen. Samen met de betalingen aan uitzendpersoneel en ter beschikking gesteld personeel nemen deze vergoedingen 50% van de totale uitgaven van diensten en diverse goederen voor hun rekening. Deze vergoedingen staan in voor een derde van de totale uitgaven van de ensembles. Ook dit is afhankelijk van het al dan niet hoofdzakelijk tewerk stellen van eigen personeel of zelfstandigen.

De verplaatsings- en verblijfskosten staan daarnaast in voor bijna 20% van de diensten en diverse goederen (ofwel 13% van de totale uitgaven van de ensembles). Gemiddeld komt dit neer op een bedrag van bijna 90.000 euro dat per ensemble gespenseerd wordt aan verplaatsings- en verblijfskosten. Hier zit natuurlijk veel variatie op, met een minimum van iets meer dan 10.000 euro tot een maximum van bijna 500.000 euro verplaatsings- en verblijfskosten in 2007.

De leveringen aan de onderneming bundelen zowat alles wat er aangekocht werd, gaande van kantoor materiaal tot specifieke kledij voor de muzikanten. Deze staan bij de ensembles in voor 14% van de diensten en diverse goederen.

Ten slotte gaat er 5% van de uitgaven in deze uitgavenpost naar promotie. Op de totale uitgaven betekent dit dat 2,34% gaat naar promotie, ofwel gemiddeld ongeveer 15.000 euro per ensemble.

Het aandeel dat gespendeerd wordt aan huur binnen de post van diensten en diverse goederen is ongeveer gelijk voor de ensembles en *organisatoren*. Deze laatste besteden gemiddeld 12% aan huurlasten. Berekend op het geheel van uitgaven betekent dit dat de organisatoren ongeveer 10% van al hun uitgaven spenderen aan huur. De helft van hen spendeert echter minder dan 5% van al hun uitgaven aan huurlasten.

De vergoedingen aan derden nemen een kleiner aandeel van de uitgaven op zich en de leveringen aan de onderneming staan in voor iets meer dan een derde van alle uitgaven binnen de post diensten en diverse goederen.

Het aandeel van deze post dat gaat naar promotie en verkoop is bij de organisatoren een stuk hoger dan bij de ensembles. Ruim 10% (uitgedrukt als aandeel binnen de post diensten en diverse goederen) geven de organisatoren uit aan promotie. Uitgedrukt op de totale uitgaven spenderen zij ongeveer 7% aan promotie, ofwel gemiddeld bijna 60.000 euro gemiddeld per organisator. Bij de organisatoren ligt de 50% van uitgaven aan promotie op 27.000 euro; de helft geeft minder aan promotie en de helft geeft meer. De uitschieters gaven tot meer dan 200.000 euro aan promotie in 2007.

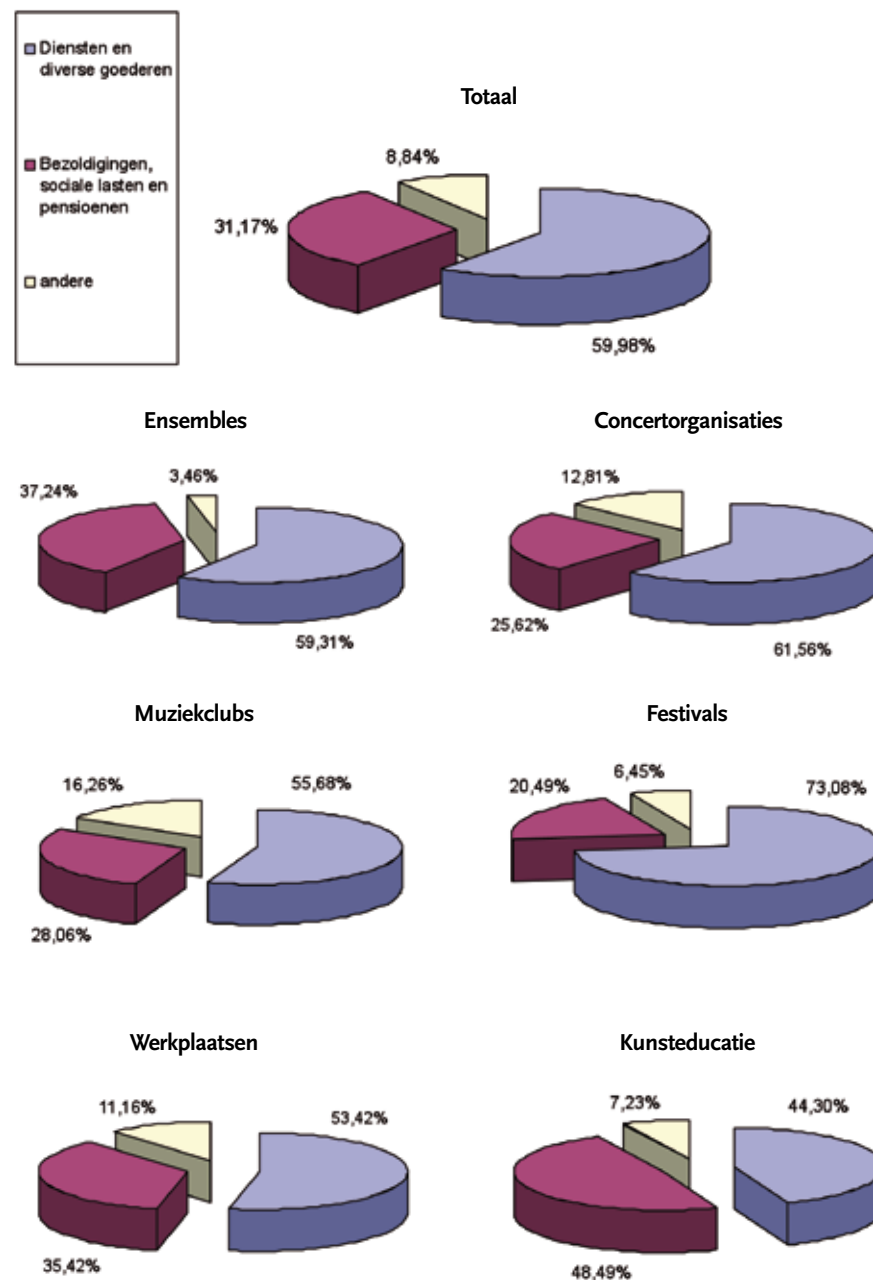
Bij de *festivals* is de verdeling van de uitgaven binnen de post van diensten en diverse goederen nog iets anders. Zij geven duidelijk een kleiner aandeel van hun uitgaven aan huur en 'vergoedingen aan derden', maar spenderen duidelijk een groter aandeel aan promotie.

16% van de uitgaven in de post van diensten en diverse goederen gaat naar promotie bij de festivals. Uitgerekend op de totale uitgaven blijkt dat de festivals gemiddeld 12% van al hun uitgaven gebruiken voor het maken van promotie. Dit is een gemiddelde van ongeveer 90.000 euro per festival. De helft van de festivals geeft echter minder dan 35.000 euro aan promotie. De uitschieters naar boven zijn enkele festivals die tot meer dan 300.000 euro spenderen aan promotie.

Let wel dat veel van de uitgaven van promotie niet steeds in cash zijn. De ruilvereenkomsten met media die bij de sponsoring onder de inkomsten vielen, komen hier terecht bij de uitgaven. De vaak zeer hoge bedragen die aan promotie worden gegeven zijn meer dan waarschijnlijk afkomstig uit ruilvereenkomsten. De informatie die we hebben is niet voldoende gedetailleerd om dit volledig te analyseren.

Andere uitgaven. De diensten en diverse goederen en bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen maken gemiddeld ongeveer 92% uit van alle uitgaven. De overige uitgaven zijn verspreid over enkele kleinere posten. Dit zijn echter kleinere kostenposten die niet afzonderlijk besproken zullen worden in dit dossier. In de tabel in bijlage staat het aandeel van deze verschillende posten wel vermeld.

Grafieken:
opsplitsing uitgaven in drie grote posten

2.5.4 Vergoedingen

De totale vergoedingen die we in vorige hoofdstuk hebben besproken kunnen hier terug opgenomen worden in verhouding tot de totale uitgaven. Hierboven zagen we immers dat deze verdeeld zitten over de bezoldigingen en sociale lasten enerzijds en de diensten en diverse goederen anderzijds. Dit maakt het moeilijk om uitspraken te doen over deze posten, omdat lonen en andere vergoedingen moeilijk los van elkaar kunnen gezien worden.

De 65 organisaties waarvan we de volledige tewerkstellingsinfo hebben gaven in 2007 bijna 30 miljoen euro aan vergoedingen. Dit komt overeen met 56% van de totale uitgaven van die organisaties. Het aandeel van vergoedingen in de uitgaven ligt het hoogst bij de ensembles, waar 70% van alle uitgaven gaan naar vergoedingen. Bij de organisatoren schommelt dit aandeel rond de 50%.

Tabel:
vergoedingen als aandeel in totale uitgaven

	Ensembles n = 26	Concert-organisatoren n = 10	Muziekclubs n = 12	Festivals n = 12	Educatie n = 5	Totaal n = 65
Totaal vergoedingen	10.067.805	6.276.868	8.477.224	3.155.637	1.271.444	29.248.978
Totaal uitgaven	14.361.618	13.191.411	16.763.802	6.071.839	1.968.476	52.357.146
% vergoedingen in totale uitgaven	70,1%	47,6%	50,6%	52,0%	64,6%	55,9%

2.5.5 Artistieke uitgaven

Een economische indicator die apart wordt opgevraagd is de 'artistieke productiekost'. Hieronder vallen alle kosten die nodig zijn om het artistieke eindproduct te realiseren. Dit zijn onder andere de lonen van het artistiek personeel vevat, maar ook al het materiaal, kostuums, decor, betaalde uitkoopsommen voor receptief werkende organisaties, alsook alle bijdragen voor coproducties en samenwerkingen.

Tabel:
artistieke kosten naar type organisatie en grootte op basis van totale omzet

	N	Gemiddeld % artistieke kosten	Gemiddeld bedrag artistieke kosten
Ensembles	27	74,3%	436.694
<= 100.000 euro	9	65,5%	125.056
100.001 – 200.000 euro	10	74,4%	269.051
+200.000 euro	8	84,1%	996.841
Concertorganisaties	11	54,8%	478.337
<= 100.000 euro	5	56,4%	114.094
100.001 – 200.000 euro	1	59,3%	340.594
+200.000 euro	5	52,2%	870.128
Muziekclubs	19	59,3%	561.727
<= 100.000 euro	6	54,8%	178.970
100.001 – 200.000 euro	3	64,9%	302.963
+200.000 euro	10	56,0%	869.009
Festivals	15	54,93%	334.630
<= 100.000 euro	6	59,2%	176.131
100.001 – 200.000 euro	4	72,2%	345.155
+200.000 euro	5	36,0%	555.886
Kunsteducatie	4	85,6%	395.538
Totaal	76	63,9%	450.149
<= 100.000 euro	27	60,4%	144.781
100.001 – 200.000 euro	20	73,3%	292.525
+200.000 euro	29	60,7%	853.953

Kunsteducatie is niet verder opgesplitst omdat er zowel in de kleinste als de grotere grootteklasse slechts 1 organisatie zit.

Van 76 organisaties hebben we een indicatie van de artistieke kosten. Gemiddeld spenderen deze 64% van hun uitgaven aan artistieke kosten. Er is echter wel een verschil tussen de uitvoerders (ensembles), de organisatoren (concertorganisatoren, muziekclubs en festivals) en de kunsteducatie.

Net als in de analyses van aandeel lonen naar artistieke medewerkers, hebben de *ensembles* een zeer hoog aandeel artistieke kosten. 74% van alle uitgaven van de ensembles gaat naar artistieke uitgaven. Ook blijkt dat de grotere ensembles een groter aandeel van hun uitgaven

spenderen aan artistieke kosten. Dit betekent dus dat de overheadkosten dalen naarmate het ensemble groter is. Het zakelijke beleid van een ensemble moet zowel in de kleinere als de grotere ensembles uitgevoerd worden. De vaste kosten die dit met zich meebrengen wegen in grotere ensembles relatief gezien minder sterk door dan bij de kleinere. Hierdoor stijgt het aandeel artistieke kosten naarmate het ensemble groter is. De kleinste ensembles geven 65% van hun uitgaven aan artistieke kosten en dit stijgt tot 84% bij de grootste ensembles.

De *organisatoren* spenderen elk ongeveer 55% van hun totale uitgaven aan artistieke kosten. Opvallend is dat dit percentage zeer weinig afwijkt tussen de concertorganisatoren, muziekclubs en festivals. De concertorganisatoren en festivals spenderen 55% van hun uitgaven aan artistieke kosten en bij de clubs ligt dit iets hoger met 59%. Wel zijn er wat verschillen tussen de grootteklassen. Voor de concertorganisatoren is er niet zo veel verschil tussen de grootteklassen, maar bij de muziekclubs en vooral de festivals zijn er toch wel enkele verschillen. Daar zien we dat bij de grootste organisaties het kleinste aandeel van hun uitgaven naar artistieke kosten gaat. Hier blijkt dus de regel van de vaste kosten niet op te gaan en moeten we de omgekeerde conclusie trekken. Vanaf een bepaalde grootte van club of festival stijgen de overheadkosten zodanig dat er een kleiner percentage van de totale uitgaven kan gependend worden aan artistieke kosten. Eigenlijk zouden we hier een analyse moeten kunnen maken naar het vrijwilligerswerk. In de kleinere clubs en festivals zijn er onvoldoende middelen om al het personeel te vergoeden, waardoor er zeer veel vrijwilligerswerk is. Dit kan ook verklaren waarom ook de kleinste clubs en festivals een relatief kleiner aandeel artistieke kosten hebben. Een minimale zakelijke ondersteuning is immers steeds noodzakelijk. Daardoor liggen de overheadkosten bij de kleinste clubs en festivals relatief hoog. Als dan de organisatie een beetje groeit, zijn er vaak niet de nodige middelen om direct veel extra ondersteuning te zorgen. Bij de grootste organisaties kan de werking dan wel verder uitgebouwd worden, waardoor de overheadkosten bij deze terug stijgen. Dit is wat de cijfers op het eerste zicht aantonen en wat ook aan bod kwam in het rondetafelgesprek met de muziekclubs.

De *kunsteducatie* ten slotte spendeert het grootste aandeel van de totale uitgaven aan artistieke productiekosten. 85% van alle uitgaven van de organisaties die educatie als hoofdactiviteit aanbieden, gaan naar artistieke kosten.

In onderstaande tabel worden de artistieke kosten afgezet tegen enerzijds het bedrag van de structurele subsidies en anderzijds het totale subsidiebedrag. Algemeen blijkt dat de artistieke kosten meer dan 70% hoger liggen dan het bedrag van de structurele subsidies. Als we het totale subsidiebedrag bekijken, ligt dit ongeveer 10% lager dan de uitgaven voor artistieke kosten. Het grootste verschil tussen de subsidies en de artistieke kosten vinden we terug bij de muziekclubs. De artistieke kosten liggen daar ongeveer 2,5 maal zo hoog dan het bedrag van de structurele subsidies. Ten opzichte van het totale subsidiebedrag moeten de muziekclubs nog ongeveer 50% kunnen bijleggen om de artistieke kosten te dekken.

Tabel:

artistieke kosten ten opzichte van de structurele en totale subsidies

	Ensembles n = 27	Concert- organisaties n = 11	Muziekclubs n = 19	Festivals n = 15	Totaal
Artistieke kosten	11.790.750	5.261.706	10.672.805	5.354.075	33.079.336
Structurele subsidies	8.215.000	4.194.297	4.280.490	2.384.000	19.073.787
% artistieke kosten in structurele subsidies	143,5%	125,4%	249,3%	224,6%	173,4%
Totale subsidies	8.536.391	8.637.793	7.420.486	5.745.532	30.340.202
% artistieke kosten in totale subsidies	138,1%	60,9%	143,8%	93,2%	109,0%

2.5.6 Samenvatting rondetafel financieel

Wie in 2009 de woorden 'financiële indicatoren' hoort, denkt impliciet aan crisis. De huidige economische crisis heeft echter geen invloed op de activiteiten van de gesubsidieerde organisatoren. Volgens de muziekclubs zijn er meer bezoekers en drinken ze meer. Ook de festivals en concertorganisatoren zien meer volk over de vloer komen. Muziek volgt blijkbaar dezelfde trend als bijvoorbeeld de filmindustrie: in tijden van crisis draait de sector goed omdat mensen net willen ontsnappen aan het crisisgevoel. Een andere verklaring die gegeven wordt, is de opkomst van wat trendwatchers de 'belevingscultuur' noemen. Hierbij gaan mensen actief op zoek naar activiteiten die in groep kunnen beleefd worden en dus gedeeld met anderen. Een laatste verklaring kan ook zijn dat door de crisis het vakantiebudget een stuk minder groot is en dat een festival bezoeken in eigen land meer voor de hand ligt dan een dure vakantie naar het buitenland. Voor elk van de verklaringen valt zeker iets te zeggen, maar het belangrijkste is dat de Vlaamse festivals zeer succesvol waren in 2009. Zo kopte De Standaard op 31 juli 'Festivals breken alle records'. Dat gaat bovendien niet enkel op voor de grote festivals, maar ook de kleinere mochten in 2009 vaak zeer veel volk verwelkomen.

De verwachtingen rond de toekomst van sponsoring waren echter minder positief. Voor ensembles hebben we hierboven gezien dat sponsoring geen grote bron van inkomsten is. Het probleem is dat een ensemble naar een sponsor toe niet veel kan teruggeven. Een receptief huis kan zijn sponsor profileren, voor een ensemble is dat zeer moeilijk. Bovendien kwam bij de ensembles de opmerking dat sponsoring eigenlijk mecenaat moet zijn. Als het gaat om bedrijven die op een goedkope manier evenementen willen hebben, en daar de subsidiëring van de overheid voor gebruiken, zijn daar wel vraagtekens bij te plaatsen. Maar om mecenaat verder te kunnen uitbouwen moet er iets gedaan worden aan de fiscale aftrekbaarheid van giften aan culturele organisaties. Ook de muziekclubs gaven aan dat de onderhandelingen met de sponsors dit jaar zeer moeilijk waren. Uit de cijfers blijkt wel dat de muziekclubs een significant aandeel van hun inkomsten uit sponsoring halen. Dit hangt echter samen met het feit dat enkele muziekclubs ook festivals organiseren. Indien het mogelijk is om het effect van de festivals er uit te halen, zou het percentage inkomsten afkomstig van sponsoring volgens de gesprekspartners voor

muziekclubs op hetzelfde niveau liggen dan dat van de concertorganisatoren. Sponsors zijn immers vaak enkel geïnteresseerd in de grote evenementen.

Er werd tijdens de rondetafelgesprekken ook gepraat over alternatieve inkomsten. Hierbij werd vooral naar enkele andere departementen gekeken. Zo vroegen de clubs zich hardop af waar de verantwoordelijkheid van de muziekclubs stopt en het jeugdbeleid begint. Dit had dan vooral betrekking op het aanbieden van de extra faciliteiten. De concertorganisatoren op hun beurt keken bijvoorbeeld naar toerisme, waarvoor de culturele sector een stuk dienstverlenend is. Een mooi voorbeeld hiervan is de Koningin Elisabethzaal die deels gerenoveerd werd met geld uit toerisme (het zogenaamde congretoerisme omdat de zaal ook ruimte heeft om grote congressen te organiseren). Ook economie (met 50% eigen inkomsten wordt ook geld gegenereerd voor Vlaanderen) en tewerkstelling (zie de resultaten van het gesprek rond tewerkstelling) kwamen in de verschillende groepen enkele keren aan bod.

2.5.7 Korte samenvatting hoofdstuk financieel

Voor de financiële indicatoren hebben we informatie van 81 organisaties. Deze hadden in 2007 ruim 67 miljoen euro inkomsten. Van deze inkomsten was 56% afkomstig uit subsidies en 38% uit omzet. Bij de muziekclubs is een iets lager aandeel van de inkomsten afkomstig uit subsidies en algemeen geldt ook de regel dat de grotere organisaties een lager aandeel van hun inkomsten uit subsidies halen. De omzet is bij de ensembles vooral gelijk aan de uitkoopsommen, goed voor bijna één derde van de totale inkomsten van de ensembles. Bij de organisatoren staan de verkopen van tickets en abonnementen in voor 16% van de totale inkomsten en de verkoop van drank voor 12%. De festivals ten slotte halen 10% van hun totale inkomsten uit sponsoring. De muziekclubs, concertorganisatoren en vooral ensembles halen amper inkomsten uit sponsoring. Tijdens de rondetafelgesprekken werd vooral aangehaald dat sponsoring eigenlijk mecenaat moet zijn, maar dat dit te weinig voorkomt. Het fiscaal aantrekkelijker maken van giften aan culturele organisaties zou hieraan iets kunnen verhelpen. De mogelijkheden voor sponsoring werden niet zo positief geëvalueerd. Sponsors zijn vooral geïnteresseerd in de grote massa-activiteiten. Daarom dat vooral de festivals een groter bedrag aan sponsoring kunnen verzamelen en ook enkele muziekclubs die een festival organiseren een significant sponsorbedrag kunnen binnen halen. Bovendien gaat het vaak niet over sponsoring in cash geld, maar worden er ruilcontracten afgesloten met media, waarbij media-aandacht wordt verkregen in ruil voor de zichtbaarheid van de sponsor.

In het totaalbedrag van subsidies staan de structurele subsidies in voor 77%. De ensembles en werkplaatsen kunnen deze structurele subsidies amper aanvullen met andere vormen van subsidies, maar de concertorganisaties, muziekclubs en festivals halen ook relatief veel subsidies uit andere bronnen (vooral gemeente, provincie en stad). Voor de concertorganisatoren en muziekclubs staan de structurele subsidies in voor ongeveer 70% van het totale subsidiebedrag, voor de festivals zelfs maar voor 58%. Het totaalbedrag aan subsidies wordt zo vermeerderd van 21 miljoen euro tot ruim 32 miljoen euro.

Aan de kant van de uitgaven staan de bezoldigingen en sociale lasten in voor ongeveer een derde van alle uitgaven en de post diensten en diverse goederen voor 60%. Deze laatste post werd verder in detail besproken en bevat alle uitgaven in verband met huur, vergoedingen aan derden, verplaatsingskosten, promotie... De relatief grote aandelen van uitgaven naar

promotie staan in direct verband met de inkomsten uit sponsoring die vaak om ruilcontracten handelen met media zoals kranten en tijdschriften. Als alle vergoedingen bij elkaar worden opgeteld (zie deel tewerkstelling), maken deze zelfs meer dan de helft uit van alle uitgaven en voor de ensembles zelfs 70%.

Een indicator die apart wordt opgevraagd is deze die betrekking heeft op de artistieke uitgaven. Hieronder vallen alle directe kosten die gemaakt worden om het artistieke eindproduct te realiseren. Deze staan in voor gemiddeld 64% van alle uitgaven, en bij de ensembles zelfs 74%. Als we ook deze terug koppelen naar het bedrag van structurele subsidies, blijkt dat de artistieke uitgaven gemiddeld 73% hoger liggen. Bij de muziekclubs en festivals bedragen de artistieke uitgaven zelfs meer dan het dubbel van de structurele subsidies. Ook in vergelijking met het totale subsidiebedrag liggen de artistieke uitgaven nog steeds 10% hoger. De 72 ensembles, concertorganisatoren, muziekclubs en festivals geven een totaalbedrag aan van 33 miljoen artistieke uitgaven.

2.6 Tijdreeksen financiële indicatoren

Naast de data van 2007 hebben we ook de afrekeningdossiers van 2006 in een bestand gegoten. Boven werd reeds enkele malen aangegeven dat niet alle data uit 2006 zich lenen tot longitudinale analyses. Zo werd tewerkstelling anders opgevraagd en is ook de resultatenrekening in andere posten aangeleverd. Toch zijn er een aantal interessante vergelijkingen mogelijk op basis van de twee bestanden. Hieronder worden deze voorgesteld.

Er zijn twee manieren om de groepen met elkaar te vergelijken. Ten eerste kunnen de gegevens van de volledige groep met elkaar vergeleken worden. Dit geeft een beeld van de gesubsidieerde organisaties per jaar. Indien er verschillen zijn tussen twee jaren kunnen die dan enerzijds toegeschreven worden aan veranderingen binnen de organisaties, maar anderzijds ook aan veranderingen in de groep die gesubsidieerd wordt. Voor de analyses van de structurele subsidies was er een verandering in de groep gesubsidieerden tussen 2006 en 2007. Eerst zullen hier enkele indicatoren voorgesteld worden van de ganse groep, en daarna worden enkel de organisaties meegenomen die zowel in 2006 als in 2007 structureel gesubsidieerd werden.

2.6.1 Volledige groep structureel gesubsidieerden

Een eerste probleem in de vergelijking van de totale groep uit 2006 en 2007 is dat het aantal structureel gesubsidieerde organisaties verschilt. Voor 2006 hebben we informatie over 68 organisaties en voor 2007 over 72⁴⁰. Vermits er in 2007 meer organisaties structureel ondersteund werden, is het niet verwonderlijk dat de totale inkomsten en totale uitgaven gestegen zijn. Deze stijging is echter veel sterker dan de stijging van het aantal organisaties. Voor 2007 zitten er ongeveer 6% meer organisaties in het bestand, terwijl de totale inkomsten stegen van ongeveer 50 miljoen euro in 2006 tot 64 miljoen euro in 2007, een stijging met bijna 30%. Dit komt wel ongeveer overeen met de stijging in structurele subsidies over deze twee periodes. Het totaalbedrag van subsidies dat deze organisaties ontvingen steeg nog

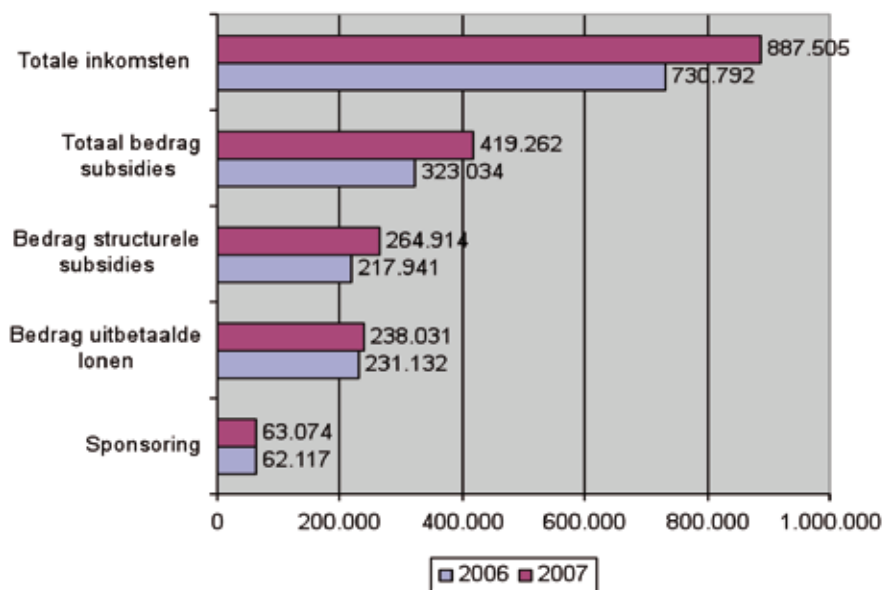
40- Kunsteducatie en werkplaatsen zijn niet mee opgenomen in deze analyse, voor 2006 hebben we dan 1 missing, voor 2007 zijn er twee missings.

sterker: in 2007 lag dit totaalbedrag bijna 40% hoger dan in 2006. Het verschil in aantal organisaties maakt het echter wel moeilijk deze cijfers te interpreteren.

Daarom is het makkelijker te werken met het gemiddelde bedrag per organisatie. Op deze manier kan de totale groep vergeleken worden, zonder rekening te moeten houden met het verschil in aantal organisaties.

Grafiek:

gemiddeld bedrag per organisatie voor de ganse groep

De gemiddelde organisatie die in 2007 structureel ondersteund werd heeft duidelijk meer inkomsten en een hoger bedrag (structurele) subsidies. De totale inkomsten van de gemiddelde organisatie zijn met ruim 20% gestegen tot 887.505 euro. Het gemiddelde bedrag van structurele subsidies is eveneens met ongeveer 20% gestegen, terwijl de totale inkomsten uit subsidies zelfs met ongeveer 30% zijn gestegen tot bijna 420.000 euro gemiddeld per organisatie. Het gemiddelde bedrag dat uitbetaald wordt aan lonen en het gemiddelde bedrag van sponsoring is wel ongeveer gelijk gebleven tussen de twee subsidierondes.

Deze evolutie is echter niet gelijk voor alle types van organisaties. Voor de *ensembles* geldt dat de totale inkomsten en het totale subsidiebedrag met ongeveer 8% zijn gestegen. De structurele subsidies zijn voor het gemiddeld ensemble zelfs met 12% gestegen, maar de inkomsten uit sponsoring zijn in 2007 veel lager dan in 2006. Waar in 2006 de ensembles nog gemiddeld meer dan 6.000 euro sponsoring binnen haalde, is dit in 2007 gezakt tot ongeveer 1.700 euro.

De groep van *concertorganisatoren* is niet enkel in omvang sterk gegroeid ten opzichte van

2006, maar de gemiddelde concertorganisator is ook veel groter. De gemiddelde inkomsten van de concertorganisatoren zijn bijna dubbel zo hoog (van 673.965 euro in 2006 tot 1.447.435 in 2007). Het bedrag dat de gemiddelde concertorganisator ontvangt aan structurele subsidies is in 2007 ten opzichte van 2006 gestegen met ongeveer 70% (van 226.000 euro tot 381.000 euro), en het totale subsidiebedrag steeg zelfs met 80% (van iets minder dan 445.000 euro tot iets meer dan 800.000 euro). Vooral het bedrag ontvangen aan sponsoring is zeer sterk gestegen. Van ongeveer 5.000 euro gemiddeld in 2006, ontving de gemiddelde concertorganisator in 2007 iets meer dan 56.000 euro aan sponsoring, wat dus meer dan een vertienvoudiging is.

Voor de gemiddelde *muziekclub* is het subsidiebedrag (zowel totaal als structureel) met ongeveer 6% gestegen, maar zijn de totale inkomsten wel met 4% gedaald. Opvallend is ook dat de gemiddelde club in 2007 bijna 30% minder inkomsten aan sponsoring verkreeg dan in 2006. Voor het gemiddelde *festival* geldt dat het bedrag dat ze ontvingen uit (structurele) subsidies bijna 20% hoger lag in 2007. Toch zijn de totale inkomsten met iets meer dan 6% gedaald. De festivals, die veruit het hoogste bedrag halen uit sponsoring (zie boven) zagen dit bedrag in 2007 ten opzichte van 2006 met ongeveer 3% stijgen.

Voor enkele analyses kunnen we bovendien een overzicht geven op langere termijn. In de dossiers van 2006 zit over eigen inkomsten en totale inkomsten immers informatie voor elk jaar van de subsidieronde 2003-2006⁴¹. Aangevuld met de informatie van 2007, hebben we voor deze variabelen een overzicht van vijf jaar. Via deze twee variabelen kunnen we ook het percentage eigen inkomsten berekenen. Onderstaande tabel geeft een overzicht van deze berekeningen.

Voor de periode 2003-2006 gaat het om dezelfde groep organisaties (structureel gesubsidieerd periode '03-'06), maar in 2007 verandert de samenstelling van de groep.

Voor het totaal aan organisaties geldt tussen 2003 en 2006 dat de totale inkomsten zijn toegenomen met 9%. Het subsidiebedrag is in deze periode toegenomen met 4% en de eigen inkomsten met 13%⁴². Een logisch gevolg hiervan is dat het percentage eigen inkomsten in deze periode ook is toegenomen (53% in 2003 naar 55% in 2006). Dit geldt echter weer niet voor alle types van organisaties.

Voor de *ensembles* geldt dat het subsidiebedrag zeer licht is gestegen tussen 2003 en 2006, maar de eigen inkomsten zijn lichtjes gedaald, waardoor het aandeel van subsidies in de totale inkomsten is gestegen van 53% tot 57%.

Bij de *festivals* zien we tussen 2003 en 2006 zowel een stijging van ruim 5% bij de eigen inkomsten als bij de subsidies, waardoor het aandeel eigen inkomsten in de totale inkomsten ongeveer gelijk bleef.

Bij de *concertorganisatoren* en *muziekclubs* is er wel een sterke stijging van het aandeel eigen inkomsten. De eigen inkomsten van de muziekclubs zijn tussen 2003 en 2006 met een derde gestegen en de eigen inkomsten van de concertorganisatoren stegen in dezelfde periode met ongeveer twee derde. Bij deze twee types organisaties was er dus een sterke stijging van het percentage eigen inkomsten.

41- Eigen inkomsten = totale inkomsten – alle subsidies

42- Het merendeel van de subsidies zijn structurele subsidies, die worden vast gelegd voor de gehele periode en zijn dus niet zozeer aan verandering onderhevig.

De grootste verandering zit in de overgang naar 2007. Over het totaal bekeken blijft het aandeel eigen inkomsten van de totale groep redelijk constant (55% in 2006 tegenover 53% in 2007). Achter dit constante gemiddelde zitten echter wel enkele verschuivingen. Ten eerste blijkt dat de bedragen sterk zijn gestegen. De gemiddelde organisatie die in 2006 structureel gesubsidieerd werd, stond in voor ruim 700.000 euro aan inkomsten. In 2007 was dit 915.000 euro, een stijging met bijna 30%. De ontvangen subsidies zijn echter nog sterker gestegen tussen 2006 en 2007. De gemiddelde organisatie ontving in 2006 in totaal ongeveer 318.000 euro subsidies en in 2007 was dit gestegen tot 430.000 euro, een stijging met 35%. Hierdoor is het aandeel eigen inkomsten gedaald van 55% naar 53%.

De grootste verandering vinden we ook hier terug bij de concertorganisatoren. De concertorganisatoren die in 2007 structureel gesubsidieerd werden, hadden veel meer eigen inkomsten, waardoor er hier net een sterke stijging is van het aandeel eigen inkomsten is in het totaal. Hierbij moeten we wel in het achterhoofd houden dat de samenstelling van de groep concertorganisatoren tussen 2006 en 2007 sterk veranderd is. Van de 11 concertorganisatoren die in 2007 structureel ondersteund werden, zaten er slechts vijf ook in 2006 in het bestand⁴³. Door het toevoegen van enkele grote spelers en het wegvallen van enkele kleinere blijkt bovendien dat de gemiddelde concertorganisator in 2007 meer inkomsten had dan de gemiddelde muziekclub. Hoewel de muziekclubs nog steeds meer eigen inkomsten hebben, halen de concertorganisatoren meer inkomsten omdat ze een groter bedrag subsidies ontvangen.

Tabel:
vergelijking van de ganse groep, gemiddelde per organisatie

	N	Ensembles	Concert-organisatoren	Muziekclubs	Festivals	Totaal
Eigen inkomsten 2003	65	232.254	130.598	599.337	448.077	343.905
Totale inkomsten 2003	65	495.465	506.316	993.131	735.032	649.777
% eigen inkomsten 03		46,9%	25,8%	60,3%	61,0%	52,9%
Eigen inkomsten 2004	65	217.554	155.164	663.914	505.356	367.217
Totale inkomsten 2004	65	485.526	530.556	1.022.745	811.886	672.400
% eigen inkomsten 04		44,8%	29,2%	64,9%	62,2%	54,6%
Eigen inkomsten 2005	65	226.921	180.236	783.323	539.485	407.686
Totale inkomsten 2005	65	492.451	630.796	1.139.628	864.559	724.587
% eigen inkomsten 05		46,1%	28,6%	68,7%	62,4%	56,3%
Eigen inkomsten 2006	65	204.043	216.117	796.984	471.984	389.209
Totale inkomsten 2006	65	475.649	660.234	1.174.965	775.493	707.361
% eigen inkomsten 06		42,9%	32,7%	67,8%	60,9%	55,0%
Eigen inkomsten 2007	73	217.612	836.204	1.007.840	366.016	484.800
Totale inkomsten 2007	73	474.825	1.925.790	1.568.789	692.569	915.006
% eigen inkomsten 07		45,8%	43,4%	64,2%	52,8%	53,0%

2007: werkplaatsen niet mee genomen, waren er in 2006 ook niet, kunsteducatie is ook niet meegenomen.

43- De concertverenigingen van het Lemmensinstituut en het conservatorium zijn samen met de 'Beethoven academie' afgevallenen, en de Spiegel, Concertgebouw Brugge, Augustinus vzw, (K-RAA-K)³ vzw, NMT productions en de Handelsbeurs zijn er bij gekomen.

2.6.2 In beide jaren structureel ondersteund

Hierboven werden verschillen besproken tussen verschillende jaren. Het verschil in aantal organisaties tussen 2006 en 2007 werd opgelost door gebruik te maken van het gemiddelde bedrag per organisatie. De verschillen die dan naar boven kwamen kunnen echter ofwel het resultaat zijn van veranderingen in de organisaties, ofwel van de samenstelling van de groep tussen 2006 en 2007. Om ook het verschil in samenstelling tussen de groepen uit te klaren worden de analyses ook apart besproken voor de organisaties die zowel in 2006 als in 2007 structureel ondersteund werden.

Er zijn 53 organisaties die zowel in 2006 als in 2007 structureel gesubsidieerd werden⁴⁴. Deze 53 organisaties zagen hun subsidies sterk stijgen bij de overgang naar een nieuwe subsidieronde in 2007. Het bedrag van de structurele subsidies steeg van ruim 12 miljoen euro tot bijna 15 miljoen euro, een stijging met 20%. De 'andere subsidies' volgden deze trend waardoor het totale subsidiebedrag steeg van 18 miljoen euro tot 21,5 miljoen euro, ook een stijging met ongeveer 20%.

De kleinste stijging was er bij de 21 *ensembles* die in beide periodes structureel ondersteund werden. In 2006 kregen deze ensembles gemiddeld 328.571 euro structurele subsidies. In 2007 was dit 361.905, een stijging met 10%. Ook de totale inkomsten en het totale subsidiebedrag stegen met ongeveer 10%. Opvallend is dat de inkomsten uit sponsoring sterk zijn terug gevallen tussen 2006 en 2007. In 2006 ontving het gemiddelde ensemble ongeveer 8.500 euro aan sponsoring, in 2007 was dit teruggevallen tot 2.200 euro.

Deze negatieve evolutie in de inkomsten uit sponsoring zien we ook terug komen bij de muziekclubs en *festivals*. Hoewel de festivals in 2007 nog steeds gemiddeld 140.476 euro sponsoring ontvingen, is dit toch een afname met bijna 7% (151.765 euro in 2006). Toch stijgen de totale inkomsten van de festivals met 14%. Zij zagen hun structurele subsidies met iets meer dan 20% stijgen, maar de rest van de subsidies volgde deze stijging niet waardoor het totale subsidiebedrag met ongeveer 7% steeg.

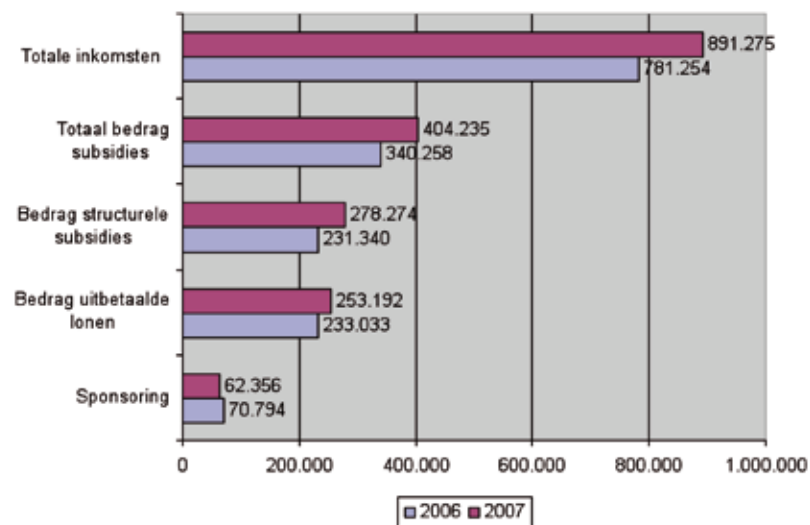
De *muziekclubs* konden in 2007 rekenen op gemiddeld 96.613 euro sponsoring, wat een daling is van 14% ten opzichte van de 112.210 euro gemiddeld in 2006. Ook bij de muziekclubs zien we dus een significante daling van het totale sponsorbedrag tussen 2006 en 2007. Toch stijgen de totale inkomsten van deze clubs met 15%. Het bedrag van structurele subsidies steeg met 27% tot gemiddeld 212.214 euro. De totale subsidiepot steeg zelfs met 37% tot gemiddeld 329.203 euro per club.

De grootste stijging van inkomsten zien we bij de *concertorganisatoren*. In 2006 hadden de vijf concertorganisatoren die zowel in 2006 als in 2007 structureel ondersteund werden gemiddeld 714.005 euro inkomsten. In 2007 is dit bedrag gestegen tot 937.149 euro, een stijging met 31%. Zij zagen het bedrag van structurele subsidies bijna verdubbelen tot gemiddeld 240.389 euro en de totale subsidiepot steeg hier met 31% tot 536.506 euro. Opvallend is dat de inkomsten uit sponsoring ook sterk zijn gestegen bij de concertorganisatoren. In 2006 hadden ze gemiddeld 6.137 euro sponsoring, dit steeg in 2007 tot 15.973 euro. Daarmee blijven ze nog steeds een heel eind onder de 96.000 euro die de collega's in de muziekclubs kregen. We moeten er wel rekening mee houden dat niet alle

44- Voor de lijst met organisaties: zie bijlage

inkomsten van de concertorganisatoren te maken hebben met de artistieke werking. Ook bijvoorbeeld de verhuur van zalen aan derden hoort bij de eigen inkomsten. We kunnen dus met deze cijfers geen concrete uitspraken doen over de artistieke werking van de organisaties. Daarvoor moeten we blijven kijken naar het aantal activiteiten, bezoekers en artistieke kosten.

Over het algemeen zien we dus dat de totale inkomsten, het subsidiebedrag en het bedrag van uitbetaalde lonen in 2007 een stuk hoger lagen dan in 2006. Enkel het bedrag van *sponsoring* is gedaald met 12%. Zowel bij de ensembles, de festivals en de muziekclubs zagen we een (sterke) daling van het sponsorbedrag. Toch kunnen we hier niet echt van een trend spreken voor alle organisaties. Bij de acht ensembles die *sponsoring* ontvingen, zien we dat er drie constant gebleven zijn in het bedrag, vijf gedaald en slechts één gestegen. De stijging bij de concertorganisatoren is er omdat twee van de vijf organisaties hun sponsorbedrag zagen stijgen. Bij de clubs zijn er ongeveer even veel die hun sponsorbedrag zagen stijgen dan wel dalen. Het negatief netto effect van de *sponsoring* bij muziekclubs komt vooral door het wegvallen of verminderen van een heel groot sponsorcontract bij één club. Bij de festivals zijn er eigenlijk maar twee die hun sponsorbedrag zagen dalen. Anderzijds kenden negen festivals een (lichte) stijging van het sponsorbedrag. Er is echter één groot festival dat zijn *sponsoring* zodanig sterk zag dalen dat het netto effect van alle festivals samen negatief wordt. Het totaalbedrag van *sponsoring* is dus wel redelijk gedaald, maar dat betekent niet dat dit voor alle organisaties geldt. We moeten ook in het achterhoofd houden dat twee organisaties op vijf geen *sponsoring* ontvangt. Als we dan kijken naar de 34 organisaties die wel *sponsoring* ontvangen, blijkt zelfs dat er 17 organisaties zijn die het sponsorbedrag zagen stijgen⁴⁵. Daartegenover zijn er slechts 12 organisaties waarbij het sponsorbedrag (sterk) daalde. Er zijn echter enkele organisaties die hun sponsorbedrag zo sterk zagen dalen dat het netto effect dus negatief is.

45- Vanaf 1000 euro verschil spreken we van een stijging of daling, er zijn in dat geval 5 organisaties die in 2007 hetzelfde bedrag ontvingen dan in 2006.

Ook de analyse naar eigen inkomsten en totale inkomsten over de periode 2003-2007 is opnieuw uitgevoerd voor de organisaties die zowel in 2006 als in 2007 structureel ondersteund werden. In de tabel staat ook nu weer de evolutie van de inkomsten af te lezen per type organisatie en het percentage dat de eigen inkomsten in het totaal uitmaken. Deze info van 2003 tot 2007 hebben we van 51 organisaties die zowel in 2006 als in 2007 structureel ondersteund werden.

Over de vijf jaar bekeken zijn de totale inkomsten van deze 51 organisaties met ongeveer 30% gestegen. De eigen inkomsten deden het nog net iets beter, met een stijging van 34%. Daardoor is er een lichte stijging in het percentage dat deze eigen inkomsten innemen in het totaal. Ook hier zijn er wel wat verschillen tussen de verschillende types van organisaties.

Enkel bij de *ensembles* zijn de totale inkomsten sterker gestegen dan de eigen inkomsten over de periode van vijf jaar. Bovendien is dit niet enkel te wijten aan een spectaculaire stijging van de subsidies in 2007. Zowel de eigen als de totale inkomsten stegen wel aanzienlijk in 2007, maar voor de eigen inkomsten was deze stijging maar net voldoende om terug ongeveer op het niveau van 2003 uit te komen. Tussen 2003 en 2006 daalden de eigen inkomsten van de ensembles met 14%. Achter dit gemiddelde van de ensembles gebeurt er echter veel. Zo zien we zelfs binnen één ensemble grote fluctuaties in de eigen inkomsten. Zo kan het zijn dat de eigen inkomsten in 2003 400.000 euro bedroegen, in 2004 daalden tot 200.000 euro om dan het jaar erna te stijgen tot 500.000 euro en in 2006 weer terug te vallen naar 200.000 euro. Er zijn maar enkele ensembles waarbij het totaalbedrag van eigen inkomsten eerder stabiel blijft. Bij alle andere zien we grote fluctuaties, waarbij het bedrag van het ene jaar op het andere kan halveren of verdubbelen. Daarom is het moeilijk hier dieper op in te gaan en kunnen we eigenlijk enkel echt het totaal of het gemiddelde zoals in de tabel bekijken.

Voor de *concertorganisatoren* geldt dat zowel de eigen als de totale inkomsten zeer sterk zijn gestegen. De eigen inkomsten zijn meer dan verdubbeld in de periode 2003-2007, terwijl de totale inkomsten in dezelfde periode net niet verdubbelden. Doordat de eigen inkomsten in 2003 echter op een redelijk laag niveau zaten, is de invloed op het percentage eigen inkomsten niet zo heel groot. Van ongeveer 30% eigen inkomsten in 2003 steeg dit tot 34% in 2007. Belangrijk is echter te zien dat deze eigen inkomsten jaar na jaar een gestage toename kenden. In 2006 maakten ze zelfs 36% uit van de totale inkomsten, maar door een verhoging van de subsidies in de nieuwe ronde van 2007 liep dit enkele percenten terug, terwijl ook toen de eigen inkomsten gemiddeld met ruim 20.000 euro stegen.

Ook bij de *muziekclubs* stegen de eigen inkomsten sneller dan de ontvangen subsidies. Hoewel de stijging van eigen inkomsten minder spectaculair is dan bij de concertorganisatoren, is het effect op het percentage eigen inkomsten wel groot. Dit percentage steeg van 61% in 2003 tot 68% in 2006. De eigen inkomsten stegen in deze periode met 33%. Tussen 2006 en 2007 stegen de eigen inkomsten van deze muziekclubs nog eens met 15%. Maar met de nieuwe subsidieronde steeg het subsidiebedrag iets sterker, waardoor het percentage eigen inkomsten in 2007 net iets lager was dan in 2006.

Bij de festivals tenslotte zien we een gestage groei van zowel de totale als de eigen inkomsten, waarbij op het eindresultaat in 2007 de eigen inkomsten net iets sterker gegroeid zijn dan de subsidies. Daardoor steeg het aandeel van de eigen inkomsten van 49% in 2003 tot 50% in 2007.

Tabel:
gemiddelde eigen inkomsten en totale inkomsten per organisatie

	Ensembles	Concert-organisaties	Muziekclubs	Festivals	Totaal
N	19	5	14	13	51
Eigen inkomsten 2003	290.182	131.107	603.113	276.950	357.116
Totale inkomsten 2003	629.922	451.023	994.589	568.718	696.887
% eigen inkomsten 03	46,1%	29,1%	60,6%	48,7%	51,2%
Eigen inkomsten 2004	274.310	194.630	668.765	333.890	389.967
Totale inkomsten 2004	616.321	514.486	1.029.795	652.607	729.089
% eigen inkomsten 04	44,5%	37,8%	64,9%	51,2%	53,5%
Eigen inkomsten 2005	277.335	206.388	790.292	350.581	429.862
Totale inkomsten 2005	615.548	646.464	1.148.975	685.802	782.918
% eigen inkomsten 05	45,1%	31,9%	68,8%	51,1%	54,9%
Eigen inkomsten 2006	250.802	260.213	804.201	310.216	418.783
Totale inkomsten 2006	596.190	714.005	1.187.390	633.455	779.530
% eigen inkomsten 06	42,1%	36,4%	67,7%	49,0%	53,7%
Eigen inkomsten 2007	289.432	282.005	927.475	352.218	479.858
Totale inkomsten 2007	678.971	834.057	1.390.276	707.082	896.601
% eigen inkomsten 07	42,6%	33,8%	66,7%	49,8%	53,5%
Eigen inkomsten 07/03	1,00	2,15	1,54	1,27	1,34
Totale inkomsten 07/03	1,08	1,85	1,40	1,24	1,29

2.6.3 Kort overzicht tijdreeksen

Een eerste opmerking is dat de kwaliteit en gedetailleerdheid van de opgevraagde informatie bij de afrekening van de subsidies zeer sterk is verbeterd. Vooral voor tewerkstelling is de opgevraagde informatie in 2007 veel gedetailleerder en vollediger dan ervoor. Vermits dit in 2007 de eerste keer was dat de gedetailleerde info werd opgevraagd is het helaas onmogelijk om in dit over meerdere jaren weer te geven.

Rond de economische indicatoren kunnen wel een overzicht geven over verschillende jaren. Hierbij kunnen we ofwel de gehele groep structureel ondersteunde organisaties vergelijken, ofwel de groep die in elk van de jaren structureel ondersteund werd. In het eerste geval krijg je een overzicht van de groep die structureel ondersteund wordt en de evolutie van hun kenmerken. Als er dan verschillen zijn in de overgang naar een volgende subsidieronde kan je echter niet besluiten dat deze verschillen te wijten zijn aan verandering in de organisaties zelf of in de groep die gesubsidieerd wordt. Daarom zijn zowel de gehele groep als de groep organisaties die zowel in 2006 als in 2007 structureel ondersteund werden, met elkaar vergeleken.

In de evolutie van de gehele groep valt op dat de totale inkomsten en het subsidiebedrag sterk is gestegen tussen 2006 en 2007, de overgang naar de volgende subsidieronde. Als we kijken naar de inkomsten is de meest spectaculaire ontwikkeling te zien bij de concert-

organisatoren. Tussen 2003 en 2006 bleef deze groep hetzelfde (binnen één subsidieperiode), maar stegen de eigen inkomsten reeds met 65%. Tussen 2006 en 2007 veranderde de samenstelling van deze groep en stegen de gemiddelde eigen inkomsten met 287%. Dit laatste is dus duidelijk een gevolg van een verandering in de samenstelling van de groep van concertorganisatoren. Als we de groep bekijken die zowel in 2003-2006 als 2007 structureel ondersteund werden, zijn ook hier de eigen inkomsten meer dan verdubbeld. Opvallend is dat bij de ensembles de eigen inkomsten zijn gedaald tussen 2003 en 2006, en dit in beide vergelijkingen. In 2007 stijgen de eigen inkomsten van de ensembles wel terug lichtjes, maar onvoldoende om terug uit te komen op het niveau van 2003. In de groep van 19 ensembles die in beide periodes structureel ondersteund werd, is het aandeel eigen inkomsten gedaald van 46% naar 43%, maar het gemiddelde subsidiebedrag is wel gestegen in deze periode.

BIJDRAGE PETER SWINNEN: COMPONEREN⁴⁶ IN VLAANDEREN

Is het plaatje nog enigszins duidelijk voor de deelaspecten productie en presentatie, dan wordt het heel wat complexer om zicht te krijgen op wie al die muziek ten slotte uitvindt, het deelaspect creatie. Deze mensen zitten immers vervlochten doorheen heel wat deelgebieden. Vooreerst is er al wat 'repertoire' is, en waarvan de auteurs 'al lang overleden zijn'. Dit is uiteraard vooral van toepassing voor de componisten van de zogeheten 'klassieke muziek'. Hun muziek bestaat sinds lang en is vaak zelfs opgenomen in het publieke domein. Een tweede categorie zijn musici die hun eigen muziek spelen. Deze zitten vaak verdoken in de statistieken van organisatoren en ensembles, maar dan in hun hoedanigheid van uitvoerder. Hieronder valt niet enkel de geïmproviseerde muziek zoals 'jazz', maar ook in 'pop-rock', 'folk' en 'hedendaags-klassiek' vind je heel wat mensen op de podia die eigen creaties brengen. De derde en laatste categorie zijn 'dedicated writers', mensen die muziek scheppen die door anderen wordt uitgevoerd. Deze specialisten vind je in alle genres en zijn moeilijk onder één noemer te vangen.

In het Kunstendecreet werd voor het deelaspect creatie een apart hoofdstuk Creatieopdrachten voorzien. Via deze weg kunnen ensembles en organisatoren een subsidie aanvragen om de auteur/componist te vergoeden voor het maken van een nieuw werk. Tot 2005 hanteerde de Vlaamse Gemeenschap richttarieven in functie van bezetting en duurtijd, maar sinds 2006 oordeelt de Beoordelingscommissie autonoom over de subsidiebedragen. Om een volledig beeld te krijgen, zou je dus het aandeel van de componist moeten isoleren uit de cijfers voor productie en presentatie, en daar de creatieopdrachten bijtellen. Aangezien het eerste quasi onmogelijk is, rest ons enkel om de cijfers van de creatieopdrachten als een zeer onvolledige richtlijn te gebruiken. Hieruit blijken volgende tendensen:

- Het totaalbedrag voor creatieopdrachten lag in 2008 met 93.650 euro op het laagste niveau van de laatste 10 jaar. Ook het aantal direct gesubsidieerde creatieopdrachten lag nooit zo laag. Het bedrag per compositieopdracht lag in 2008 met gemiddeld 1.643 een stuk lager dan in 2007 (2.073 euro) maar duidelijk hoger dan in 2004 (963 euro). Dit bedrag is afhankelijk van de categorie waarin de compositie valt waarbij onder andere duurtijd en bezetting indicatoren zijn.
- In 2008 kregen 45 verschillende componisten een gesubsidieerde compositieopdracht (niet meegerekend zijn dus de componisten die een opdracht krijgen van een structureel gesubsidieerde instelling). Ook dit is duidelijk minder dan de jaren voordien.

⁴⁶- doorheen heel deze tekst wordt het begrip componeren gebruikt in haar breedst mogelijke betekenis, het 'scheppen van muziek', onafgezien van genre of medium.

	2008	2007	2006	2005	2004	2003	2002	2001	1999
Compositieopdrachten aangevraagd	118	98	100	105	131	142	163	117	122
Compositieopdrachten toegekend	57	81	87	98	99	116	124	90	83
Toegekend bedrag	93.650	167.928	153.850	207.940	195.386	179.326	202.750	191.642	218.089
Gemiddeld bedrag	1.643	2.073	1.768	2.122	963	1.546	1.635	2.129	2.628
Aantal verschillende componisten	45	66	71	77	80	66	82	56	55

Voor 2000 geen data gevonden

Gelukkig bestaan er in Vlaanderen ook vakverenigingen voor componisten. Vooreerst is er de Vlaamse tak van de Unie van Belgische Componisten. Daarnaast is er sinds 2003 het Componisten Archipel Vlaanderen (ComAV), en sinds 2006 het Genootschap Auteurs Lichte Muziek (Galm) Samengeteld tellen deze 242 leden (192 ComAV + 50 Galm). Bij het Muziekcentrum Vlaanderen zijn er 339 personen geregistreerd als componist. Zelfs als je er rekening mee houdt dat lang niet iedere componist elk jaar een nieuw werk maakt, is het toch duidelijk dat dit aantal via Creatieopdrachten gesubsidieerde componisten slechts een fractie is van het totale aantal actieve componisten in Vlaanderen.

Uiteraard komt een deel van het inkomen van een scheppend kunstenaar ook voort uit auteurs- en nevenrechten, uitgekeerd door organisaties zoals SABAM, SACD, Uradox e.a.. Deze zijn meestal recht evenredig met het aantal uitvoeringen van hun werk. Zoals hierboven aangegeven door vele ensembles, is het echter zeer moeilijk om eenzelfde programma exhaustief te laten toeren in Vlaanderen, wat dus ook een rechtstreekse impact heeft op het inkomen van de desbetreffende auteurs. Het verzamelen van concrete cijfers hieromtrent gaat het bestek van dit onderzoek ver te buiten (een overgroot deel van het geld dat binnen deze 'collectors societies' omgaat, gaat immers rechtstreeks naar het buitenland), maar een eenvoudige rondvraag leert alvast dat er in Vlaanderen bitter weinig componisten zijn die van hun 'pen kunnen leven'. In tegenstelling tot vele andere landen in (vnl Noord-) Europa, waar de verschillende overheden structureel bijdragen tot het salaris van hun auteurs via rijk gediversifieerde beursystemen, is de componist in Vlaanderen heel vaak iemand die componeren 'erbij' neemt, zeker geen volwaardig 'beroep'. Dit vergemakkelijkt de concurrentiepositie van onze muziek in het buitenland zeker niet. En we zijn al zo'n klein landje.

Zoals reeds aangegeven is diepgaander onderzoek dus absoluut noodzakelijk. De huidige beschikbare cijfers geven immers een té onvolledig beeld om het debat ten gronde te kunnen voeren. En dat is wel het minste dat we kunnen doen om het vele creatieve talent hier in Vlaanderen, misschien wel onze belangrijkste 'grondstof', maximale ontplooiingskansen te kunnen bieden.

Peter Swinnen,

*vice-president International Society of Contemporary Music
voorzitter ISCM-Vlaanderen vzw - ondervoorzitter ComAV vzw*

3 PROJECTSUBSIDIES

Hierboven hebben we reeds gezien dat het belang van de projectsubsidies de laatste jaren sterk is afgenomen ten opzichte van de structurele ondersteuning. In 2007 werden er 47 projecten ondersteund. De informatie die wij over deze projecten hebben is echter niet dezelfde als de informatie over de structureel gesubsidieerde organisaties. Van deze laatste staat er immers informatie omtrent de gehele werking in de afrekeningdossiers. In de projectdossiers staat enkel informatie over het project. Voor enkele organisaties komt dat in grote lijnen overeen met de gehele jaarwerking (en zij vragen dan ook verschillende keren per jaar projectsubsidies aan), maar voor andere organisaties die projectsubsidies krijgen, is het project maar een deel van hun gehele werking. Dit maakt dat onderstaande analyses van de projectsubsidies toch op een ander niveau moeten geplaatst worden dan de analyses van de structurele subsidies hierboven.

Bovendien zit er ook minder informatie in de dossiers van de projectsubsidies. Voor de structurele subsidies konden we uitspraken doen over de activiteiten en bezoekers, tewerkstelling en de economische indicatoren uit de jaarrekeningen. Voor de projecten hebben we enkel info over de 'economische afrekening'. Bovendien hebben we hiervan geen detailinfo, maar enkel de grote posten uit de resultatenrekening van het project.

In totaal hebben we informatie over 41 projecten in 2007. Van de zes festivals die in 2007 projectondersteuning hebben verkregen hebben we geen informatie.

In de analyses doen we dus uitspraken over de projecten van 14 ensembles, 21 concertorganisatoren, drie muziekclubs en drie werkplaatsen. Ook de lijst van de organisaties die in 2007 projectsubsidies hebben gekregen is in bijlage opgenomen. Vermits projectsubsidies aangevraagd worden voor een periode van vier maanden kan een organisatie drie keer per jaar een projectsubsidie aanvragen. De 41 projecten in het bestand waarover wij uitspraken doen werden ingediend door 30 verschillende organisaties.

3.1 Inkomsten

De totale inkomsten van de 41 projecten die in 2007 subsidies hebben gekregen bedroegen 1.740.837 euro (zie tabel in bijlage voor de cijfers). Ruim een kwart van dit bedrag (472.496 euro) bestond uit subsidies. De grootste bron van inkomsten van de projecten is de omzet. In totaal stond de omzet in voor ruim 70% van alle inkomsten. In de projecten van de muziekclubs stond de omzet in voor 76% van de inkomsten, voor de projecten van concertorganisatoren was dit 61%. De werkplaatsen (69%) en de ensembles (74%) zitten tussen deze twee in. Voor de projecten van de ensembles en concertorganisatoren staat de som van de subsidies en de omzet in voor meer dan 99% van alle inkomsten. De muziekclubs en werkplaatsen geven daarnaast respectievelijk 8% en 6% overige bedrijfsopbrengsten aan.

Als we ook hier de subsidies afzetten tegen de rest van de inkomsten (eigen inkomsten), dan hebben de projecten naast 472.496 euro subsidies nog 1.268.301 euro eigen inkomsten. De eigen inkomsten staan hier dus in voor 73% van de totale inkomsten. Dit percentage eigen inkomsten ligt het hoogst voor de projecten van muziekclubs (85%).

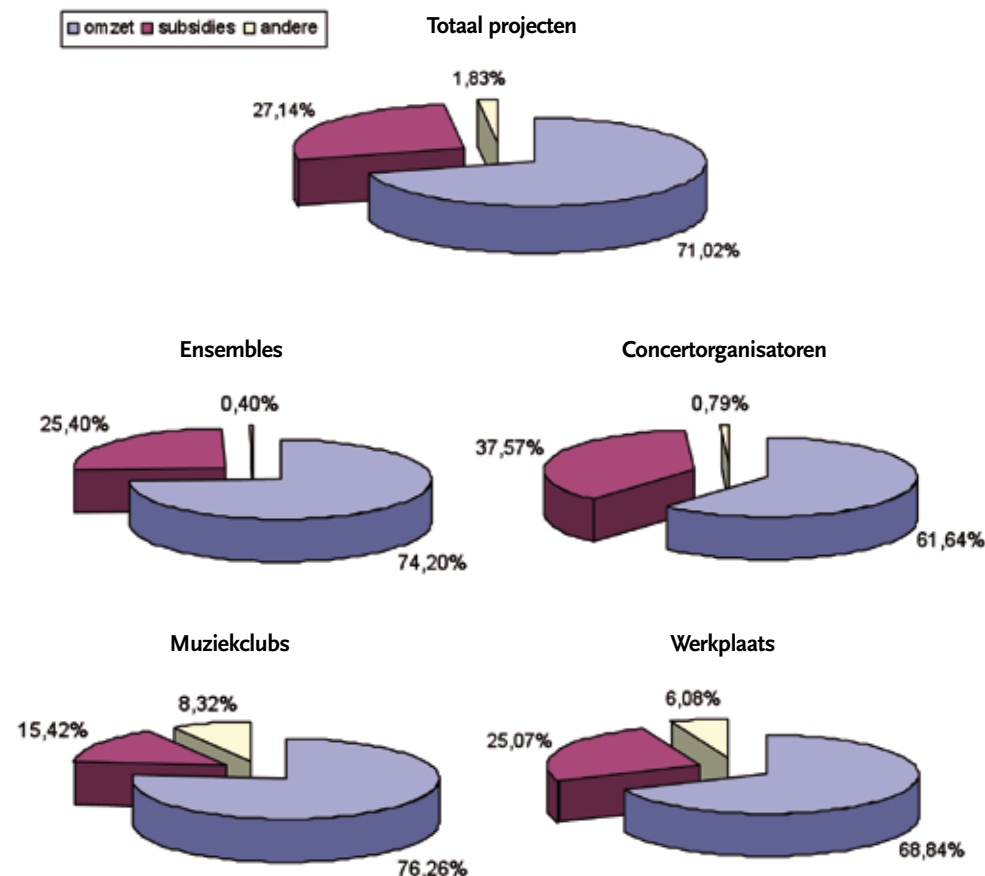
Tabel:

% eigen inkomsten per type organisatie

	Ensembles	Concert-organisatoren	Muziekclubs	Werkplaatsen	Totaal
% eigen inkomsten	74,6%	62,4%	84,6%	74,9%	72,9%

Grafiek:

inkomsten projecten in drie grote posten

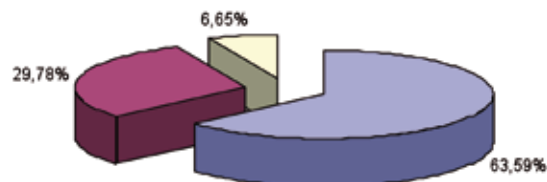
3.2 Uitgaven

De grootste uitgavenpost bij de projecten zijn de diensten en diverse goederen. Deze staan in voor 64% van de totale uitgaven, of een totaalbedrag van 1.146.460 euro. Vooral bij de concertorganisatoren staat deze post met 91% in voor een belangrijk deel van alle uitgaven. Dit is niet verwonderlijk, omdat hierin de uitkoopsommen van de artiesten vervat zit. Zowel bij de concertorganisatoren als de muziekclubs staan de bezoldigingen in voor een veel kleiner deel van de uitgaven. Dit komt omdat de projecten niet de volledige jaarwerking van de organisaties bevatten. Projecten worden vaak uitgevoerd door vrijwilligers of personeel dat vast in de organisatie werkt, zonder dat hun loon daarom ook in het project wordt ingeschreven. Bij de ensembles ligt dit anders. De lonen van de muzikanten kunnen zowel terugkomen in de uitgavenpost van bezoldigingen (als ze op de loonlijst van de organisatie staan), ofwel in de post van diensten en diverse goederen als ze uitbetaald worden via honoraria (dus niet als eigen personeel). De 'andere' uitgaven van muziekclubs en werkplaatsen bevinden zich vooral in de uitgavenpost van de handelsgoederen, grond- en hulpstoffen.

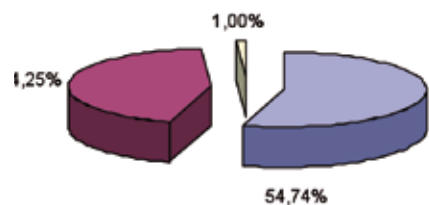
Grafiek:
uitgaven projecten in drie grote posten

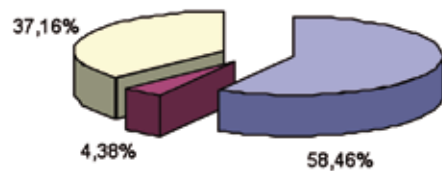
Totaal projecten

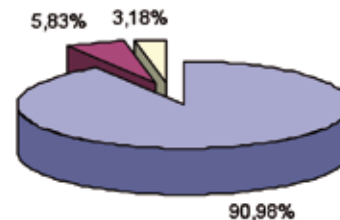
Ensembles

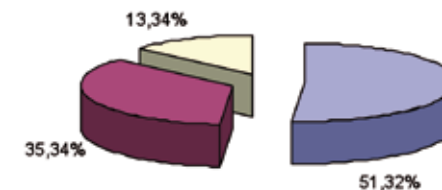
Muziekclubs

Concertorganisatoren

Werkplaats

3.3 Detail subsidies

De 41 projecten waarvan we informatie hebben in ons bestand kregen in 2007 ruim 340.000 euro projectsubsidies. Het totale subsidiebedrag dat deze projecten ontvingen lag echter 26% hoger, op 462.641 euro.

Als we kijken naar onderstaande tabel met de gemiddelde subsidiebedragen, valt in de eerste plaats op dat deze bedragen niet zo heel hoog liggen. Als we enkel naar de projectsubsidies kijken, blijkt dat de projecten van de concertorganisatoren gemiddeld 4.452 euro krijgen. De ensembles krijgen gemiddeld het meest projectsubsidies (13.929 euro).

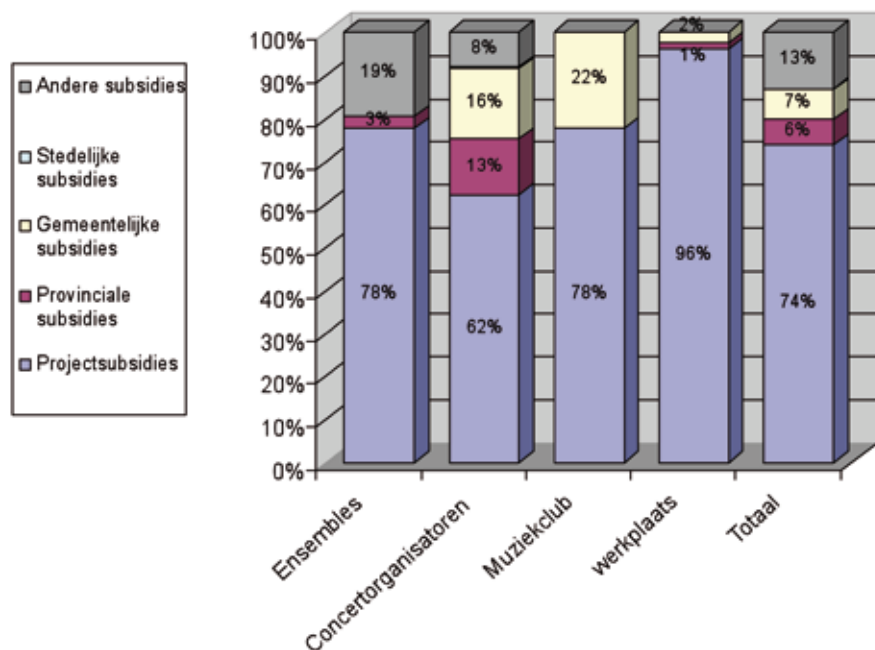
De projecten van de concertorganisatoren worden wel het meest extra ondersteund door andere subsidies dan de ontvangen projectsubsidies. Deze uitbreiding komt er vooral door subsidies van gemeenten (16% van het totale subsidiebedrag) of provincies (13% van het totale subsidiebedrag). Ondanks deze aanvullingen van het subsidiebedrag ontvangen de concertorganisatoren toch nog het minst ondersteuning voor hun projecten.

Ook de ensembles en muziekclubs slagen erin om extra subsidies te verkrijgen voor de projecten die reeds op Vlaams niveau ondersteund worden. Voor de muziekclubs bestaat deze aanvulling uitsluitend uit gemeentelijke subsidies. Deze staan in de gesubsidieerde projecten van de muziekclubs in voor 22% van het totale subsidiebedrag. De ensembles daarentegen krijgen enerzijds extra ondersteuning van de provincie (voor slechts 3 ensembles, maar dan wel 2.500 euro gemiddeld), naast de 'andere' subsidies. Deze laatste categorie wordt echter vooral door een rockgroep ingevuld die een redelijk groot bedrag buitenlandse subsidie kregen, aangevuld met nog enkele andere bronnen (o.a. subsidies voor opname van cd).

Tabel:
gemiddeld subsidiebedrag, organisaties met projectsubsidies

	Ensembles n = 14	Concert-organisatoren n = 21	Muziekclub n = 3	Werkplaats n = 3	Totaal n = 40
Projectsubsidies	13.929	4.452	7.883	9.667	8.321
Provinciale subsidies	536	934	0	150	673
Subsidies van gemeente	0	1.165	2.277	250	782
Subsidies van stad	0	38	0	0	20
Andere subsidies	3.501	574	0	0	1.490
Totaal	17.965	7.164	10.160	10.067	11.284

Grafiek:
aandeel verschillende soorten subsidies, projecten

3.4 Opmerkingen projectsubsidies

In de afrekeningdossiers van de projectsubsidies namen een aantal organisaties de kans om hun ongenoegen te uiten. Dit ging dan niet over de projectsubsidies op zich, waarbij frequent werd aangegeven dat het niet mogelijk zou geweest zijn om de projecten te realiseren zonder de subsidies. Maar de onvrede ging vooral over de late kennisgeving en de laattijdige uitbetaling. De combinatie van deze twee factoren maakt "...dat er geen sprake kan zijn van een langetermijnplanning, het verspreiden van de producties en het tot stand komen van coproducties".

Daarnaast is de korte termijn samen met de administratieve last van projectsubsidies dikwijls een probleem: "de werking van vandaag verliest soms het noorden door de talrijke dossiers die ingediend en verantwoord moeten worden, in een subsidievorm die niet compatibel is met de vorm van onze werking. Projectmatig kortetermijnwerken past niet bij onze werking die een muziekensemble ondersteunt dat met een visie op lange termijn werkt." Of ook: "de financiële middelen worden vooral gebruikt om professionele musici te betalen, terwijl de administratie van de vzw behandeld wordt door vrijwilligers. Maar de eisen van de subsidieaanvraag zijn strenger geworden, het opstellen en opvolgen van het dossier neemt meer tijd in beslag, de eisen t.o.v. de structuur worden steeds omslachtiger, en het nakomen van die verplichtingen vereist een actieve

betaalde medewerker, waar geen geld voor is. Daarom hebben we in 2007 beslist voor een jaar te stoppen om een nieuwe structuur op te bouwen en structurele middelen te zoeken." Deze persoon verwoordt eigenlijk precies wat er in het rondetafelgesprek van de concertorganisatoren en festivals wordt bedoeld met het feit dat organisaties gedwongen worden naar de structurele subsidies, zelfs al zouden ze beter voor projectsubsidies opteren.

Bovendien werd ook enkele keren aangegeven dat de uitbetaling van de subsidies op het eind van het project problemen geeft voor het aanwerven van personeel. Er zijn immers geen middelen om dat personeel te betalen. Bovendien, als het verkregen bedrag kleiner is dan het gevraagde bedrag moeten vaak aanpassingen gebeuren in de planning, wat in de praktijk niet zelden neerkomt op onbezoldigd werken of op zijn minst snoeien in het personeelsbestand van het project.

Daarnaast werd er ook enkele keren ingegaan op de vraag naar samenwerkingen: "de minister vraagt om samenwerkingen aan te gaan met grote structureel gesubsidieerde instellingen, maar zij kunnen geen oneindig aantal kleinere huizen onderdak bieden. Om het evenwicht en de diversiteit in het landschap te behouden is er bovendien een tegengewicht van kleinere structuren nodig." Vooral bij projecten die een 'moeilijk repertoire' brengen, of waarvoor slechts weinig publieke belangstelling is, is het niet zo eenvoudig om tot een goede samenwerkingen te komen. Anderzijds werden ook de voordelen van samenwerken met grotere huizen aangegeven: gratis gebruik van accommodatie, ondersteuning bij promotie... Maar toch ook het gevaar om 'opgeslokt' te worden in het grotere geheel. Goede afspraken zijn zeker nodig bij een samenwerking.

3.5 Kort overzicht projectsubsidies

Voor de projectdossiers hebben we enkel informatie over de projecten en niet over de gehele jaarwerking van de organisaties die deze projecten verkregen. De analyses in dit deel zijn ook wat minder uitgebreid. Zo hebben we in de dossiers geen detailinfo over de tewerkstelling. De analyses gaan enkel over de inkomsten en uitgaven.

De 41 projecten in het bestand (aangevraagd door 30 organisaties) waren goed voor 1,7 miljoen euro inkomsten. In vergelijking met de analyses van de structurele subsidies ligt het aandeel eigen inkomsten bij projectsubsidies veel hoger. Bij de projecten van muziekclubs staan deze eigen inkomsten in voor 85% van het totaal, en bij de concertorganisatoren voor 62%. Bij de uitgaven staan vooral de diensten en diverse goederen hoog genoteerd. Enkel bij de ensembles staan ook de bezoldigingen in voor bijna de helft van de uitgaven. Voor organisatoren geldt dat de projecten uitgevoerd worden binnen de algemene werking, waarbij het personeel niet apart wordt aangerekend. Ook worden de projecten hier meer door middel van vrijwilligerswerk uitgevoerd. Bij de organisatoren zijn dus de uitkoopsommen de zwaarste kost in projecten, terwijl de ensembles natuurlijk wel hun muzikanten moeten vergoeden en dus meer rechtstreekse bezoldigingen aangeven.

Opvallend in de projectdossiers was dat veel organisaties de kans namen om opmerkingen toe te voegen. Uit die opmerkingen bleek dat de problemen die ook in de rondetafelgesprekken aan bod kwamen wel degelijk pertinent zijn.

TOELICHTING CULTUURINVEST

Kapitaal voor cultuur

Sinds eind 2006 beschikt Vlaanderen over een investeringsfonds voor cultuurgebonden activiteiten en ondernemingen. CultuurInvest werd opgericht omwille van het gebrek aan private investeringen in de culturele industrie. CultuurInvest kan investeren in onder meer volgende sectoren:

- nieuwe media en computergames
- de audiovisuele sector en digitale vormgeving
- de muziekindustrie en het concertwezen
- design en designermode
- gedrukte media en grafische vormgeving
- uitgeverijen en boekhandels
- musical en podiumkunsten
- distributie binnen de beeldende kunsten (kunstgaleries)

Investeren

CultuurInvest werd ondergebracht onder de vleugels van ParticipatieMaatschappij Vlaanderen (PMV) nv. De keuze om CultuurInvest operationeel onder te brengen bij PMV moet de markt duidelijk maken dat het instrument verschilt van het subsidie-instrumentarium zoals dat bestaat bij de administratie Cultuur van het Vlaamse Gewest. CultuurInvest investeert namelijk en verstrekt geen subsidies. Investeringsvereisen immers terugbetaling en financieel rendement, subsidies niet.

Fondsgrootte

Het investeringsfonds CultuurInvest beschikt vandaag over 21,5 miljoen euro. Dat kapitaal werd voor de helft gefinancierd met middelen van PMV en voor de helft opgehaald bij zeven strategische privépartners. Daarvoor werd een obligatielening uitgeschreven met bulletterugbetaling op tien jaar. Het vooropgestelde investeringsritme per jaar ligt op 3,5 miljoen euro.

Doelstelling

Het fonds zal na twaalf jaar, via eigen investeringen en door het faciliteren van andere investeerders en financiering, een impact hebben op de markt van 100 miljoen euro. Deze doelstelling kan enkel gerealiseerd worden als CultuurInvest opereert als rollend fonds. Dat wil zeggen dat de middelen die geïnvesteerd worden, moeten terugvloeien naar het fonds met rendement.

Gelet op het investeringskarakter van CultuurInvest is het van groot belang dat er zakelijke criteria gehanteerd worden bij de evaluatie van de dossiers. De basis voor beslissingen ligt daarom eerst en vooral bij een goed onderbouwd businessplan en een competent ondernemersteam. Culturele criteria zijn van belang bij de evaluatie, maar zijn niet doorslaggevend.

Organisatie

CultuurInvest is georganiseerd op drie niveaus:

- het managementteam analyseert de dossiers en bespreekt de businessplannen met de ondernemers. Dit proces is interactief en de duur ervan kan variëren;
- het investeringscomité beslist autonoom om al dan niet te investeren;
- het strategisch comité bewaakt de werking, de grote lijnen, doelstellingen en keuzes van CultuurInvest.

De werking van CultuurInvest is niet gebonden aan vaste tijdschema's en speelt op een soepele manier in op de investeringsopportunities die zich aandienen.

Instrumenten

CultuurInvest verstrekt leningen aan, en neemt participaties in ondernemingen. Zo kunnen projecten met beperkte looptijd gefinancierd worden via kortetermijnleningen. Daarnaast kan CultuurInvest achtergestelde leningen verstrekken voor een langere termijn. De leningen worden steeds verstrekt aan ondernemingen, nooit aan natuurlijke personen. CultuurInvest vraagt geen persoonlijke borgens aan de ondernemers waardoor het instrument duidelijk verschilt van een bancaire lening.

Naast leningen kan CultuurInvest participeren in het kapitaal van de ondernemingen. Dat kan echter alleen via kapitaalsverhogingen. Beide financieringsinstrumenten zijn erop gericht om meer zuurstof te verlenen aan de culturele ondernemers en zo meer mogelijkheden te creëren.

Europese aanmelding

Vooraleer CultuurInvest te lanceren, werd het hele plan voorgelegd aan de Europese Commissie. Het was onder meer de bedoeling van deze aanmelding om er voor te zorgen dat CultuurInvest geen oneerlijke concurrentie in de hand zou werken, de markt niet zou verstoren en dat de regio's geen protectionistische instrumenten zouden creëren. CultuurInvest kreeg groen licht van de Europese Commissie.

Strategie

De inhoudelijke strategie van CultuurInvest voor de keuze van projecten en doelondernemingen is hybride. CultuurInvest wil eerst en vooral investeren in ondernemingen die zich bezighouden met de creatie van artistieke producten. Daarnaast wil CultuurInvest ook investeren in de bouwstenen voor cultuur. Dat zijn al de ondersteunende bedrijven en diensten aan artiesten en artistieke projecten. Denk bijvoorbeeld aan ondernemingen die artiesten kunnen bijstaan op juridisch of op zakelijk vlak, ondernemingen die de distributie van het artistiek product kunnen faciliteren, of aan communicatie-instrumenten

De financiering van de bouwstenen hebben als einddoel om het artistieke product zo goed en zakelijk mogelijk tot bij een betalend publiek te brengen.

Financiële impact

De financiële impact van CultuurInvest op de markt omvat zowel de middelen die CultuurInvest zelf investeert als de middelen die andere partijen samen met CultuurInvest besteden. De totale impact van de investeringen van CultuurInvest op de Vlaamse markt bedraagt na twee jaar maar liefst 9,1 miljoen euro. CultuurInvest staat in voor 4,7 miljoen euro en de overige 4,4 miljoen euro wordt ingevuld door banken, andere investeerders of de ondernemers zelf.

CultuurInvest beschikt over twee soorten financiële instrumenten: kapitaalparticipaties en leningen. Voor elke euro kapitaal die CultuurInvest investeert, is een match van één op één noodzakelijk. Dat wil zeggen dat er voor elke euro van CultuurInvest, ook een euro kapitaal is vereist van de ondernemers zelf of van andere financiers, en dat voor minstens het bedrag van de inbreng van CultuurInvest. Deze verplichting werd opgelegd door Europa voor het instrument kapitaal. CultuurInvest heeft al voor 1,3 miljoen euro geïnvesteerd in kapitaal.

CultuurInvest investeerde 2,6 miljoen euro in de vorm van leningen. Daarbij is - in tegenstelling tot bij kapitaalparticipaties - geen match noodzakelijk voor hetzelfde bedrag. CultuurInvest probeert wel steeds om ook met banken en andere partijen aan tafel te zitten om een zo gezond mogelijke financieringsmix te verkrijgen voor de onderneming.

Resultaten na twee jaar CultuurInvest

Tijdens de eerste twee jaar kreeg CultuurInvest 190 dossiers aangemeld en nam het investeringscomité 33 investeringsbeslissingen. De dossiers zitten mooi gespreid over de verschillende culturele sectoren heen. Ondertussen zijn ook de eerste terugbetalingen van de leningen een feit. Het fonds is dus aan het “rollen”.

Voorbeelden muziekdossiers

Absynthe Minded BVBA en Kabron BVBA (Sioen)

Betreft het verstrekken van korte termijnfinanciering voor beide groepen en wel om de doorbraak in Nederland en Duitsland te bekostigen. Niet enkel CultuurInvest, maar ook Universal Music en EMI-publishing werden door CultuurInvest verplicht als cofinanciers in de boot te stappen. Op die manier werden meer investeringsmiddelen dan normaal bij elkaar gebracht voor de financiering van een internationale doorbraak.

Megadisc NV

Kapitaalinvestering in een onafhankelijke signing-maatschappij die muzikanten vroeg aan zich bindt (incubator) om daarna via licenties aan platenmaatschappijen de markt te veroveren. Belangrijkste asset of signing is de langetermijnovereenkomst met Gabriel Rios. De voornaamste aanwending van de investeringsmiddelen is dan ook de financiering van de wereldwijde promotie en doorbraak van deze artiest.

Out of the blue BVBA (Playout)

Out Of The Blue bvba/PlayOut! heeft 2 soorten activiteiten: naast een platenlabel/muziekbedrijf (PlayOut! Music, ARSENAL) staat het ook voor een multidisciplinair marketing & communicatiebureau (PlayOut! Projects). PlayOut! Projects onderscheidt zich door zich te specialiseren in muziek en jongerencultuur voor de bedrijfsmarkt. Muziek is steeds de driver. Op die manier streeft Playout! naar een evenwichtige bedrijfsopzet en worden de risico's beter gespreid. Dit businessmodel zal op termijn een eco-systeem zijn voor de financiering van het muziekbedrijf vanuit de meer commerciële projectenafdeling. CultuurInvest verleent een achtergestelde lening op lange termijn om PlayOut! verder uit te bouwen.

4 GROTE INSTELLINGEN, KUNSTENCENTRA EN WERKPLAATSEN

In bovenstaande analyses zijn de grote instellingen, de kunstencentra en werkplaatsen niet opgenomen⁴⁷. Om een volledig overzicht te krijgen van de structureel gesubsidieerde instellingen worden deze hier verder voorgesteld. In totaal zijn er 42 organisaties toegevoegd aan het bestand. Dit zijn vier grote instellingen, 21 kunstencentra en 17 werkplaatsen. Voor een volledige lijst van de toegevoegde organisaties, zie bijlage.

In totaal worden er zeven grote instellingen gesubsidieerd, waarvan er twee bij 'erfgoed' horen en vijf bij 'kunsten'⁴⁸. Bij deze vijf is ook de Vlaamse Opera inbegrepen. Deze is hier niet opgenomen in de tabellen en overzichten. Er zijn goede argumenten om dit wel te doen, zoals de volledigheid van het dossier en het feit dat de Vlaamse Opera een belangrijke speler is in het muzieklandschap in Vlaanderen. Er zijn echter ook wel enkele argumenten om hem niet op te nemen. Het belangrijkste argument is dat de Vlaamse Opera met een bedrag van ruim 14,7 miljoen euro subsidies in 2007 een extreme waarde is, zelfs binnen de groep van grote instellingen. Het is onmogelijk om de resultaten mee te nemen in de analyses, omdat dit een dergelijk grote invloed zou hebben dat het dan bijna een analyse van de Opera zou worden. Voor zover we informatie van de Vlaamse Opera hebben, worden deze wel buiten de tabellen om in de tekst weergegeven als aanvulling.

Er zijn verschillende redenen waarom deze organisaties niet zijn toegevoegd aan de basisanalyses hierboven. Ten eerste wijken ze vaak sterk af van de organisaties die hierboven zijn besproken, daarnaast is de info in de dossiers meer onvolledig.

De *grote instellingen* wijken in de eerste plaats af omdat de ontvangen subsidies van een andere grootteorde zijn. De vier grote instellingen krijgen samen ongeveer even veel subsidies als de 84 structureel gesubsidieerde organisaties uit de basisanalyses. De invloed van deze vier grote instellingen zou dus zeer groot zijn in de analyses. Om de analyses zuiver te houden is het daarom beter de grote instellingen apart te analyseren.

De *kunstencentra en werkplaatsen* zijn op hun beurt afwijkend, omdat ze multidisciplinair werken. Voor enkele is het duidelijk dat bijna alle of bijna geen activiteiten rechtstreeks met muziek te maken hebben. Voor de meerderheid van de kunstencentra is het echter heel moeilijk om te bepalen welk aandeel van de activiteiten al dan niet muziek gerelateerd zijn. We kunnen dus geen verdeelsleutel aanmaken om te bepalen welk aandeel van de activiteiten met muziek te maken hebben en we kunnen zeker de muziek gerelateerde activiteiten niet afzonderen in het geheel. Ook enkele organisaties in de basisanalyses van hierboven werken tot op een bepaalde hoogte multidisciplinair. Zo worden er ook al wel eens tentoonstellingen georganiseerd door concertorganisatoren, maar we kunnen wel zeggen dat activiteiten met betrekking tot muziek de hoofdactiviteit is in deze organisaties.

De informatie in de dossiers van de extra toegevoegde organisaties is bovendien dikwijls onvolledig. Zo staat er meestal weinig informatie in rond activiteiten. Dit is niet verwonder-

lijk, omdat een deel van die organisaties multidisciplinair werken en het dan niet steeds zo eenvoudig is om het aantal activiteiten op te geven (bijvoorbeeld educatieve activiteiten en presentatiemomenten kunnen moeilijk vergeleken worden). Ook naar tewerkstelling hebben niet alle organisaties gedetailleerde info gegeven. Daarom zullen de analyses die hieronder worden voorgesteld beknopter zijn dan de uitgebreide basisanalyses hierboven.

Wel hebben we dezelfde structuur als hierboven gebruikt voor dit deel. We geven dus eerst de het overzicht van de structurele subsidies, gaan dan dieper in op de tewerkstelling en sluiten af met de economische indicatoren.

4.1 Structurele subsidies

In totaal zijn deze 42 organisaties goed voor een bedrag van bijna 40 miljoen euro aan structurele subsidies. Dit is aanzienlijk meer dan de 82 organisaties die in de basisanalyse vervat zijn. Vooral de ruim 22 miljoen euro structurele subsidies voor de grote instellingen halen dit bedrag naar boven (deze vier instellingen ontvangen bijna evenveel als de hele groep van 82 die hierboven werd geanalyseerd), maar ook de kunstencentra ontvangen in vergelijking met hierboven zeer veel structurele subsidies. De 21 kunstencentra ontvangen samen ruim 15 miljoen euro subsidies, ofwel elk gemiddeld ruim 720.000 euro.

Tabel:

structurele subsidies 2007

	Aantal	Bedrag structurele subsidies
Grote instellingen	4	22.130.019
Kunstencentra	21	15.179.424
Werkplaatsen	17	2.439.520
Totaal	42	39.748.963

Indien we hier de Vlaamse Opera toevoegen aan het verhaal stijgt het bedrag van structurele subsidies voor 2007 met 14.666.000 euro tot 36.796.019 voor de grote instellingen en tot 54.414.963 voor het totaalbedrag.

4.2 Tewerkstelling

Voor de tewerkstellingssituatie hebben we geen gedetailleerde info van alle organisaties. In totaal hebben we info over de totale tewerkstelling van 33 organisaties⁴⁹. In deze 33 organisaties werden in 2007 bijna 1.000 mensen ingeschreven op de loonlijst. Daarmee is al duidelijk dat de gemiddelde tewerkstelling hier een stuk hoger ligt dan in bovenstaande analyses. Niet verwonderlijk zijn het vooral de grote instellingen die voor veel tewerkstelling zorgen. De twee grote instellingen waarvan we gegevens hebben stelden samen 181 personen tewerk in 2007⁵⁰. Ook de kunstencentra stellen gemiddeld 36 werknemers tewerk per organi-

47- De alternatieve managementbureaus werden wel opgenomen in de analyses. De andere werkplaatsen komen hier aan bod.

48- Dit zijn de Filharmonie (Royal Flemish Philharmonic), VRO-VRK (Brussels Philharmonic), De Singel, het Koninklijk Ballet van Vlaanderen en de Vlaamse Opera.

49- 2 grote instellingen, 20 kunstencentra en 11 werkplaatsen.

satie. De werkplaatsen zijn duidelijk kleiner met gemiddeld vijf werknemers per organisatie. Deze aantallen zeggen echter niets over de duur van de tewerkstelling. In de tabel wordt daarom naast de ruwe aantallen ook de aantallen in VTE gegeven.

Tabel :
tewerkstelling in aantal personen en voltijds equivalenten

	n	Werknemers		VTE		
		aantal	percentage	aantal	percentage	ratio
Grote instellingen	2					
Artistiek		76	42,0%	69,7	43,4%	1,09
Niet-artistiek		105	58,0%	90,8	56,6%	1,16
Totaal		181	100%	160,5	100%	1,13
Kunstencentra	20					
Artistiek		133	18,6%	55,3	12,7%	2,41
Niet-artistiek		583	81,4%	381,7	87,3%	1,53
Totaal		716	100%	437,0	100%	1,64
Werkplaatsen	11					
Artistiek		24	40,0%	13,4	37,9%	1,79
Niet-artistiek		36	60,0%	22	62,1%	1,64
Totaal		60	100%	35,4	100%	1,69
Totaal	33					
Artistiek		233	24,3%	138,4	21,9%	1,68
Niet-artistiek		724	75,7%	494,5	78,1%	1,46
Totaal		957	100%	632,9	100%	1,51

Opvallend is dat het aantal werknemers niet zo sterk afwijkt van het aantal voltijds equivalenten. Vooral bij de grote instellingen blijkt dat het personeel in loondienst vaak op voltijdse basis wordt tewerk gesteld. Vermits we maar voor twee van de vier grote instellingen de detailinformatie hebben rond tewerkstelling in loondienst moeten we deze conclusies onder enig voorbehoud maken.

De gedeeltelijke informatie van de twee ontbrekende grote instellingen leert ons dat hier in 2007 178 musici in loondienst werden tewerkgesteld, gerekend in voltijds equivalenten. Net zoals in de tabel hierboven gebeurde dat vooral met vaste contracten. In totaal werden er door de vier grote instellingen dus ruim 250 personeelsleden tewerkgesteld (VTE) die tot het artistieke personeel kunnen gerekend worden. Opvallend hierbij is dat, in tegenstelling tot de kleinere ensembles, ook de uitvoerende kunstenaars vaak als werknemers worden tewerkgesteld op voltijdse basis. Aangevuld met solisten, dirigenten en extra muzikanten voor specifieke projecten bedroeg de totale tewerkstelling van artistiek personeel in de vier grote instellingen om en bij de 300 personen in 2007 (gerekend in VTE). Omwille van de beperkte informatie kunnen we hier onmogelijk verdere analyses op doen. We moeten er wel

rekening mee houden dat het artistiek personeel voor het Koninklijk Ballet van Vlaanderen eigenlijk vooral dansers zijn. Het artistieke personeel van de Singel zijn dan weer programmatoren en de artistiek leider. Als we het over muzikanten hebben moeten we dus corrigeren en kunnen we stellen dat er in de twee grote instellingen (de filharmonie en het VRO-VRK) ongeveer 200 muzikanten werden tewerkgesteld in 2007, uitgeteld in voltijds equivalenten. Helaas hebben we geen extra detailinformatie rond vergoedingen voor de twee grote orkesten, waardoor we de basisanalyses van tewerkstelling van hierboven niet kunnen herhalen voor de grote instellingen. We kunnen dus geen verdere uitspraken doen rond de andere vergoedingen, zoals de honoraria voor muzikanten met een statuut van zelfstandige.

4.3 Totaal vergoedingen

Hierboven zagen we reeds dat werknemers in de grote instellingen, kunstencentra en werkplaatsen vaak voltijds worden tewerkgesteld. In vergelijking met de basisanalyses hierboven wordt er bovendien minder gebruik gemaakt van de verschillende soorten 'vergoedingen buiten loon'. In de kunstencentra zijn ongeveer 83% van de uitbetaalde vergoedingen in de vorm van lonen. Ook in de werkplaatsen staan lonen in voor 75% van de totale vergoedingen. Daarnaast wordt er ook regelmatig gebruik gemaakt van zelfstandigen. Samen staan de lonen en honoraria in voor meer dan 90% van alle uitbetaalde vergoedingen, zowel in de kunstencentra als de werkplaatsen. Interim-arbeid en de kleine vergoedingsregel zijn daarnaast de meest gebruikte vergoedingen.

Vooral het niet-artistieke personeel wordt zeer vaak ingeschreven op de eigen loonlijst en dus als eigen werknemer tewerkgesteld. In de kunstencentra worden vergoedingen aan artistiek personeel voor 71% uitbetaald als loon aan eigen personeel, voor het niet-artistieke personeel stijgt dit tot 89%. In beide gevallen worden ook honoraria aan zelfstandigen vaak gebruikt. Ook in de werkplaatsen wordt het niet-artistieke personeel vaker ingeschreven als eigen werknemers, hoewel honoraria aan zelfstandigen hier wel 18% van de totale vergoedingen uitmaken.

Tabel:
Totale vergoedingen aan totaal personeel

	Kunstencentra (19)	Werkplaatsen (11)
Loon	14.638.936	1.625.473
Honoraria/diensten op zelfstandige basis	2.084.868	351.634
Vrijwilligerswerk	106.792	8.597
Kleine vergoedingsregeling	183.203	67.303
Interims/SBK	384.836	55.814
Stagairs	0	0
Derde betalers	76.360	50.926
Brugpensioen	1.090	0
Overige	58.430	5.592
Totaal	17.534.516	2.165.339

50- We hebben helaas enkel van het Koninklijk Ballet van Vlaanderen en van de Singel voldoende info rond tewerkstelling.

Het aandeel van de vergoedingen dat bestemd is voor artistiek personeel ligt wel iets lager dan in de basisanalyses hierboven. Voor de kunstencentra geldt dat ongeveer een derde van alle vergoedingen rechtstreeks naar artistiek personeel gaat en voor de werkplaatsen is dit ongeveer de helft.

Deze cijfers zouden er dus helemaal anders uitzien indien ook de grote instellingen in dit overzicht kunnen meegenomen worden. Op basis van de gedeeltelijke info en de meer gedetailleerde opsommingen in de afrekeningdossiers hebben we toch een schatting van alle vergoedingen en het percentage hiervan naar artistiek personeel gemaakt voor de vier grote instellingen in het bestand. Het totaal van vergoedingen van deze vier instellingen ligt in de buurt van de 22,6 miljoen euro, waarvan bijna 75% bestemd is voor het artistieke personeel. Ook hier zou het resultaat sterk beïnvloed worden indien de cijfers van de Vlaamse Opera worden opgenomen in de analyse. We hebben geen detailcijfers rond de tewerkstelling, maar met 281 vaste personeelsleden in 2008 en ruim 14,6 miljoen euro aan bezoldigingen is het duidelijk dat dit een heel grote speler is in het muzieklandschap. Ook hier zien we, net als bij de andere grote instellingen, dat het personeel zeer vaak op vaste basis wordt aangeworven eerder dan voor kortlopende opdrachten zoals bleek bij het artistiek personeel in de basisanalyses.

4.4 Economische indicatoren

De reden om deze extra organisaties toe te voegen ondanks de problemen hierbij (onvolledige info en vaak moeilijk te plaatsen naar muziek toe), is het grote economische belang ervan binnen de structureel gesubsidieerde organisaties. Een overzicht van de gesubsidieerde muziek is niet volledig zonder de grote instellingen, de kunstencentra en werkplaatsen.

Binnen de grote instellingen, kunstencentra en werkplaatsen hebben we aangeduid welke organisaties activiteiten rond muziek organiseren. Dit is op zich echter geen makkelijke oefening. Het Kaaithater bijvoorbeeld organiseerde in 2007 wel redelijk veel concerten, maar tegenwoordig veel minder. Vermits de focus op 2007 ligt is deze dus wel meegenomen in de lijst muziek. Er zijn echter wel een deel kunstencentra en werkplaatsen die soms eens iets doen met muziek. Dan is het vaak een subjectieve beoordeling die leidt tot het opnemen van de organisaties bij muziek of niet. Omdat de indeling soms een beetje arbitrair lijkt zal ze ook niet vaak gebruikt worden in dit dossier. Hier geven we ze mee om toch een indicatie te geven van het aantal organisaties dat wel iets doet rond muziek. Dat wil echter zeker niet zeggen dat die organisaties hun ganse werking hebben afgestemd op muziek. Hierboven werd reeds aangegeven dat we geen verdeelsleutel kunnen opstellen voor de multidisciplinaire organisaties.

Van de 42 organisaties hebben we er 19 geïdentificeerd die ook activiteiten rond muziek aanbieden. Dit is dus net iets minder dan de helft van de organisaties. Vermits wel drie van de vier grote instellingen met muziek bezig zijn, blijkt wel dat iets meer dan twee derde van de totale subsidies en de totale opbrengsten meegenomen wordt in de tabel muziek.

Tabel:
subsidies en totale opbrengsten

	Totale groep			Muziek		
	N	Totale subsidies	Totale opbrengsten	N	Totale subsidies	Totale opbrengsten
Grote instellingen	4	25.853.095	31.216.292	3	20.084.838	24.308.459
Kunstencentra	21	24.380.463	34.267.100	13	16.033.315	24.173.815
Werkplaatsen	17	3.253.977	5.272.699	3	562.325	815.241
Totaal	42	53.487.535	70.756.091	19	36.680.478	49.297.515

De vier *grote instellingen* haalden in 2007 een totale omzet van ruim 31 miljoen euro. Wat wel direct opvalt is dat het totale subsidiebedrag van deze vier organisaties zeer groot is. Met bijna 26 miljoen euro maken de subsidies 83% uit van de totale opbrengsten van deze vier organisaties.

Indien we hier de Vlaamse Opera toevoegen aan de cijfers van de grote instellingen, stijgt het bedrag van totale subsidies van bijna 26 miljoen euro tot 45,5 miljoen euro. De totale opbrengsten stijgen dan van ruim 31 miljoen euro tot bijna 57 miljoen euro. Met de kunstencentra en werkplaatsen inbegrepen stijgen de totale opbrengsten van bijna 71 miljoen euro tot ruim 96,5 miljoen euro.

De *kunstencentra* krijgen gemiddeld iets meer dan een miljoen euro subsidies. Vermits er 21 kunstencentra zijn opgenomen, is het totaalbedrag van subsidies en opbrengsten ook hoger dan van de vier grote instellingen. Ook hier valt direct het hoge subsidiebedrag op in vergelijking met de totale opbrengsten. Met 24 miljoen euro subsidies op een totaalbedrag van 34 miljoen euro inkomsten, maken de subsidies hier ruim 71% uit van de totale opbrengsten. Ongeveer 60% van de kunstencentra biedt ook activiteiten rond muziek aan.

De *werkplaatsen* ten slotte krijgen gemiddeld 190.000 euro subsidies. Ook zijn er hier duidelijk minder die iets rond muziek doen.

Tabel:
Aandeel van de verschillende posten van de resultatenrekening in het totaal

	Grote instellingen	Kunstencentra	Werkplaatsen	Totaal
N	4	20	17	41
Omzet	14,6%	25,3%	14,4%	20,3%
Wijzigingen in voorraad en bestellingen in uitvoering	-0,7%	0,0%	0,07%	-0,3%
Lidgeld, schenkingen, Legaten en subsidies	82,8%	69,4%	83,9%	75,7%
Overige bedrijfsopbrengsten	2,7%	4,6%	1,4%	3,5%
Financiële opbrengsten	0,5%	0,3%	0,09%	0,4%
Uitzonderlijke opbrengsten	0,02%	0,5%	0,2%	0,3%
Onttrekking	0,02%	0,0%	0,0%	0,01%
Totale inkomsten	100%	100%	100%	100%

Handelsgoederen, grond- en hulpstoffen	4,8%	5,9%	0,9%	5,1%
Diensten en diverse goederen	31,9%	48,9%	50,6%	41,9%
Bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen	60,2%	38,2%	42,8%	47,8%
Afschrijvingen, waardeverminderingen en voorzieningen	2,0%	5,6%	3,3%	3,9%
Andere bedrijfskosten	0,2%	1,0%	0,6%	0,6%
Financiële kosten	0,8%	1,0%	0,7%	0,5%
Uitzonderlijke kosten	0,08%	0,2%	0,9%	0,2%
Overboeking	0,0%	0,0%	0,2%	0,02%
Totale uitgaven	100%	100%	100%	100%

4.4.1 Inkomsten

Deze 41 organisaties⁵¹ ontvangen bijna 53 miljoen aan subsidies. Dit is veel meer dan de 33 miljoen euro subsidies van de 81 organisaties die in de basisanalyse vervat zaten. De totale inkomsten zijn gelijk aan ruim 70 miljoen euro, een bedrag dat wel vergelijkbaar is met de totale inkomsten van de basisgroep. Dit betekent dus dat de verhouding van de verschillende inkomstenposten wel anders zal liggen. Net als in de basisgroep neemt het aandeel van omzet en subsidies samen meer dan 90% van de totale inkomsten uit (hier zelfs 96% tegen 92% hierboven). Maar de verdeling tussen omzet en subsidies ligt volledig anders. In de basisanalyse stond de omzet in voor 43% van alle inkomsten, terwijl dat hier slechts 20% is. Het aandeel van subsidies ligt met 76% van alle inkomsten dus beduidend hoger.

Voor de grote instellingen en de werkplaatsen halen een kleiner aandeel van de totale inkomsten uit omzet (beide ongeveer 15%). Bij deze organisaties ligt het aandeel van subsidies in de totale inkomsten dan ook boven de 80%. Bij de kunstencentra ligt het aandeel van subsidies in de totale inkomsten net onder de 70%.

De vier grote instellingen hebben gemiddeld 7,8 miljoen euro inkomsten. Hiervan is 6,5 miljoen euro afkomstig uit subsidies en 1,1 miljoen uit omzet. De kunstencentra krijgen gemiddeld 1,2 miljoen euro subsidies en stellen hier 430.000 euro omzet tegenover. De werkplaatsen ten slotte krijgen gemiddeld 192.000 euro subsidies en hebben 45.000 euro omzet.

De analyse van de Vlaamse Opera ligt zeer sterk in de lijn van de andere grote instellingen, enkel de bedragen zijn van een andere orde. Ook hier is ongeveer 82% van de inkomsten afkomstig van subsidies. De totale inkomsten liggen echter met bijna 25,5 miljoen euro nog een stuk hoger dan deze van de andere grote instellingen.

⁵¹ Bij de kunstencentra is er 1 organisatie uit de analyse van jaarrekeningen gevallen. Deze organisatie had door een boekhoudkundige vergissing een rechtzetting bij uitzonderlijke opbrengsten. Dit was een zeer groot negatief getal dat de rest van de analyses sterk beïnvloedde. Omdat het enkel een boekhoudkundige realiteit was, is deze organisatie geweerd uit de analyse om meer realistische resultaten te verkrijgen.

4.4.2 Uitgaven

Voor de grote instellingen gaat een groot deel van de uitgaven naar bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen. Dit bevestigt de analyse rond tewerkstelling waaruit bleek dat in de grote instellingen mensen veel vaker als werknemer voltijds op de loonlijst terecht komen. Vermits die grote instellingen ook veel personeel hebben is het niet verwonderlijk dat de loonkosten zo een grote hap uit het budget halen. Gemiddeld genomen betalen de grote instellingen 5 miljoen euro per jaar aan bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen van eigen personeel. Bij de Vlaamse Opera is ook ongeveer 60% van alle uitgaven bestemd voor bezoldigingen. Het totaalbedrag is daardoor alleen voor deze instelling reeds 14,6 miljoen euro.

Ook bij de kunstencentra en de werkplaatsen staan de lonen in voor een groot deel van de uitgaven (respectievelijk 38% en 43%). Hier zijn de 'diensten en diverse' goederen echter nog een grotere uitgavenpost.

4.4.3 Subsidies in detail

De 53,5 miljoen euro subsidies die de grote instellingen, kunstencentra en werkplaatsen ontvingen in 2007, worden hieronder meer in detail uitgesplitst.

Zowel bij de grote instellingen, de kunstencentra en de werkplaatsen nemen de structurele subsidies het grootste aandeel in. Bij de grote instellingen staan de structurele subsidies met een bedrag van 22,1 miljoen euro in voor ruim 85% van het totale subsidiebedrag. Bij de andere subsidies is het vooral een RVA-tussenkost bij één grote instelling die nog een significant bedrag kan toevoegen aan de structurele subsidies. De Vlaamse Opera, ook hier niet in de cijfers opgenomen kreeg in 2008 bijna 21 miljoen subsidies in totaal, waarvan bijna 17 miljoen, of 81,2% afkomstig was van structurele subsidies.

De werkplaatsen krijgen gemiddeld 143.501 euro subsidies, een totaal van bijna 2,5 miljoen euro. Deze structurele subsidies staan in voor 75% van het totale subsidiebedrag.

De kunstencentra halen het kleinste aandeel van hun totale subsidies uit de structurele subsidies. Met gemiddeld 722.830 euro per kunstencentrum en een totaal van ruim 15 miljoen euro totaal staan de structurele subsidies hier in voor 62% van het totale subsidiebedrag. De subsidies van de stad staan met een totaal van 2,4 miljoen euro in voor bijna 10% van het totale subsidiebedrag van de kunstencentra. Dit komt echter door één groot kunstencentrum dat een zeer hoog bedrag ontving van de stad, waarbij het eigenlijk voor een groot deel ging over gedetacheerd personeel dat aangegeven werd als subsidies. Vooral de categorie 'andere subsidies' scoort met 21% van het totale subsidiebedrag een hoog aandeel bij de kunstencentra. Hierin zit een amalgaam van subsidies van de Franse Gemeenschap, het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, infrastructuursubsidies en kapitaalsubsidies. Alles samen staan deze andere subsidies in voor een gemiddeld bedrag van 241.206 euro per kunstencentrum.

Tabel:
subsidies in detail, percentage van het totaal

	Grote instellingen	Kunstencentra	Werkplaatsen	Totaal
Structurele subsidies	84,6%	62,3%	75,0%	73,1%
Projectsubsidies	0,3%	0,6%	0,0%	0,5%
Subsidies federale overheid	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Provinciale subsidies	2,4%	2,8%	3,6%	2,8%
Subsidies van gemeente	0,9%	3,7%	6,3%	2,6%
Subsidies van stad	2,8%	9,9%	1,0%	6,4%
Andere subsidies	9,0%	20,8%	14,1%	14,7%
Totaal	100%	100%	100%	100%

4.5 Korte samenvatting hoofdstuk grote instellingen, kunstencentra en werkplaatsen

De grote instellingen, kunstencentra en werkplaatsen zijn apart behandeld in het dossier. De voornaamste reden hiervoor is dat voor de grote instellingen het subsidiebedrag van een andere orde is. De vier grote instellingen kregen in 2007 22,1 miljoen euro structurele subsidies. Dit bedrag ligt in dezelfde grootteorde dan het totaalbedrag van de meer dan 80 organisaties in de basisanalyses. Ze samen voegen in één analyse is daarom niet wenselijk, daar de resultaten te sterk beïnvloed zouden worden door deze vier. De cijfers van de Vlaamse Opera zijn bovendien niet opgenomen in de analyse van de grote instellingen, maar wel zo veel mogelijk apart gezet in de tekst.

Voor de kunstencentra en werkplaatsen geldt daarentegen dat ze vaak multidisciplinair werken, waarbij het onmogelijk is een verdeelsleutel te maken voor het gedeelte dat muziek inneemt in hun werking. De werkplaatsen ontvingen in 2007 in totaal 15 miljoen euro, de werkplaatsen op hun beurt 2,4 miljoen euro. In totaal kregen deze 42 organisaties die extra aan het bestand zijn toegevoegd dus bijna 40 miljoen euro structurele subsidies in 2007.

Een derde reden om deze organisaties niet bij de basisanalyses te voegen is de meer onvolledige info. Zo hebben we van tewerkstelling niet dezelfde detailinfo als hierboven. Dit is op zich zeer spijtig, omdat vooral door de grote instellingen zeer veel (artistiek) personeel wordt tewerkgesteld. De twee grote orkesten stellen alleen reeds ongeveer 200 voltijds equivalenten tewerk in de categorie van artistiek personeel. Aangevuld met enkele solisten en de uitkoopsommen voor de receptief werkende grote instelling, betalen deze vier grote ongeveer 22,5 miljoen euro uit aan vergoedingen, waarvan bijna 75% is voorbestemd voor artistiek personeel. Voor de Vlaamse Opera hebben we niet dezelfde detailinfo rond artistieke tewerkstelling, maar de bedragen die naar bezoldigingen gaan zijn zodanig hoog dat de vergoedingen voor artistieke tewerkstelling zeker zullen stijgen tot meer dan 30 miljoen euro indien deze zou worden toegevoegd bij de grote instellingen.

Ook zagen we dat in de kunstencentra en werkplaatsen zeer veel tewerkstelling is. In de 20 kunstencentra werden in 2007 437 VTE's tewerk gesteld, de 11 werkplaatsen in de analyse

stelden 35,4 VTE's tewerk. Opvallend hierbij is dat zowel in de grote instellingen als in de kunstencentra en werkplaatsen veel vaker eigen personeel wordt tewerkgesteld en minder andere vergoedingen (honoraria...) werden uitgekeerd.

Naar inkomsten kregen deze 42 organisaties in 2007 bijna 53,5 miljoen euro subsidies in totaal, de totale opbrengsten bedroegen ruim 70 miljoen euro. Als we de organisaties apart zetten die minstens iets doen rond muziek in hun werking, houden we 19 organisaties over die bijna 37 miljoen euro subsidies kregen en in totaal instonden voor 49 miljoen euro aan inkomsten. De subsidies staan dus in voor een belangrijk deel van de totale inkomsten (76% van de totale inkomsten, voor de grote instellingen zelfs 83%). Naar uitgaven gaat het grootste deel naar bezoldigingen en sociale lasten. Vooral bij de grote instellingen gaat er een zeer groot bedrag naar bezoldigingen van eigen personeel. Dit bevestigt de analyse rond tewerkstelling die, ondanks onvolledig, tot dezelfde conclusie kwam. De totale inkomsten van deze groep stijgen nog tot ruim 95 miljoen euro indien ook de Vlaamse Opera wordt opgenomen in het overzicht.

5. BESLUIT EN BELEIDSIMPLICATIES

Dit rapport heeft tot doel een analyse te maken van dat deel van de muzieksector dat gesubsidieerd wordt vanuit het kunstendecreet. Dit gebeurt niet aan de hand van een kwalitatieve, maar door middel van een economische analyse. Hiervoor hebben we gebruik gemaakt van de afrekeningdossiers van structureel gesubsidieerde muziekorganisaties, aangevuld met de grote instellingen, kunstencentra en werkplaatsen. Ook de projectsubsidies voor muziek werden geanalyseerd.

De gegevens uit deze dossiers zijn op te splitsen in twee grote blokken. Enerzijds zijn er de economische kengetallen. Hiervoor is gebruik gemaakt van de resultatenrekeningen, aangevuld met meer gedetailleerde informatie uit de subsidiedossiers zelf (o.a. naar detailposten omzet en diensten en diverse goederen, info rond sponsoring). Anderzijds zijn er de analyses van tewerkstelling. Vooral voor de structureel gesubsidieerde muziekorganisaties is de opgevraagde info rond tewerkstelling voldoende gedetailleerd om onderverdelingen te kunnen maken naar uitvoerende kunstenaars, artistiek en totaal personeel, en dit zowel voor het eigen personeel als personeel dat niet op de loonlijst voorkomt (zelfstandigen, kleine vergoedingsregel, uitkoopsommen...).

Deze kwantitatieve analyses werden aangevuld met rondetafelgesprekken met vertegenwoordigers van de onderzochte organisaties. Tijdens deze gesprekken werden de eerste resultaten voorgesteld en stellingen besproken die samenhangen met deze resultaten.

5.1 Evolutie subsidies muziek- en kunstendecreet

Op basis van de subsidieoverzichten van de laatste jaren wordt in het rapport een overzicht gegeven van de evolutie van de Vlaamse subsidies in het kader van het kunstendecreet. In totaal wordt er bijna 78 miljoen euro subsidies opgelijst voor 2007. Zelfs als we de grote instellingen, werkplaatsen en kunstencentra aftrekken die niets of niet veel rond muziek doen, blijft er een bedrag van 74 miljoen euro op de teller staan (de Vlaamse Opera inbegrepen). Als we dit bedrag afzetten tegen de ongeveer 6 miljoen Vlamingen, komt dit neer op 12 euro per kop die in 2007 naar ondersteuning van muziek ging. Dit zijn dus enkel de bedragen uitgekeerd door de Vlaamse overheid in het kader van het kunstendecreet. Mede als resultaat van deze subsidiëring kunnen we in Vlaanderen spreken van een heel rijk muziek- en cultuurlandschap. Tijdens de rondetafelgesprekken werd niet onterecht gesproken van een historische situatie wat betreft ondersteuning van muziek en cultuur in het algemeen.

Aan de hand van de evolutie van structurele en projectsubsidies komt wel het bekende en vaak herhaalde verhaal van de scheve verhouding tussen beide naar boven. De structurele subsidies zijn de laatste tien jaar meer dan verdubbeld, terwijl het bedrag van projectsubsidies wel steeg tot 2002, maar daarna drastisch terug viel. In 1999 waren projectsubsidies goed voor bijna 8% van het totaalbedrag, dit steeg in 2002 tot 13,5% maar was in 2007 terug gezakt tot amper 2% (in dit overzicht zijn de grote instellingen, werkplaatsen en kunstencentra niet inbegrepen. Indien we deze wel opnemen, daalt het aandeel van de projectsubsidies tot iets minder dan 1%). Deze devaluatie van projectsubsidies maakt dat de instroom, creatie

en innovatie onder druk komen te staan. Anderzijds moet er nagedacht worden over de definiëring van projecten. Veel initiatieven die nu als structuur worden gesubsidieerd kunnen (en moeten) als project gedefinieerd worden. In dat geval is er wel nood aan het herdenken van het systeem van projectsubsidies. Dit systeem moet namelijk veel 'slagkrachtiger' worden. Hiervoor moet er nagedacht worden over de termijnen waarop projectsubsidies van toepassing kunnen zijn, de late kennisgeving, de toegekende bedragen en de administratieve lasten.

Er wordt door het kunstendecreet meer ondersteuning gegeven dan enkel structurele en projectsubsidies. Opvallend bij deze andere vormen van subsidies is dat het bedrag uitgetrokken voor creatieopdrachten en internationale werking sterk is gedaald in 2008, en dat de beurzen voor individuele kunstenaars amper gebruikt worden in de muziek.

In zijn bijdrage geeft Peter Swinnen aan dat het voor componisten in Vlaanderen niet makkelijk is. Het aantal componisten dat directe ondersteuning ontvangt vanuit de subsidies voor creatieopdrachten is op zich reeds laag en valt nog terug met het verlagen van de pot voor creatieopdrachten. Organisaties die meer dan 300.000 euro structurele subsidies ontvangen mogen nu bovendien geen extra subsidies meer aanvragen voor creatieopdrachten. Organisaties die minder structurele steun krijgen en subsidies aanvragen voor creatieopdrachten, moeten dan weer minstens drie opdrachten geven.

De subsidies voor de internationale werking zijn wel toegenomen tot 2007, maar zijn daarna ook terug gevallen. Binnen deze groep van subsidies zijn de tegemoetkomingen in reis-, verblijf- en transportkosten reeds enkele jaren na elkaar sterk afgenomen. In 2005 werd er nog 428.013 euro uitgetrokken voor deze ondersteuning, in 2008 was dit gedaald tot 190.860 euro. Het aantal buitenlandse reizen dat van deze subsidie gebruik maakte daalde in dezelfde periode van 278 tot 175. Dit aantal bleef nog redelijk constant tot 2007 (hoewel het totaalbedrag toen reeds sterk afgenomen was), maar daalde sterk in 2008. Dit is eerder verrassend omwille van de grote nadruk op het internationale aspect in de communicatie van het agentschap kunsten en erfgoed. De tegemoetkomingen in de reis-, verblijf- en transportkosten zijn de meest gebruikte vorm van subsidies die vlot door alle genres worden aangevraagd en die zeker een reële en belangrijke ondersteuning vormen voor de pop en rock die weinig andere vormen van directe ondersteuning kent. Bovendien zijn de bedragen niet zo hoog ten opzichte van vele andere vormen van subsidiëring. Daarom is het gevaarlijk deze specifieke vorm van ondersteuning in te krimpen. Met eerder lage bedragen worden zeer veel internationale initiatieven gesteund over alle genres van muziek.

Naast het terugvallen van het bedrag voor creaties en internationale subsidies, worden de individuele beurzen amper gebruikt in de muzieksector. Tussen 2003 en 2007 werden er 10 beurzen voor individuele kunstenaars toegekend, gemiddeld 2 per jaar. Zowel de ontwikkelingsgerichte beurzen als de internationale beurzen en werkverblijven kunnen voor talentvolle muzikanten, dirigenten en componisten een uitgelezen kans zijn om hun kennis en kunde nog verder bij te schaven. De mogelijkheden die deze beurzen bieden, zijn onderbenut en moeten zeker beter gecommuniceerd worden naar de muzieksector.

Tabel:
Overzicht muzieksubsidies⁵²

	1999-2002	2003-2006	2007-2009	2010-2012 ⁵³
Structurele subsidies	10.018.852	16.601.000	21.285.000	22.402.000

	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Projectsubsidies	1.076.390	1.075.866	925.250	973.400	446.500	548.000
Creatieopdrachten	179.326	195.386	207.940	153.850	167.928	93.650
Individuele beurzen	0	7.733	15.250	17.900	12.500	36.000
Opnameprojecten	70.000	102.900	83.500	90.000	112.400	64.200
Internationaal	798.294	684.075	813.093	834.918	854.766	733.860

Voor een gedetailleerd overzicht van de (evolutie van) verschillende soorten subsidies en de verdeling over types organisaties en genres verwijzen we naar het eerste hoofdstuk van het rapport.

5.2 Tewerkstelling

De analyses in het rapport gaan dieper in op de tewerkstelling en de economische situatie van de gesubsidieerde organisaties. Voor het deel rond tewerkstelling hebben we detailinfo over 65 muziekorganisaties die structureel ondersteund werden in 2007.

Op basis van deze info is het mogelijk de tewerkstelling in detail uit te splitsen naar types personeel en soorten vergoedingen. Naar types personeel hebben we zo veel mogelijk het artistiek personeel (artiesten, uitvoerende kunstenaars, artistieke leiding, programmatoren, ontwerpers en scheppende kunstenaars) apart gehouden in de analyses. Naar soorten vergoedingen wordt een onderscheid gemaakt tussen loon voor eigen personeel enerzijds en de 'vergoedingen buiten loon' anderzijds. Deze laatste zijn alle honoraria voor zelfstandigen, vergoedingen voor vrijwilligerswerk, betalingen in het kader van de kleine vergoedingsregel, interim/SBK, stagiairs, en voor organisatoren ook de uitkoopsommen.

Opvallend in de analyses naar tewerkstelling in loondienst is het grote verschil in aantal personen tewerkgesteld geteld in hoofden en in voltijds equivalenten. Voor 69 organisaties waarvan we info hebben rond personeel in loondienst telden we 1.187 werknemers, goed voor 398 voltijds equivalenten. Vooral het artistiek personeel, en in het bijzonder de uitvoerende kunstenaars worden vaak voor korte periodes tewerkgesteld. Ongeveer 40% van het loon, uitgekeerd aan eigen personeel, is bestemd voor dit artistiek personeel.

Voor 65 organisaties hebben we naast cijfers voor het eigen personeel ook informatie over de andere vergoedingen. Daaruit blijkt in de eerste plaats dat het totaalbedrag van deze 'vergoedingen buiten loon' hoger ligt dan de uitgekeerde lonen. Bovendien is 80% van deze vergoedingen bestemd voor de artistieke medewerkers.

In totaal werd er in 2007 door deze 65 organisaties bijna 30 miljoen euro aan vergoedingen uitbetaald. Van dit totaalbedrag was 63%, ofwel 18,5 miljoen euro, bestemd voor het artistiek personeel. In onderstaande tabel wordt dit bedrag teruggekoppeld naar het bedrag van structurele subsidies dat deze organisaties ontvingen in 2007. Daaruit blijkt dat de vergoedingen aan artistiek personeel op zich reeds hoger liggen dan het ontvangen subsidiebedrag. Voor de muziekclubs en festivals is het verschil het grootst, maar hier zitten de uitkoopsommen inbegrepen in de vergoedingen voor artistiek personeel. De ensembles spenderen op hun beurt bijna het volledige bedrag van structurele subsidies aan vergoedingen voor artistiek personeel. Voor het totale bedrag van vergoedingen moeten de organisaties gemiddeld 74% extra middelen op de structurele subsidies bijleggen. Deze analyse van de tewerkstelling van artistiek personeel moet in de toekomst zeker herhaald worden. Zo is het heel interessant te zien wat er gebeurt bij een verandering van het subsidiebedrag. Indien dit bedrag wordt verhoogd om te kunnen voldoen aan de bepalingen van de CAO's voor artistiek personeel, zou het aandeel vergoedingen aan artistiek personeel in het totale subsidiebedrag moeten stijgen. Vermits 2007 het eerste jaar was dat deze informatie in detail werd opgevraagd, hebben we momenteel niet de nodige info om hierin evoluties te schetsen.

Tabel:
bedrag vergoedingen ten opzichte van structurele subsidies

	Aantal organisaties	Bedrag structurele subsidies	% vergoedingen in bedrag structurele subsidies	% vergoedingen artistiek in bedrag structurele subsidies
Ensembles	26	8.090.000	128%	93%
Concertorganisaties	10	3.444.297	182%	89%
Muziekclubs	12	3.048.900	278%	171%
Festivals	12	1.359.000	232%	154%
Kunsteducatie	5	1.089.000	122%	54%
Totaal	65	17.031.197	174%	109%

Voor de projecten hebben we helaas geen indicatie van tewerkstelling. Dit is ook zeer moeilijk, omdat projecten vaak onderdeel zijn van een ruimere werking en uitgevoerd worden door personeel van het ruimere geheel.

Voor de grote instellingen, kunstencentra en werkplaatsen die apart werden geanalyseerd, hebben we niet steeds de detailinfo met betrekking tot tewerkstelling.

Op basis van de gefragmenteerde info van de vier grote instellingen⁵⁴ hebben we berekend dat deze ongeveer 22,5 miljoen euro aan vergoedingen uitbetaalden in 2007, waarvan bijna 75% bestemd was voor het artistiek personeel. Opvallend hierbij is dat deze grote instellingen het artistiek personeel veel vaker vast in dienst nemen, waardoor het aandeel van lonen aan eigen personeel in het totaal van vergoedingen veel hoger ligt.

In de kunstencentra en werkplaatsen vloeit zoals verwacht een iets kleiner aandeel van alle vergoedingen rechtstreeks naar het artistiek personeel. De 19 kunstencentra waarvan we

52- De grote instellingen, kunstencentra en werkplaatsen zijn niet in dit beknopt overzicht opgenomen.

53- Vanaf 2010 zal de AB gesubsidieerd worden als grote instelling. Hierdoor zit deze niet in dit overzicht voor 2010-2012.

54- Deze zijn de Filharmonie, Koninklijk Ballet van Vlaanderen, Vlaams Omroeporkest en Kamerkoor en de Singel

volledige info hebben, betaalden in 2007 ruim 17,5 miljoen uit aan vergoedingen, waarvan ongeveer een derde bestemd was voor artistiek personeel. In de 11 werkplaatsen is dit ongeveer de helft van in totaal ruim 2 miljoen euro vergoedingen.

Hoewel we dus niet van alle organisaties voldoende detailinfo hebben om de tewerkstelling volledig te analyseren, doen we toch uitspraken over ongeveer 42 miljoen euro aan vergoedingen die werden uitbetaald aan artistiek personeel in 2007. De grote instellingen zijn hierin wel inbegrepen, evenals bijna 80% van de structureel gesubsidieerde muziekorganisaties. Het totaalbedrag van vergoedingen voor artistiek personeel zal dus volgens een voorzichtige schatting iets hoger liggen dan 45 miljoen euro.

In dit korte overzicht is de Vlaamse Opera niet inbegrepen. Deze organisatie is zodanig groot dat zelfs binnen de grote instellingen de invloed in de analyses zodanig groot is dat ze de resultaten zou bepalen. Zo is het bedrag bestemd voor vergoedingen in de Vlaamse Opera in 2008 gelijk aan 14,6 miljoen euro. Vermits ook hier de muzikanten veelal in vast dienstverband werken, is het grootste deel van dit bedrag bestemd voor het artistiek personeel.

Deze cijfers relativeren de veel gehoorde opmerking dat er onvoldoende middelen uit de subsidies terugvloeien naar het artistiek personeel. Door de organisaties zelf werd bovendien aangegeven dat er nood is aan een kader voor de tewerkstelling. Momenteel komt er vaak kritiek op de personeelsinvulling die zeer moeilijk te weerleggen is. Het opstellen van zo een kader is echter geen eenvoudige oefening. Een percentage van de middelen naar artistiek personeel lijkt niet de beste indicatie. Als er in dat geval extra personeel wordt aangeworven voor de goed draaiende bar of foyer, betekent dit dat er op zich een lager aandeel van de totale uitgaven naar vergoedingen gaat (wegens uitgaven voor aankoop drank...), en bovendien binnen de vergoedingen nog eens een lager aandeel naar artistieke medewerkers. Wat dan niet wordt meegerekend is dat deze extra uitgaven net middelen creëren die dan weer kunnen geïnvesteerd worden in de artistieke werking.

Bovendien moet er ook goed nagedacht worden of dit kader zo verschillend is voor kleine en grotere organisaties. Vooral bij de ensembles geldt dat men voor een klein ensemble vaak dezelfde taken moet invullen op zakelijk gebied dan voor een groter ensemble. De verhouding van middelen die naar de zakelijke ondersteuning gaat, is dan groter voor de kleine ensembles.

Daarnaast moet er ook nagedacht worden over de definiëring van 'artistiek personeel'. Het technisch-artistiek personeel wordt hier bijvoorbeeld niet in meegerekend. Deze personen (bv. geluidstechnicus, lichtman...) zijn echter wel direct betrokken bij het artistieke eindproduct. De enige echte artistieke personeelsleden zijn bij de organisatoren de artistiek leider en de programmator(en). Zij brengen daarom de uitkoopsommen vaak zonder meer in als 'vergoedingen buiten loon voor artistiek personeel'.

Een laatste punt met betrekking tot de tewerkstelling is de discussie rond het creëren van synergie. In de pop en rock worden er alternatieve managementbureaus gesubsidieerd, terwijl de structureel gesubsidieerde ensembles verplicht een eigen zakelijke ondersteuning moeten hebben. De ensembles zelf staan afwijzend tegenover het uit handen geven van deze zakelijke ondersteuning, maar vooral naar het buitenland toe is er nood aan extra ondersteuning. Over de mogelijkheden voor het creëren van synergie en ondersteuning van de aanwezigheid op de buitenlandse markt, is zeker extra onderzoek en een standpunt van de sector

noodzakelijk. In de bespreking van de rondetafelgesprekken rond subsidies wordt een eerste aanzet gegeven naar mogelijkheden van synergie tussen ensembles en organisatoren, tussen ensembles onderling en de mogelijkheden van impresariaten voor de buitenlandse markt.

Voor detailanalyses rond tewerkstelling verwijzen we naar hoofdstuk 2 (punt 2.4) en hoofdstuk 4 (punt 4.2).

5.3 De economische waarde van de gesubsidieerde organisaties

Naast detailanalyses rond tewerkstelling wordt er in het rapport dieper ingegaan op de inkomsten en uitgaven.

Inkomsten

Als we de totale inkomsten van de structureel ondersteunde muziekorganisaties, de projecten, grote instellingen, werkplaatsen en kunstencentra optellen, komen we voor 2007 uit op een totaal van 165,6 miljoen euro. Indien we de grote instellingen, werkplaatsen en kunstencentra die niets of bijna niets rond muziek doen aftrekken, blijft er nog steeds 144 miljoen euro inkomsten over.⁵⁵

In het rapport worden deze inkomsten in detail uitgesplitst. In deze samenvatting gaan we kort in op het aandeel subsidies ten opzichte van eigen inkomsten, naast enkele opvallende cijfers in de inkomsten.

Uit de basisanalyses van de groep structureel gesubsidieerde muziekorganisaties (de ensembles, concertorganisatoren, muziekclubs, festivals, alternatieve managementbureaus en organisaties voor muziekeducatie) bleek dat zij 67,6 miljoen euro inkomsten hadden in 2007. Bijna 33 miljoen euro hiervan was afkomstig van subsidies. Dit betekent dus in de eerste plaats dat de structureel ondersteunde organisaties hun subsidiebedrag vaak nog kunnen aanvullen met andere subsidies. In het totale subsidiebedrag is 77% afkomstig van structurele ondersteuning. Vooral de verschillende organisatoren (concertorganisaties, muziekclubs en festivals) kunnen rekenen op aanvullende subsidies, zij halen respectievelijk 70%, 68% en 58% van het subsidiebedrag uit de structurele ondersteuning. Het subsidiebedrag wordt het vaakst aangevuld door subsidies van de gemeenten en steden (9% van het totaalbedrag) en de provincies (4%). Bij de ensembles is 95% van het subsidiebedrag afkomstig van structurele subsidies.

Het andere deel van de inkomsten, of ruim 34,5 miljoen euro, zijn de eigen inkomsten van deze organisaties. Algemeen genomen geldt de regel dat hoe groter het subsidiebedrag is, hoe kleiner het aandeel van subsidies in de totale inkomsten. De 'kleinste' organisaties (met minder dan 100.000 euro inkomsten) halen gemiddeld 68% van hun inkomsten uit subsidies, terwijl de 'grote' organisaties (+200.000 euro inkomsten) 42% van hun totale inkomsten uit subsidies halen.

55- De cijfers van de Vlaamse Opera zijn inbegrepen in dit totaal. voor deze instelling zijn echter de inkomsten van 2008 gebruikt in plaats van 2007.

Als we even abstractie maken van 'andere' inkomsten zoals financiële en uitzonderlijke opbrengsten, blijkt dat bij de ensembles 83% van de eigen inkomsten afkomstig zijn van uitkoopsummen en 8% van samenwerkingen. Voor de organisatoren (concertorganisatoren en muziekclubs) geldt dat 50% afkomstig is van de verkoop van tickets en abonnementen, 26% van verkoop van drank en 5% van sponsoring. De festivals ten slotte halen een iets kleiner aandeel uit de verkoop van tickets (30%), 25% uit samenwerkingen, 9% uit de verkoop van drank, en 28% uit sponsoring. Dit laatste is echter een moeilijk verhaal voor de gesubsidieerde organisaties. Privébedrijven willen vaak enkel de grote evenementen sponsoren waarbij zij ook veel in beeld komen. Ensembles hebben weinig te bieden aan sponsors en zelfs organisatoren hebben het moeilijk om sponsoring te vinden. De grote sponsorbedragen worden vaak gehaald uit ruilcontracten met media. In feite zou sponsoring gelijk moeten zijn aan 'mecenaat', maar dan moeten de giften aan culturele instellingen fiscaal aantrekkelijker worden. Op die manier zou er misschien meer privékapitaal zijn weg naar de culturele wereld kunnen vinden.

Er zijn 51 muziekorganisaties die zowel in 2003 als in 2007 structureel ondersteund werden binnen het kunstendecreet. Uit onderstaande tabel blijkt dat de gemiddelde subsidies van deze groep tussen 2003 en 2007 met 23% zijn gestegen, maar dat de eigen inkomsten in dezelfde periode met 34% zijn gestegen. Het aandeel van de eigen inkomsten in de totale inkomsten is daardoor gestegen van 51% naar 54%. Enkel bij de ensembles is het aandeel eigen inkomsten lichtjes gedaald. Achter dit gemiddelde van de ensembles, dat op het eerste zicht redelijk constant is, gaat echter veel dynamiek schuil. Bij de afzonderlijke ensembles kunnen de verschillen in eigen inkomsten van jaar tot jaar zo hoog oplopen dat er een langere tijdreeks nodig is om de evolutie hierin te bekijken.

Tabel:
evolutie gemiddelde eigen inkomsten, subsidies en totale inkomsten, organisaties die zowel in 2003 als in 2007 structureel ondersteund werden

	Ensembles	Concert-organisaties	Muziekclubs	Festivals	Totaal
N	19	5	14	13	51
Eigen inkomsten 2003	290.182	131.107	603.113	276.950	357.116
Subsidies 2003	339.740	319.916	391.476	291.768	339.771
Totale inkomsten 2003	629.922	451.023	994.589	568.718	696.887
% eigen inkomsten 03	46%	29%	61%	49%	51%
Eigen inkomsten 2007	289.432	282.005	927.475	352.218	479.858
Subsidies 2007	389.539	552.052	462.801	354.864	416.743
Totale inkomsten 2007	678.971	834.057	1.390.276	707.082	896.601
% eigen inkomsten 07	43%	34%	67%	50%	54%

Bovenstaande tabel geeft enkel de situatie voor de 51 organisaties die zowel in 2003 als in 2007 structureel ondersteund werden. In onderstaande tabel zijn alle organisaties opgenomen die in 2007 structureel werden gesubsidieerd. Gemiddeld genomen verschilt het aandeel eigen inkomsten niet zo sterk in vergelijking met bovenstaande tabel, maar

binnen de verschillende types organisaties zijn er wel enkele veranderingen. Het hoogste aandeel eigen inkomsten vinden we nog steeds terug bij de muziekclubs (64%), gevolgd door de festivals (53%). De ensembles en concertorganisatoren liggen met respectievelijk 46% en 43% eigen inkomsten dicht bij elkaar.

Tabel:
percentage eigen inkomsten gehele groep

	Ensembles	Concert-organisaties	Muziekclubs	Festivals	Totaal
N	27	11	19	16	73
% eigen inkomsten '07	46%	43%	64%	53%	53%

Op de organisaties die projectsubsidies ontvingen in 2007 en de aanvulling van grote instellingen, kunstencentra en werkplaatsen gaan we hier slechts zeer beknopt in. De totale inkomsten van de projecten die ondersteund werden was in 2007 1,7 miljoen euro. Hiervan was 73% afkomstig van eigen inkomsten. Dit ligt volledig anders bij de grote instellingen, kunstencentra en werkplaatsen. In totaal hadden zij in 2007 ruim 68 miljoen euro inkomsten. Voor de vier grote instellingen was 82% hiervan afkomstig uit subsidies, bij de kunstencentra was dit 69% en voor de werkplaatsen 84%. In het rapport wordt meer gedetailleerd ingegaan op deze groepen.

Uitgaven

De twee grote posten in de uitgaven van de gesubsidieerde organisaties zijn 'bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen' en 'diensten en diverse goederen'. Het totaal bedrag gespendeerd aan vergoedingen wordt echter verkregen door een combinatie van deze twee posten. De vergoedingen aan het eigen personeel zitten in de eerste, terwijl de vergoedingen aan derden zijn opgenomen in de tweede.

De detailanalyses naar tewerkstelling van 65 structureel ondersteunde muziekorganisaties leerden dat deze in totaal bijna 30 miljoen euro aan vergoedingen uitbetaalden in 2007. Als we dat bedrag terugkoppelen naar de uitgaven van deze organisaties, maakt dit 56% uit van het totaal. Voor de ensembles is dit zelfs 70%, voor de concertorganisaties, muziekclubs en festivals schommelt het rond de 50%. Daarmee zijn de vergoedingen absoluut de grootste uitgavenpost.

Voor de grote instellingen, kunstencentra en werkplaatsen hebben we niet dezelfde detailinformatie om de vergoedingen terug te koppelen naar totale uitgaven. Wel zien we in de resultatenrekeningen van de grote instellingen dat de vergoedingen aan eigen personeel op zich reeds 60% uitmaken van de totale uitgaven.

Een belangrijke indicator die apart opgevraagd wordt, is de 'artistieke uitgaven'. Hieronder vallen alle directe kosten die nodig zijn om het artistieke eindproduct te realiseren.

In de tabel wordt het bedrag van deze artistieke uitgaven weergegeven, evenals het aandeel ervan in de totale uitgaven en ten opzichte van de structurele subsidies. In totaal spendeerden de 27 ensembles, 11 concertorganisaties, 19 muziekclubs en 15 festivals in 2007 ruim 33 miljoen aan artistieke uitgaven, goed voor 64% van de totale uitgaven. Voor de ensembles loopt het aandeel van artistieke uitgaven op tot 74% van de totale uitgaven, voor de verschil-

lende organisatoren is dit tussen 55% en 60%. De 72 organisaties in de tabel ontvingen in 2007 ruim 19 miljoen euro aan structurele subsidies. Om hun artistieke kosten te dekken, moesten zij 73% extra middelen op dit subsidiebedrag kunnen bijleggen. Vooral bij de muziekclubs en festivals is dit aandeel van artistieke kosten ten opzichte van de structurele subsidies zeer hoog (respectievelijk 249% en 225%).

Tabel:
artistieke kosten ten opzichte van de structurele en totale subsidies

	Ensembles n = 27	Concert organisaties n = 11	Muziekclubs n = 19	Festivals n = 15	Totaal n = 72
Artistieke kosten	11.790.750	5.261.706	10.672.805	5.354.075	33.079.336
% in totale uitgaven	74%	55%	59%	55%	64%
Structurele subsidies	8.215.000	4.194.297	4.280.490	2.384.000	19.073.787
% artistieke uitgaven t.o.v. structurele subsidies	144%	125%	249%	225%	173%

5.4 In de marge van de cijfers

Tijdens de rondetafelgesprekken werd op basis van de eerste resultaten van het onderzoek vaak uitgeweken naar onderwerpen in de marge van de cijfers.

Het subsidiebeleid

Vooral over de subsidies zelf werd lang doorgepraat. Zowel de verhouding tussen structurele en projectsubsidies, de werking van projectsubsidies op zich, de wijze van subsidiëring (wie moet subsidies krijgen) en de nood aan een landschapstekening werden veelvuldig uitgesproken.

De verhouding tussen structurele en projectsubsidies werd hierboven reeds besproken. Dit hangt echter direct samen met de noodzaak aan slagkrachtigere projectsubsidies en de wijze waarop het muzieklandschap gesubsidieerd wordt. De stelling die vaak terug kwam is dat veel initiatieven die eigenlijk projecten zijn nu als het ware gedwongen worden zich te richten op structurele subsidies, omdat het systeem van projectsubsidies zoals het nu bestaat eigenlijk niet werkzaam is. Het herwerken van de projectsubsidies kan hieraan verhelpen en schept extra mogelijkheden voor samenwerkingen en synergie en voor de wijze van subsidiëring van het muzieklandschap.

Zo gaven de concertorganisatoren aan dat zij als structuur ondersteuning kunnen bieden aan ensembles. Deze laatste staan daar echter sceptisch tegenover en vrezen onvoldoende uitkoopsommen en een beknotting van de artistieke vrijheid. Dit laatste is nu reeds een aandachtspunt, vooral bij de grotere ensembles. Er zijn in Vlaanderen niet zoveel zalen die onderdak kunnen bieden aan grote symfonische orkesten, en zij kunnen hun programma vaak slechts op één plaats brengen. Hierdoor komt er (te) veel macht bij deze grote concertorganisatoren te liggen, ook op het vlak van de artistieke invulling van de programma's.

Daarom zijn zij zeker voorstander van een beleid dat hernemingen van deze programma's stimuleert. Ook de kleinere ensembles kunnen hun programma's vaak onvoldoende spreiden in Vlaanderen. Zij kijken daarvoor vooral naar het uitgebreid netwerk van cultuurcentra in Vlaanderen. Deze zouden mee moeten opgenomen worden in een uitgebreid netwerk van organisatoren. Dit veronderstelt echter een afstemming tussen het lokaal cultuurbeleid en het kunstendecreet.

Internationaal

Uit de cijfers rond activiteiten, die niet zijn opgenomen in dit besluit (zie deel 2.1), bleek dat de Vlaamse ensembles zeer actief zijn op de internationale podia. Uit de rondetafelgesprekken bleek dat de organisatoren op hun beurt veel internationale ensembles programmeren op de Vlaamse podia. Dit zorgt enerzijds voor een verrijking van het muzieklandschap maar wekt tot op zekere hoogte ook wroef op bij de ensembles. Hieruit volgde de opmerking dat organisatoren soms ook wat meer chauvinistisch mogen zijn. Voor de muziekclubs aangesloten bij het clubcircuit geldt de regel dat 30% van alle concerten door Vlaamse groepen moet zijn. Gelijkaardige regels bij andere organisatoren zijn ons niet bekend.

Muziekclubs

Voor de muziekclubs zijn de aandachtspunten vooral de onderbezetting en de extra activiteiten die zij ontwikkelen waarvoor de middelen eigenlijk niet voorhanden zijn. Hierbij denken we vooral aan de repetitielokalen en de vaak uitgebreide educatieve werking.

De clubs maken een onderscheid tussen twee soorten vrijwilligerswerk. Enerzijds zijn er de echte vrijwilligers die beschouwd worden als de ambassadeurs van het huis en helpen bij de dagdagelijkse werking van de clubs (bv flyers verspreiden, tickets scheuren...). Anderzijds worden er vaak zoveel overuren gemaakt door het vaste personeel dat zij in feite ook gedeeltelijk als vrijwilliger kunnen worden bekeken. Zoals reeds aangegeven in het dossier organiseren de clubs heel veel activiteiten waardoor er wel heel veel eigen inkomsten zijn, maar de personeelsbezetting is vaak niet aan die situatie aangepast.

Omtrent de educatieve werking zijn er onvoldoende middelen binnen het kunstendecreet om een schoolstructuur te ondersteunen. Daarom zou een samenwerking met het DKO noodzakelijk zijn. Dit moet dan zeker op een hoger niveau worden aangebracht, door de ministers van cultuur en onderwijs. Enkel stellen dat de educatie in muziekclubs meer thuis hoort in het DKO is een te simplistische voorstelling. De muziekclubs vullen net een leemte op door educatie aan te bieden die niet op andere plaatsen wordt aangeboden.

Hetzelfde geldt in feite voor de repetitielokalen. Ook hier springen de muziekclubs in de bres om een leemte in te vullen. Hier zijn het echter de plaatselijke en regionale overheden die hun verantwoordelijkheid moeten nemen. De link met het lokale jeugdbeleid is zeker aanwezig in de problematiek van de repetitieuimtes. Zowel naar educatie als naar repetitielokalen bewijst het succes ervan dat er wel degelijk op reële noden wordt ingespeeld.

Muziekeducatie

Rond muziekeducatie werd er in het rapport niet zo veel gezegd. Dit komt in de eerste plaats omdat er slechts zes educatieve organisaties opgenomen zijn in het subsidielandschap. Deze organisaties werden ook niet mee opgenomen in een rondetafel. Dit betekent echter zeker niet dat deze groep organisaties minder belangrijk zou zijn of geen specifieke problemen zou kennen.

Het kunsteducatieve veld is veel groter dan de organisaties die binnen het kunstendecreet ondersteund worden. In functie van hun inhoudelijke werking kunnen zij aansluiting zoeken bij het ministerie van Cultuur, Jeugd, Sport en Media, ofwel zijn er ondersteuningsmaatregelen binnen het departement onderwijs (Canon Culturcel). Voor een overzicht van deze laatste verwijzen we naar het document 'gedeeld verbeeld', het eindrapport van de commissie onderwijs cultuur⁵⁶. Aansluitend hierop is er ook nog het rapport 'verbreding verdieping' omtrent de perspectieven voor de inhoudelijke vernieuwing van het deeltijds kunstonderwijs⁵⁷.

Nood aan onderzoek

Bij de eerste terugkoppeling van de cijfers uit dit onderzoek naar het veld (door de adviesgroep en rondetafelgesprekken), bleek dat de cijfers tot nu onbekend waren. Veel van de discussies over bijvoorbeeld tewerkstelling van artistiek personeel, artistieke kosten, eigen inkomsten... worden daardoor zonder de noodzakelijke achtergrond gevoerd. De studie van de Vlerick school en deze studie vormen daarom een kader om de sector op te volgen. Bovendien is dit nog maar een (klein) deel dat de noodzaak aan cijfergegevens over de muzieksector zeker niet helemaal invult. Zo wordt in het rapport aangegeven dat onderzoek naar de situatie van componisten in Vlaanderen zich opdringt. Maar ook over vele andere aspecten van de muzieksector is er nood aan onderzoek. Enerzijds probeert muziekcentrum Vlaanderen door een samenwerking met de wetenschapswinkel meer thesisonderwerpen aan te brengen om het onderzoek naar muziek te stimuleren. Daarnaast is het voortzetten van kwarts.be en de koppeling hiervan met de cijfers uit de subsidiedossiers noodzakelijk om de professionele, gesubsidieerde muziekorganisaties permanent op te volgen met cijfergegevens. Dit rapport geeft vooral een foto van het landschap, maar deze foto moet op geregelde tijdstippen opnieuw gemaakt worden om evoluties en trends te kunnen schetsen. Ten slotte leeft bij muziekcentrum Vlaanderen het plan voor het opstellen van een 'gezondheidsindex van de muzieksector'. Hierin zouden zoveel mogelijk bestaande cijfers worden samengebracht en geanalyseerd, aangevuld met zeer gericht onderzoek naar specifieke problematieken binnen de muzieksector.

⁵⁶- Dit rapport kan worden gedownload via volgende link:

http://www.canoncultuurcel.be/uploads/doc/2251ae5134b3caafe49gedeeld_verbeeld.pdf

⁵⁷- Dit rapport kan worden gedownload via: <http://www.ond.vlaanderen.be/publicaties/eDocs/pdf/349.pdf>

6. KWARTS.BE: EEN PERMANENTE MONITORING

In dit rapport wordt een momentopname geschetst van de gesubsidieerde muzieksector in Vlaanderen in 2007. Het zou echter nog veel interessanter zijn om deze data jaarlijks opnieuw te verzamelen en op basis daarvan tijdreeksen aan te maken en evoluties te schetsen. Zo vroegen we ons reeds hardop af wat de verandering in tewerkstelling van artistiek personeel en aandeel in het loon van artistiek medewerkers zou zijn bij een nieuwe subsidieronde waarin de subsidies stijgen. Ook naar tewerkstelling in het algemeen, activiteiten en bezoekers en financiële indicatoren zouden interessante tijdreeksen kunnen gemaakt worden. Enkel voor de financiële indicatoren is er in dit dossier een eerste aanzet gegeven tot tijdreeksen. Andere cijfers leenden zich hier helaas niet toe.

Uit een pilootproject van het Muziekcentrum Vlaanderen groeide in 2008 het initiatief kwarts.be. Naar analogie met de Nederlandse sectorale databanken wilde het muzieksteunpunt een data-analysesysteem ontwikkelen. Het Vlaamse initiatief gaat echter verder dan het Nederlandse. Vanaf het begin werd het belang van metagegevens voor de gehele kunstensector onderkend. De andere steunpunten en de belangenbehartigers sprongen mee op de kar en kwarts.be was geboren. Onderwerp van het onderzoek zijn alle structureel gesubsidieerde organisaties uit het kunstendecreet.

Het doel van Kwarts.be is om jaarlijks cijfergegevens over de professionele organisaties in het kunstenveld te verzamelen en beschikbaar te stellen voor vergelijkend onderzoek. Via deze data-analyse kan dan kennis opgebouwd worden over de zakelijke aspecten van de werking van kunstorganisaties. Evoluties in het kunstenveld en beleidsaanbevelingen krijgen op deze manier een objectieve ondersteuning met cijfermateriaal. Op langere termijn worden belangrijke evoluties bovendien ook zichtbaar in cijfers.

Daarnaast is het de bedoeling een benchmarksysteem aan te bieden aan de deelnemende organisaties. Alle organisaties die de online vragenlijst invullen, kunnen hun gegevens online vergelijken met relevante groepen van gelijkaardige organisaties. Hiervoor werden een heel aantal indicatoren en ratio's opgesteld rond artistieke functies (activiteiten en bezoekers), tewerkstelling en financiële gegevens. Met deze benchmark kunnen de deelnemende organisaties hun eigen positie beter evalueren en definiëren en het laat hen eveneens toe hun beleidsplannen en financiële verslaggeving beter te onderbouwen. De privacy wordt echter wel steeds gegarandeerd, omdat er nooit individuele data van één organisatie kan worden opgevraagd.

In 2008 vulden een honderdtal organisaties de online vragenlijst over de werking van 2007 in. Deze organisaties kregen toegang tot de benchmark en rekening houdend met hun opmerkingen werd de vragenlijst aangepast en in 2009 terug online gezet. De respons in 2009 is echter net iets lager dan het jaar ervoor, terwijl er duidelijk op een hogere respons werd gemikt. 2009 was het jaar dat de nieuwe aanvraag voor structurele subsidies moest ingediend worden, gecombineerd met de afrekening van 2008 brengt dit toch steeds een deel administratie en werk met zich mee. Er was dan ook wat ongenoegen in de sector te merken omdat kwarts.be gedeeltelijk dezelfde cijfers opvraagt. Daarom is de koppeling van kwarts.be met de data uit de subsidiedossiers de logische volgende stap. De ervaringen met

het opstellen van dit rapport kunnen daarbij zeker helpen om te zien wat de mogelijkheden zijn met de data uit de subsidiedossiers. Met een zeer korte en gerichte online vragenlijst zouden deze data bovendien nog kunnen uitgediept worden.

Dit zou voor een win-win situatie kunnen zorgen voor alle betrokkenen. De organisaties zelf hoeven hun data slechts één maal op te leveren en eventueel een extra korte en gerichte vragenlijst in te vullen. Als return hiervoor krijgen ze dan toegang tot een benchmarksysteem waarin alle structureel ondersteunde organisaties aanwezig zijn en dus makkelijker relevante vergelijkingsgroepen kunnen worden aangemaakt. Het beleid kan op zijn beurt gebruik maken van de sectoranalyses die op basis van kwarts.be gemaakt worden. Bovendien kan de evolutie van het veld op deze manier opgevolgd worden. De initiatiefnemers van kwarts.be ten slotte, met name de kunstesteunpunten en belangenbehartigers, hebben op die manier een systeem om de sector actief mee op te volgen.

Meer uitleg en een demo versie van de benchmark kan bekeken worden via www.kwarts.be

7. BIJLAGEN

Bijlage 1: De actoren in het kunstendecreet

In het dossier wordt gesproken over ensembles, concertorganisatoren, muziekclubs, festivals, werkplaatsen en kunsteducatie.

Ensembles. Worden in het kunstendecreet omschreven als “vocale, instrumentale of gemengde groepen die zich in hoofdzaak toeleggen op het uitvoeren van muziek”. Het woord ‘ensemble’ zegt dus niets over de bezetting of het type muziek dat gespeeld wordt. Een ‘ensemble’ kan zowel een rock- of popgroep zijn, een klein kamermuziek ensemble, een bigband, een groot symfonisch orkest en alle mengvormen die daartussen denkbaar zijn.

Concertorganisaties. Deze worden omschreven als “organisaties die in hoofdzaak op een continue wijze concerten programmeren”. De meeste concertorganisatoren werken vanuit een vaste locatie, die al dan niet een eigen locatie is, en rekruteert zo een min of meer vast publiek. Bij de beoordeling wordt daarom ook sterk rekening gehouden met de regionale inplanting van de concertorganisaties. Ook hier weer is er geen absoluut verband met genre muziek. Concertorganisatoren programmeren dus niet per definitie klassieke muziek, maar kunnen ook pop en rock, jazz of wereldmuziek programmeren.

Muziekclubs. Muziekclubs worden gedefinieerd als “organisaties waarvan de werking in hoofdzaak betrekking heeft op presentatie, publiekswerking en omkadering van muzikanten”. De muziekclubs zijn sinds de eerste meerjarige periode van het muziekdecreet een nieuw element geworden in het Vlaamse muziekleven. Zij belichaamden de steun voor niet-klassieke muziek en groeiden uit tot een eigen structuur in het Vlaamse muzieklandschap. De grote meerderheid van de muziekclubs programmeren vooral pop en rock, maar bij enkele komt ook wereldmuziek en bij eentje zelfs vooral klassieke muziek aan bod. Kenmerkend voor muziekclubs is verder dat zij niet enkel ‘programmator’ van muziek zijn. De werking breidt zich vaak verder uit naar educatie en het aanbieden van repetitielokalen. Ook bij de clubs wordt er, net als bij de concertprogrammatoren, naar gestreefd om het evenwicht in de markt te bewaren wat betreft de regionale inbedding.

Festivals. Voor de festivals wordt een nogal vage omschrijving gegeven: “organisaties die in hoofdzaak de opdracht hebben, binnen een welbepaalde tijdspanne, de ontwikkelingen in de nationale en/of internationale kunstproductie te volgen door middel van presentatie, publiekswerking, reflectie en/of creatie”. Belangrijk is dat festivals ‘beperkt in tijd en ruimte’ programmeren. Zij leggen vaak bijzondere accenten en proberen zo een publiek aan te trekken dat voor deze specifieke programma’s geïnteresseerd is. Er worden geen pop- en rockfestivals structureel ondersteund, maar wel festivals rond hedendaagse en klassieke muziek en enkele die werken rond jazz en wereldmuziek.

Werkplaatsen. Worden gedefinieerd als “organisaties die zich in hoofdzaak toeleggen op ondersteuning van creatie, ontwikkeling, reflectie of zakelijke dienstverlening aan kunstenaars”. De term werkplaatsen wordt in het kunstendecreet ook gebruikt voor de ‘alternatieve managementbureaus’. In de basisanalyses die volgen zijn de werkplaatsen effectief de alternatieve managementbureaus. Dit zijn dienstverlenende organisaties die kunstenaars op het zakelijk vlak bijstaan. Momenteel zijn er vier alternatieve managementbureaus erkend. Zij houden zich bezig met groepen in de pop/rock en eentje met wereldmuziek. Zij helpen de bands met het financiële beheer, distributie en promotie, administratie... kortom, alles wat een

'normaal' managementbureau ook zou doen. Het grote verschil is dat zij niet commercieel zijn ingesteld. De alternatieve managementbureaus spelen een specifieke rol in de relatie tussen kunstcreatie en muziekindustrie. Zij zijn de schakel tussen het beginnersniveau en het niveau van consolidering waar de markt speelt.

Kunsteducatie. Dit zijn 'organisaties, met uitzondering van onderwijsinstellingen, die in hoofdzaak educatieve activiteiten opzetten waarbij men individueel of in groep leert omgaan met kunsten'. De nadruk ligt hierbij op het beter begrijpen van de kunsten en op het sensibiliseren voor de kunsten met als einddoel het verhogen van de cultuurcompetentie en cultuurparticipatie. De muziekinducatie die structureel ondersteund wordt richt zich niet enkel op klassieke muziek, maar ook populaire muziek en wereldmuziek komt aan bod.

Een opmerking die hierbij wel op zijn plaats is, is dat het onderscheid tussen de verschillende soorten kunstorganisaties meer en meer vervaagt. Zo organiseren bijvoorbeeld zowel concertorganisaties als muziekclubs als muziekfestivals concerten en heel wat kunstencentra doen dat ook. Bovendien is ook het genre muziek geen criterium. Er is immers ook een muziekclub die meer klassiek werk brengt en een concertorganisator die meer rock en pop programmeert. Daarnaast treden ook ensembles zelf als concertorganisator op. Heel wat muziekclubs en concertorganisatoren bieden echter veel meer aan dan enkel concerten. Ze organiseren bijvoorbeeld ook muziekinducatieve activiteiten, enz. Ook de grenzen tussen de kunstensectoren zelf vervagen, aangezien veel organisaties de multidisciplinaire toer opgaan.

In 2010 komen er enkele verschuivingen in de indeling van de organisaties. Zo is de AB van muziekclub naar grote instelling gegaan. Twee organisaties zijn 'concertorganisatie' geworden, namelijk 'freemusic', wat eerst een 'festival' was, en 'Villarte', wat eerst een 'muziekclub' was. Het aantal muziekclubs is bovendien verder gedaald doordat drie organisaties vanaf 2010 gesubsidieerd worden als 'kunstencentrum'. De Spiegel ten slotte maakt een omgekeerde beweging en gaat van concertorganisatie naar muziekclub.

Bijlage 2: Rondetafelgesprekken

Rondetafel ensembles 29 06 09

Aanwezig:

- Dirk Coutigny, intendant Symfonieorkest Vlaanderen en Collegium Instrumentale Brugense
- Koen Maes, zakelijk leider Brussels Jazz Orchestra
- Joris Vanvinckenroye, Aranis
- Johan Rijcken, intendant Orkest der Lage landen
- Thomas Bisschop, management B'rock
- Greet Swinnen, intendant Spiegel String Orchestra en Spectra
- Geert Robberechts, management La Petite Bande, werkgroep ensembles oko
- Stef Coninx, Muziekcentrum Vlaanderen
- Steven Marx, Muziekcentrum Vlaanderen

Rondetafelgesprek 26 06 2009 concertorganisaties/festivals

Aanwezigen:

- Yves Rosseel, De Bijloke
- Thomas Bisschop, Festival van Vlaanderen Brugge, Musiqua Antiqua
- Veerle Declerck, Festival van Vlaanderen, Mechelen
- Guido De Leeuw, Trefpunt
- Bart Demuyt, Amuz
- Serge Platel, Federatie Muziekfestivals in Vlaanderen
- Stef Coninx, Muziekcentrum Vlaanderen
- Steven Marx, Muziekcentrum Vlaanderen

Rondetafel clubs 30 06 09

Aanwezig:

- Mike Naert, het Depot
- Patrick Smagghe, 4AD
- Steve Moens, de Klinker
- Kurt Overbergh, AB
- Marc Steens, Clubcircuit
- Steven Marx, muziekcentrum Vlaanderen

Inhoud gesprekken:

1. De voornaamste resultaten van het onderzoek

Eenzijds werden de belangrijkste resultaten van het onderzoek kort toegelicht.

Resultaten die aan bod kwamen:

Subsidies en economische indicatoren:

- Overzicht van de evolutie van structurele en projectsubsidies
- Aandeel subsidies in de totale inkomsten
- Sponsoring
- Aandeel eigen inkomsten (+ evolutie)
- Verdeling van de eigen inkomsten
- Artistieke uitgaven

Tewerkstelling:

- Overzicht lonen en 'andere' vergoedingen
- Aandeel vergoedingen naar artistiek personeel
- Vergelijken vergoedingen op bedragen subsidies

Activiteiten en bezoekers:

- Overzicht activiteiten en bezoekers per soort organisatie

2. Stellingen/vragen

Daarnaast werden een aantal stellingen voorgelegd. Deze kunnen worden opgesplitst in drie grote blokken, en werden lichtjes aangepast naargelang de groep die rond tafel zat.

Concertorganisatoren/festivals:

• Subsidies en economische indicatoren

- De laatste jaren is het bedrag van de structurele subsidies sterk in omvang gestegen. De projectsubsidies daarentegen zijn sterk in omvang gedaald.
Is de huidige verhouding tussen projectsubsidies en structurele subsidies wenselijk? Wat moet er veranderen om projectsubsidies aantrekkelijker te maken?
- *Zijn er, buiten de subsidies, andere financieringsvormen mogelijk voor muziekfestivals/concertorganisatoren?*
Festivals halen relatief veel inkomsten uit sponsoring. Wat zijn de nadelen hiervan? Wat kunnen nog alternatieven zijn? Zijn er leemtes die moeten opgevuld worden?
- *Biedt het huidige systeem de gesubsidieerde sector geen al te groot concurrentievoordeel, waardoor het ontmoedigend werkt voor het vrije initiatief?*
- *Is er een invloed merkbaar van de economische crisis?*
Hoe uit zich dat? Sponsoring, minder activiteiten, minder toeschouwers, minder inkomsten?

• Activiteiten en bezoekers

- Uit poppodia onderzoek in Nederland bleek dat de poppodia een serieuze aangroei hebben gekend van publiek. De 'vaste kern' is wat verdwenen, maar doordat het aanbod veel breder is geworden is het publiek gevolgd.
Is het aanbod van concertorganisatoren en festivals verbreed het laatste decennium? En is het publiek gevolgd in deze evolutie?

• Synergie en complementariteit

- *Zijn er mogelijkheden om door samen te werken en de krachten te bundelen een meerwaarde te creëren? En zo ja, op welke domeinen, tussen wie en op welke manier? Wat zou een optimale situatie kunnen zijn voor de zakelijke ondersteuning?*
- *Is er een gevaar om als kleine organisatie opgeslokt te worden door een samenwerking aan te gaan? Is er een tegengewicht van kleinere organisaties nodig om het evenwicht en de diversiteit in het landschap te behouden?*

Ensembles:

• Subsidies en economische indicatoren

- De laatste jaren is het bedrag van de structurele subsidies sterk in omvang gestegen. De projectsubsidies daarentegen zijn sterk in omvang gedaald.
Is de huidige verhouding tussen projectsubsidies en structurele subsidies wenselijk? Wat moet er veranderen om projectsubsidies aantrekkelijker te maken?
- *Zijn er, buiten de subsidies, andere financieringsvormen mogelijk voor ensembles?*

Wat zijn de nadelen hiervan? Wat kunnen nog alternatieven zijn? Zijn er leemtes die moeten opgevuld worden?

- *Is er een invloed merkbaar van de economische crisis?*
Hoe uit zich dat? Sponsoring, minder activiteiten, minder toeschouwers, minder inkomsten?
- *In beleidsdocumenten komt nu en dan de stelling terug dat ensembles met kleine bezetting geen structurele subsidies zouden nodig hebben...*
Kunnen zij hun kosten dekken met de uitkoopsommen? Hebben zij voldoende met vooral projectsubsidies voor aanmaak van nieuwe producties en internationale subsidies voor spreiding in het buitenland?
- *Biedt het huidige systeem de gesubsidieerde sector geen al te groot concurrentievoordeel, waardoor het ontmoedigend werkt voor het vrije initiatief?*
Geven subsidies de mogelijkheid om de uitkoopsommen in het buitenland te verlagen waardoor het makkelijker is om daar te kunnen spelen?

• Activiteiten en bezoekers

- Is er behoefte aan een beleid waardoor waardevolle projecten hun eenmalige karakter kunnen overstijgen? *Is er nood aan een stimuleringsbeleid en meer aandacht voor digitaliseren van belangwekkende opvoeringen?*
- *Is er nood aan specifieke aandacht om het succes van Vlaamse ensembles in het buitenland te vergroten. Hoe kan dit aangepakt worden?*

• Synergie en complementariteit

- *Zijn er mogelijkheden om door samen te werken en de krachten te bundelen een meerwaarde te creëren? En zo ja, op welke domeinen, tussen wie en op welke manier? Wat zou een optimale situatie kunnen zijn voor de zakelijke ondersteuning?*
- *Komen de verschillende genres voldoende aan bod in Vlaanderen? Zijn er speelmogelijkheden genoeg? Zijn er voldoende zalen?*

Clubs:

• Subsidies en economische indicatoren

- De laatste jaren is het bedrag van de structurele subsidies sterk in omvang gestegen. De projectsubsidies daarentegen zijn sterk in omvang gedaald.
Is de huidige verhouding tussen projectsubsidies en structurele subsidies wenselijk? Wat moet er veranderen om projectsubsidies aantrekkelijker te maken?
- *Zijn er, buiten de subsidies, andere financieringsvormen mogelijk voor muziekclubs?*
Muziekclubs halen in vergelijking relatief weinig inkomsten uit subsidies, maar halen een groter aandeel van de inkomsten uit sponsoring (enkel festivals halen nog meer inkomsten uit sponsoring). Wat zijn de nadelen hiervan? Wat kunnen nog alternatieven zijn? Zijn er leemtes die moeten opgevuld worden?
- *Als de subsidies stijgen, stijgen de eigen inkomsten dan evenredig?*
(Een hypothese is dat de werking zodanig kan uitgebreid worden indien de subsidies stijgen, dat de eigen inkomsten veel sneller stijgen dan de subsidies, maar dit kan enkel indien er voldoende aandacht blijft voor de rendabiliteit van de projecten)

- Subsiëring van clubs verpersoonlijken (samen met de alternatieve managementbureaus) grotendeels de subsidies voor de pop en rock.

Gaan er voldoende van de middelen terug naar Vlaamse artiesten?

Worden hierrond cijfers bijgehouden?

- *Is er een invloed merkbaar van de economische crisis?*

Hoe uit zich dat? Sponsoring, minder activiteiten, minder toeschouwers, minder inkomsten?

• **Activiteiten en bezoekers**

- Het Nederlands poppodia onderzoek heeft aangetoond dat het aantal bezoekers sinds 1995 met de helft gestegen is bij de poppodia. Hebben de clubs in Vlaanderen dezelfde ervaring? Uit de cijfers van 2007 blijkt alvast dat de structureel gesubsidieerde muziekclubs zeer veel bezoekers over de vloer kregen (gemiddeld meer dan 30.000). Is hier een evolutie in te merken?

- Omtrent bezoekers: hetzelfde Nederlandse onderzoek heeft uitgewezen dat er meer en meer incidentele bezoekers zijn, dus minder een vaste kern. Dit heeft gevolgen voor de marketing, die ook op maat moet worden gevoerd, en dus via verschillende kanalen per doelgroep. Hoe wordt hier op ingegaan?

- Stijging gages en toegangsprijzen. Ook weer uit het Nederlands onderzoek bleek dat de gemiddelde gages verdubbeld zijn de laatste tien jaar, en de toegangsprijzen zijn deze evolutie gevolgd. En dit alles hangt ook samen met een stijging van de gemiddelde leeftijd van het publiek. Hebben jullie in Vlaanderen dezelfde ervaring? (Worden er gegevens hierrond bijgehouden door de clubs zelf en zijn hier reeds analyses op gebeurd?)

• **Synergie en complementariteit**

- *Zijn er mogelijkheden om door samen te werken en de krachten te bundelen een meerwaarde te creëren?*

- Cultuurcentra versus muziekclubs versus jeugdhuizen... trend naar concurrentie, weinig aanvullende werking. (cultuurcentra richten zich vaker en vaker op dezelfde genres en groepen als clubs en jeugdhuizen en andersom).

- Vaak uitgebreide educatieve werking in de clubs... Hooft dit niet meer in scholen thuis? En zonee, moeten hiervoor extra middelen worden gegeven?

Bijlage 3: Advies- en stuurgroep

- **Samenstelling Adviesgroep:**

- Tim Lodens: teamhoofd muziek, afdeling Kunsten en Erfgoed
- Peter Jolling: beleidsmedewerker departement Cultuur, Jeugd, Sport en Media
- Mark Delaere: Hoogleraar Musicologie K.U.Leuven, artistiek directeur FvV Vlaams-Brabant
- Herman Baeten: directeur Musica v.z.w.
- Peter Swinnen: voorzitter ISCM-Vlaanderen; Departementshoofd Conservatorium Brussel
- Klaartje Heiremans: zakelijk leider Zefiro Torna
- Simon Korteweg: o.a. jazzcriticus. Auteur van "Meer armslag voor jazz". (Nota over ondersteuning en stimulering van de jazzscene in Vlaanderen)

- Jeroen Vanacker: artistiek directeur Concertgebouw Brugge
- Marc Steens: coördinator Clubcircuit vzw
- Nico Lucas: Hoofd Socio-Culturele Sponsoring KBC
- Germain Vantieghem: Gedelegeerd Bestuurder Cera
- Geert Van der Speeten: Redactie Cultuur & Media, De Standaard

Aangevuld met de **Stuurgroep:**

- Lies Daenen (Cera)
- Liesbeth Dejonghe (OkO)
- Roel Vanhoeck (Muziekcentrum Vlaanderen)
- Stef Coninx (Muziekcentrum Vlaanderen)
- Steven Marx (Muziekcentrum Vlaanderen)

Tijdens het onderzoek is Roel Vanhoeck directeur van Jeugd en Muziek Vlaanderen geworden, waardoor hij van stuurgroep naar adviesgroep ging. Liesbeth Dejonghe van OkO werd in de stuurgroep vervangen door Paul Corthouts.

Bijlage 4: Lijst organisaties structurele subsidies 2007

Organisatie	Structurele subsidie 2007
<i>Muziekensembles</i>	
Symfonieorkest van Vlaanderen	1.100.000 euro
Collegium Vocale Gent	1.100.000 euro
Anima Eterna	800.000 euro
La Petite Bande	600.000 euro
Il Fondamento	490.000 euro
Ictus	470.000 euro
Prometheus Ensemble	380.000 euro
Champ d'Action	375.000 euro
Collegium Instrumentale Brugense	250.000 euro
Spectra Ensemble	250.000 euro
Brussels Jazz Orchestra	250.000 euro
Huelgas Ensemble	230.000 euro
Oxalys	220.000 euro
Capilla Flamenca	200.000 euro
Blindman	175.000 euro
I Solisti del Vento	150.000 euro
Il Gardellino	150.000 euro
Bonk	150.000 euro
Ensemble Explorations	140.000 euro
Hermesensemble	125.000 euro
Ensemble Emanon	125.000 euro
Allegoria	120.000 euro

Octurn	100.000 euro
Spiegel String Quartet	90.000 euro
Nefertiti	75.000 euro
Het Collectief	50.000 euro
Les Muzisoeurs	50.000 euro
Totaal Muziekensembles, n = 27	8.215.000 euro

Concertorganisaties

Concertgebouw Brugge	2.500.000 euro
De Bijloke	750.000 euro
Noordstarfonds	200.000 euro
Jazzlab Series	150.000 euro
(K-RAA-K) ³	130.000 euro
Stichting Logos	125.000 euro
Verenigde Cultuurfabrieken	100.000 euro
De Spiegel	75.000 euro
Augustinus	70.000 euro
NMT Productions	50.000 euro
Kolonie	40.000 euro
Totaal Concertorganisaties, n = 12	4.190.000 euro

Muziekclubs

Ancienne Belgique	900.000 euro
Muziekodroom	400.000 euro
5 voor 12	400.000 euro
4AD	300.000 euro
Cactus Muziekcentrum	300.000 euro
De Zwerver	275.000 euro
De Kreun	240.000 euro
Driewerf Hoera	240.000 euro
Muziekcentrum Nijdroop	200.000 euro
Democracy	160.000 euro
Het Depot	150.000 euro
Vkconcerts	150.000 euro
TRX	125.000 euro
Muziekpublique	100.000 euro
Villarte	55.000 euro
Muziekcentrum Dranouter	55.000 euro
Trefcentrum Y	50.000 euro
't Ey	30.000 euro
't Smiske	30.000 euro
Totaal Muziekclubs, n = 19	4.160.000 euro

Festivals

FVV Internationaal Brussel Europa	450.000 euro
FVV Antwerpen	275.000 euro
FVV Gent en Historische Steden	250.000 euro
FVV Vlaams-Brabant	225.000 euro
FVV Brugge	200.000 euro
FVV Mechelen	175.000 euro
Basilica concerten – FVV Limburg	170.000 euro
Happy New Ears	125.000 euro
Jazz en Muziek in Gent	110.000 euro
Trefpunt	90.000 euro
Zonzo Compagnie	75.000 euro
November Music Vlaanderen	50.000 euro
Personal Mountains	50.000 euro
Ars Musica	50.000 euro
Free Music	50.000 euro
Funky fun Productions	40.000 euro
Totaal Festivals, n = 16	2.385.000 euro

Organisaties voor kunsteducatie

Jeugd en Muziek Vlaanderen	775.000 euro
Musica	700.000 euro
De Krijtkring	240.000 euro
Studio Noise Gate	50.000 euro
Belgisch Afrikaans Slagwerk	50.000 euro
Matrix	50.000 euro
Totaal Kunsteducatie, n = 6	1.865.000 euro

Kunstencentra en werkplaatsen

Rock'o Co	150.000 euro
Gentlemanagement	120.000 euro
Keremos	100.000 euro
Kultuurburo Link	100.000 euro
Totaal Kunstencentra en Werkplaatsen, n = 4	470.000 euro

Algemeen totaal **21.285.000 euro**

Niet in het onderzoek opgenomen:
Flagey 1.000.000 euro

Bijlage 5: Lijst projectsubsidies 2007

Organisatie	Projectsubsidies 2007
Muziekensembles	
Wolvin vzw	40.000 euro
Terra Notta	20.000 euro
Musiciens sans frontières	20.000 euro
Muziekmaatschappij Excelsior	20.000 euro
B'Rock	16.000 euro
Orkest Der Lage Landen	15.000 euro
Orkest Der Lage Landen	15.000 euro
DJ Bigband vzw	10.000 euro
B'Rock	10.000 euro
Musiciens sans frontières	10.000 euro
Glasbak vzw	8.000 euro
Goeyvaerts concert vzw	8.000 euro
Octopus vzw	3.000 euro
Totaal Muziekensembles	195.000 euro
Concertorganisaties	
Etoiles Polaires	23.000 euro
VZW De Kraankinders	9.000 euro
Kunstarbeidersgezelschap	7.500 euro
Middagconcerten van Antwerpen	6.300 euro
Middagconcerten van Antwerpen Plek	5.000 euro
De vrienden van Brosella	5.000 euro
Cofena vzw	3.600 euro
Kunstarbeidersgezelschap	3.000 euro
De nieuwe reeks	3.000 euro
Festival der Voorkempen vzw	3.000 euro
Antwerpse Kathedraalconcerten	2.500 euro
Gents Orgelcentrum	2.250 euro
De nieuwe reeks	2.000 euro
Festival der Voorkempen vzw	2.000 euro
Kultuurgemeenschap Haringe, vrienden van het van Peteghem orgel	2.000 euro
Mahaworks	2.000 euro
Orgelkring Limburg	2.000 euro
Vrienden van het Iepicardorgel	2.000 euro
Koorlink	1.350 euro
Totaal Concertorganisaties	93.500 euro

Muziekclubs	
Kinky Star vzw	12.400 euro
Kinky Star vzw	9.000 euro
Bang Zoom Noise Produktions vzw	2.250 euro
Totaal Muziekclubs	23.650 euro

Werkplaatsen	
Draaischijf vzw	10.000 euro
Supersonic Spectacular	10.000 euro
Kinky Star vzw	9.000 euro
Totaal Werkplaatsen	29.000 euro

Algemeen totaal , n = 39 **341.150 euro**

Niet in het onderzoek opgenomen:

Festivals	
Brugges festival	40.000 euro
Bâtard festival	25.000 euro
Feest in het park	15.000 euro
Afro-Latino festival	10.000 euro
Labadoux festival	7.000 euro
Totaal Festivals	97.000 euro

Bijlage 6: Lijst grote instellingen, kunstencentra en werkplaatsen:

Grote instellingen:	
Vzw deFilharmonie	6.271.886 euro
vzw Koninklijk Ballet van Vlaanderen	5.099.078 euro
Vzw Vlaams Omroeporkest en Kamerkoor	7.087.718 euro
De Singel	3.671.336 euro
Totaal grote instellingen, n = 4	22.130.018 euro

Kunstencentra:	
Vooruit	2.030.726 euro
STUK Kunstencentrum vzw	1.523.044 euro
Kaaitheater vzw	1.523.044 euro
Wereldculturencentrum Zuiderpershuis vzw	1.015.363 euro
De Werf VZW	1.015.363 euro
Buda kunstencentrum vzw	811.669 euro
Cultureel animatiecentrum Beursschouwburg vzw	760.940 euro

S.M.A.K.	679.773 euro
Netwerk vzw / centrum voor hedendaagse kunst	609.218 euro
Kunstencentrum nOna	609.218 euro
Vzw Argos	608.752 euro
Vzw Rataplan	406.145 euro
Monty vzw	538.142 euro
Wiels centrum voor hedendaagse kunsten	510.000 euro
Vzw Extra city	507.380 euro
Nieuwpoorttheater	507.681 euro
Villanella - Kunsthuis voor kinderen en jongeren vzw	477.221 euro
Kunstsncentrum België	406.145 euro
Behoud de begeerte vzw - Kunstencentrum voor literatuur	335.070 euro
Recyclart vzw	203.073 euro
De Pianofabriek	101.459 euro
Totaal kunstencentra, n = 21	15.179.426 euro

Werkplaatsen:

Vzw WP/Zimmer	304.609 euro
Nadine vzw	253.841 euro
Vzw FLACC (Flanders Arts Centre Casino)	205.956 euro
Villa Basta vzw	202.859 euro
Constant Vzw	174.468 euro
Vzw NICC	152.188 euro
Q-O2	121.844 euro
Vzw Danscentrum Jette	121.844 euro
Vzw Margarita Production	121.844 euro
Vzw Firefly	101.536 euro
Krul vzw	101.459 euro
Cargo VZW	101.429 euro
Z33	101.459 euro
Artists In Residence (AIR)	100.155 euro
Kultuurburo Link vzw	100.000 euro
Vzw On Line	74.572 euro
Vzw Foam	99.459 euro
Totaal werkplaatsen, n = 17	2.439.522 euro

Algemeen totaal, n = 42 **39.748.966 euro**

Niet in het onderzoek opgenomen:
De Vlaamse Opera 14.666.000 euro

Bijlage 7: Structureel gesubsidieerden: resultatenrekening

	Ensembles	Concert-organisaties	Muziekclubs	Festivals	Werkplaatsen	Kunsteducatie	Totaal
N	27	11	19	15	3	6	81
Omzet	38,9%	30,7%	45,3%	37,2%	35,6%	28,2%	38,1%
Wijzigingen in voorraad en bestellingen in uitvoering	0,0%	0,1%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Ceprduceerde vaste activa	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Subsidies	59,4%	57,5%	45,8%	58,6%	53,3%	68,8%	56,3%
Overige bedrijfsopbrengsten	1,3%	2,8%	5,4%	2,5%	11,1%	1,7%	3,1%
Financiële opbrengsten	0,1%	6,9%	0,8%	0,1%	0,0%	0,2%	1,2%
Uitzonderlijke opbrengsten	0,3%	2,0%	0,7%	1,6%	0,0%	1,0%	0,9%
Onttrekking	0,0%	0,0%	1,9%	0,0%	0,0%	0,0%	0,4%
Totale inkomsten	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Handelsgoederen, grond- en hulpstoffen	1,1%	2,4%	8,1%	1,6%	8,6%	2,6%	3,4%
Diensten en diverse goederen	59,3%	61,6%	55,7%	73,1%	53,4%	44,3%	60,0%
Bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen	37,2%	25,6%	28,1%	20,5%	35,4%	48,5%	31,2%
Afschrijvingen, waardeverminderingen en voorzieningen	1,4%	6,4%	4,2%	0,7%	1,5%	2,0%	2,6%
Anderen bedrijfskosten	0,3%	1,5%	3,1%	1,6%	0,0%	0,3%	1,4%
Financiële kosten	0,3%	1,6%	0,6%	0,5%	0,6%	0,1%	0,6%
Uitzonderlijke kosten	0,3%	0,9%	0,3%	2,0%	0,5%	2,3%	0,9%
Overboeking	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Totale uitgaven	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Tabel:
gemiddeld percentage van de verschillende posten per organisatie

Bijlage 8: Projecten

Tabel:
projectsubsidies 1999-2002

Type	1999		2000		2001		2002	
	N	Bedrag	N	Bedrag	N	Bedrag	N	Bedrag
Muziekensemble	9	118.989	25	278.335	25	368.122	25	263.400
Concertorganisatie	30	285.573	35	329.822	52	453.645	45	535.950
Muziekclub	4	79.326	5	57.016	7	144.448	13	181.600
Festival	20	295.737	25	392.911	20	327.715	30	274.779
Managementbureau	0	0	0	0	0	0	5	162.500
Muziekeducatief	5	61.973	8	60.486	12	128.285	11	143.500
Totaal	68	841.599	98	1.118.570	116	1.422.215	129	1.561.729

Type	2003		2004		2005		2006	
	N	Bedrag	N	Bedrag	N	Bedrag	N	Bedrag
Muziekensemble	29	358.435	32	350.300	17	272.000	17	200.000
Concertorganisatie	30	151.650	26	192.123	19	204.750	34	276.400
Muziekclub	6	110.500	4	84.000	6	79.000	17	158.000
Festival	25	255.935	19	224.443	14	169.500	8	128.000
Managementbureau	6	199.870	8	225.000	8	200.000	11	211.000
Muziekeducatief	12	110.610	8	113.100	4	73.000	2 ⁵⁸	72.500
Totaal	108	1.187.000	97	1.188.966	68	998.250	89	1.045.900

Type	2007		2007-1999		2007-2003		2007-2006	
	N	Bedrag	N	Bedrag	N	Bedrag	N	Bedrag
Muziekensemble	14	195.000	55,6%	63,9%	-51,7%	-45,6%	-17,6%	-2,5%
Concertorganisatie	21	97.000	-30,0%	-66,0%	-30,0%	-36,0%	-38,2%	-64,9%
Muziekclub	3	22.500	-25,0%	-71,6%	-50,0%	-79,6%	-82,4%	-85,8%
Festival	6	102.000	-70,0%	-65,5%	-76,0%	-60,1%	-25,0%	-20,3%
Managementbureau	3	30.000			-50,0%	-85,0%	-72,7%	-85,8%
Muziekeducatief			-100,0%	-100,0%	-100,0%	-100,0%	-100,0%	-100,0%
Totaal	47	446.500	-30,9%	-46,9%	-56,5%	-62,4%	-47,2%	-57,3%

58- Studio noise gate wordt in het jaarverslag van kunsten en erfgoed niet aangegeven als muziek, maar als 'kunsteducatie'. Omdat het bijna uitsluitend met muziek te maken heeft, hebben we studio noise gate hier toegevoegd als muziekeducatief. Voor 2007 zitten ze als structureel ondersteunde muziekorganisatie in de analyses. Ook de vorige jaren was studio noise gate opgenomen in de projectsubsidies muziek.

Tabel:
totaalbedrag van de verschillende posten in de resultatenrekening

N	Ensembles		Concert-organisaties		Muziekclubs		Festivals		Werkplaatsen		Kunsteducatie		Totaal	
	N	Bedrag	N	Bedrag	N	Bedrag	N	Bedrag	N	Bedrag	N	Bedrag		
Omzet	27	6 205 852,04	11	4 737 643,30	19	12 011 560,69	15	5 189 242,70	3	258 698,15	6	691 699,93	81	29 094 696,81
Wijzigingen in voorraad en bestellingen in uitvoering		634,04		1 420,00		0		0		0				2 054,04
Geproduceerde vaste activa		0		0		0		0		0				0
Lidgeld, schenkingen, legaten en subsidies		8 536 391,07		8 853 428,06		7 611 325,18		5 185 731,54		382 363,05		2 227 746,92		32 796 985,82
Overige bedrijfsopbrengsten		208 562,05		647 997,71		1 945 398,92		177 739,73		84 633,29		25 628,41		3 089 960,11
Financiële opbrengsten		18 381,71		1 408 894,01		109 541,73		12 137,27		76,30		9 762,37		1 558 793,39
Uitzonderlijke opbrengsten		57 375,47		272 398,53		174 507,67		434 572,10		0		59 597,79		998 451,56
Onttrekking		0		0		115 215,36		-15 584,11		0		0		99 631,25
Totale inkomsten		15 027 196,38		15 921 781,61		21 967 549,55		10 983 839,23		725 770,79		3 014 435,42		67 640 572,98
Handelsgoederen, grond- en hulpstoffen		54 127,30		148 692,36		1 799 134,32		154 800,20		70 538,44		120 265,86		2 347 558,48
Diensten en diverse goederen		8 402 707,26		8 256 877,90		12 641 654,22		7 792 202,04		367 831,79		1 502 477,75		38 963 750,96
Bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen		5 965 640,77		3 944 904,45		5 218 197,73		2 009 497,48		248 235,51		1 252 364,05		18 638 839,99
Afschrijvingen, waardeverminderingen en voorzieningen		92 714,32		2 889 099,83		614 823,25		148 956,39		11 535,61		60 987,67		3 818 117,07
Andere bedrijfskosten		59 896,66		614 505,11		899 439,02		90 401,39		14,35		8 588,18		1 672 844,71
Financiële kosten		36 662,95		521 210,02		92 140,27		51 843,34		4 156,31		3 387,63		709 400,52
Uitzonderlijke kosten		44 457,27		240 416,50		80 104,30		571 699,44		3 151,43		16 306,82		956 135,76
Overboeking		620,97		0		80,38		788,02		0		0		1 489,37
Totale uitgaven		14 656 827,50		16 615 706,17		21 345 573,49		10 820 188,30		705 463,44		2 964 377,96		67 108 136,86

Tabel:

Aandeel van de verschillende posten van de resultatenrekening in het totaal, projectgesubsidieerden

	Ensembles	Concert-organisatoren	Muziekclub	werkplaats	Totaal
N	13	21	3	3	40
Omzet	74,2%	61,6%	76,3%	68,8%	71,0%
Wijzigingen in voorraad en bestellingen in uitvoering	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Lidgeld, schenkingen, legaten en subsidies	25,4%	37,6%	15,4%	25,1%	27,1%
Overige bedrijfsopbrengsten	0,0%	0,0%	8,3%	6,1%	1,4%
Financiële opbrengsten	0,0%	0,09%	0,0%	0,0%	0,02%
Onttrekking	0,4%	0,7%	0,0%	0,0%	0,4%
Totale inkomsten	100%	100%	100%	100%	100%
Handelsgoederen, grond- en hulpstoffen	0,8%	1,0%	29,3%	13,1%	5,1%
Diensten en diverse goederen	54,7%	91,0%	58,5%	51,3%	63,6%
Bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen	44,3%	5,8%	4,4%	35,3%	29,8%
Afschrijvingen, waardeverminderingen en voorzieningen	0,0%	0,5%	0,3%	0,0%	0,2%
Andere bedrijfskosten	0,06%	0,3%	7,5%	0,1%	1,0%
Financiële kosten	0,2%	1,4%	0,09%	0,1%	0,5%
Uitzonderlijke kosten	0,0%	0,02%	0,00%	0,0%	0,01%
Totale uitgaven	100%	100%	100%	100%	100%

Tabel:

totaal van de verschillende posten van de resultatenrekening, projectgesubsidieerden

	Ensembles	Concert-organisatoren	Muziekclub	werkplaats	Totaal
N	14	21	3	3	40
Omzet	734.828	260.675	157.942	82.934	1.236.378
Wijzigingen in voorraad en bestellingen in uitvoering	0	0	0	0	0
Lidgeld, schenkingen, legaten en subsidies	251.509	158.860	31.927	30.200	472.496
Overige bedrijfsopbrengsten	0	0	17.241	7.329	24.570
Financiële opbrengsten	34	371	0	0	405
Uitzonderlijke opbrengsten	0	0	0	0	0
Onttrekking	4.000	2.949	0	0	6.949
Totale inkomsten	990.384	422.875	207.112	120.466	1.740.837
Handelsgoederen, grond- en hulpstoffen	8.009	4.373	60.614	18.467	91.463
Diensten en diverse goederen	560.338	392.990	121.002	72.131	1.146.461
Bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen	452.945	25.185	9.062	49.675	536.867
Afschrijvingen, waardeverminderingen en voorzieningen	0	2.000	653	0	2.653
Andere bedrijfskosten	660	1.160	15.471	143	17.434
Financiële kosten	1.591	6.139	181	138	8.049
Uitzonderlijke kosten	0	105	0	0	105
Overboeking	0	0	0	0	0
Totale uitgaven	1.023.544	431.951	206.984	140.553	1.803.032

OVER MUZIEKCENTRUM VLAANDEREN

Muziekcentrum Vlaanderen is het officiële steunpunt voor de professionele muzieksector in Vlaanderen. Het centrum werd in 1998 opgericht in het kader van het Muziekdecreet van de Vlaamse Overheid. Het is een onafhankelijke vzw, gevestigd in het centrum van Brussel.

Als steunpunt heeft het de taak meegekregen om sector en beleid bij te staan op het vlak van praktijkondersteuning, praktijkontwikkeling, beeldvorming en communicatie. Het Muziekcentrum Vlaanderen realiseert deze doelstellingen door:

- het verzamelen en ontsluiten van relevante informatie over en voor de muzieksector;
- overleg met en over de muzieksector;
- begeleiding en ondersteuning van de muzieksector;
- het initiëren, begeleiden en ondersteunen van promotionele acties en publicaties rond muziek uit Vlaanderen.

Tekst en analyses: Steven Marx (Muziekcentrum Vlaanderen vzw)
Redactie: Greet Leynen (Cera)
fotografie: Jo Clauwaert
Lay-out: cdvproductions@skynet.be
Druk: Deckers Snoeck nv/sa